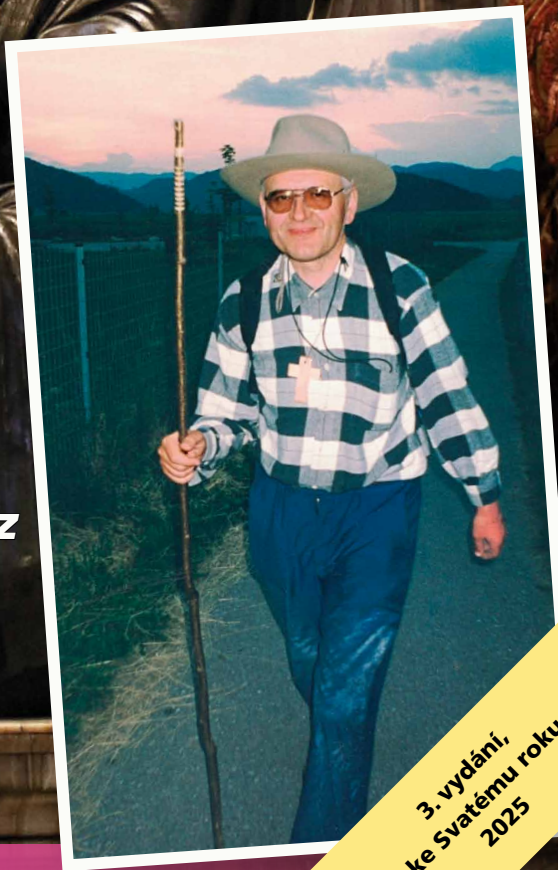

Pout' do Říma

od A
do Z

***Napsali poutníci,
sestavil Jan Peňáz***

**3. vydání,
ke Svatému roku
2025**

Pouť do Říma od A do Z v jubilejním Svatém roce 2000

napsali poutníci
ilustrovali Marek Dunda a Roman Hlávka
sestavil Jan Peňáz

3. vydání k jubilejnímu Svatému roku 2025

A.M.I.M.S.

Autor: Jan Peňáz a kol. (napsali poutníci, sestavil Jan Peňáz)
Název: Pout' do Říma od A do Z
v jubilejním Svatém roce 2000
Vydal: A.M.I.M.S. z.s., Vranov nad Dyjí – Přímětice – Bítov
Ve spolupráci s: Matice cyrilometodějská s. r. o., Olomouc
Rok vydání: 2023
Vydání: 3. (1. vydání v Tiskovém apoštolátu FATYMu v roce 2000, 2. vydání v A.M.I.M.S. v roce 2006)
Ediční řada: A.M.I.M.S. M. (tj. knihy pro misijní použití)
Sazba: Ing. Luboš Mencák
Tisk: Michal Jiříček, M+M, Borotice
Náklad: 55 000 výtisků (z toho předchozí dvě vydání 15 000 výtisků)
Ilustrace: Marek Dunda a Roman Hlávka
Obálka: Ondřej Prokop Vaněček (foto archiv Jana Peňáze)

S církevním schválením Biskupství brněnského č.j.: Ep/19/2023 ze dne 17. ledna 2023
Šířeno pod licencí Creative Commons CC BY 3.0 – celou publikaci nebo její části je tedy možné dále šířit, pokud uvedete autora a zdroj (úplný text licence najdete na <https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/>).

Kompletní texty většiny publikací, které vydává A.M.I.M.S. (včetně misijních knih ediční řady A.M.I.M.S. M., tedy i této knihy), najdete na internetových stránkách FATYMu www.fatym.com a na www.amims.net. Zde je také možné knihy objednat i v papírové podobě (jen za příspěvek na tisk a poštovné).

ISBN 978-80-7266-483-2

3. vydání k jubilejnímu Svatému roku 2025

Každý rok – o Vánocích – si nejen připomínáme, ale i slavíme, že se Bůh stal člověkem! Že přišel mezi nás a narodil se jako malé dítě. Jednou za čtvrt století to ale slavíme zcela zvláštním způsobem: papežové vyhláší takzvaný jubilejní, neboli svatý rok. Je to čas velkého duchovního obdařování pro ty, kteří této příležitosti využijí!

Již třetí vydání této knihy, která vznikla před čtvrt stoletím v roce, kdy se slavil předcházející svatý rok (papežem sv. Janem Pavlem II. vyhlášené Velké jubileum 2000), má trojí účel:

- **předem upozornit** na velkou událost, která se blíží,
- provázet jubilejním Svatým rokem 2025 a **motivovat k nějakému kroku**, který bychom třeba jinak ani neudělali, ale který, když se k němu odhodláme, přinese možná něco zcela zásadního nám a třeba i našemu okolí (nemusí to být zrovna pěší pouť do Říma, ale něco úplně jiného, k čemu jsme doposud ve svém životě neměli odvahu, nenašli si čas – něco důležitého, co když neuděláme ve svatém roce, možná už nikdy neuděláme...),
- i potom **být památkou** na obě jubilea: na Svatý rok 2025 i na Velké jubileum 2000, kterým jsme vstoupili do tohoto třetího tisíciletí. Vždyť kdo z nás s jistotou ví, že se ještě nějakého dalšího svatého roku dožije...?

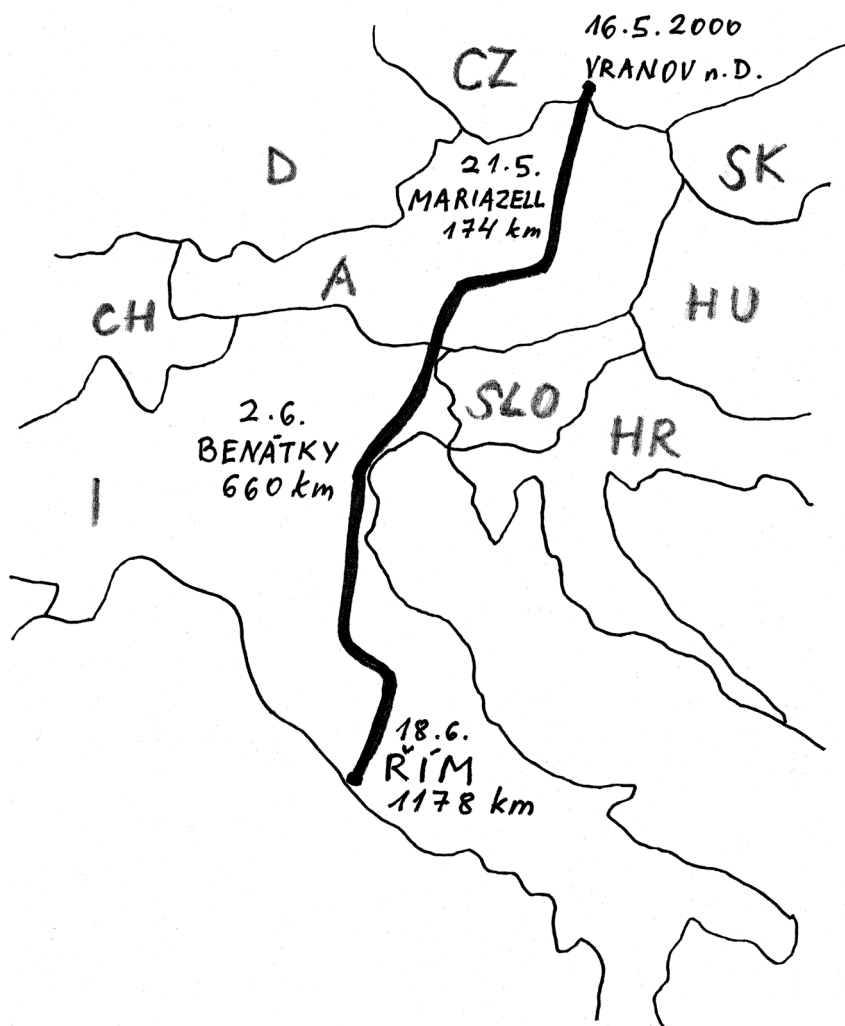
Kniha poprvé vyšla přímo v roce 2000, tehdy ještě v Tiskovém apoštolátu FATYMu (tak se původně tiskový apoštolát A.M.I.M.S. jmenoval), a ještě v tom roce a pak v dalších letech jsme ji opakovaně dotiskovali. Stala se „bestsellerem“ a dlouho byla knihou, kterou jsme vydali v největším nákladu. Pomohla rozšířit myšlenku pěšího putování – a protože každý rok není možné putovat do Říma, od následujícího roku 2001 začaly pravidelné srpnové pěší poutě z Vranova nad Dyjí a Znojma, z Netína, Velkého Meziříčí a Víru (a postupně i mnoha dalších směrů) na Velehrad. Více informací o této Národní pěší pouti na Velehrad najdete na www.poute.eu a na www.fatym.com.

*P. Pavel Zahradníček,
koordinátor tiskového apoštolátu A.M.I.M.S.*

Obsah

A	jako Archeologie neboli slovo o začátcích.....	7
B	jako Biskupské požehnání na cestu neboli pouť u Matky naděje.....	9
C	jako Cestovní deník neboli Co jsme viděli a co mě při tom napadlo	11
D	jako Duchovní zkušenost z pouti neboli Dva kněží mluví na kněžské pouti v Kostelním Vydří v sobotu 15. července 2000	75
E	jako Elenchi (italsky seznamy) zkušeností, které jsme získali při naší pouti	79
F	jako Forum otce Marka neboli Finální hodnocení pouti.....	81
G	jako Glosy neboli poznámky na okraj	87
H	jako Historické citáty	87
CH	jako Charakteristiky jednotlivých poutníků	88
I	jako Internet neboli Informace podávané mobilem P. Zahrad- níčkovi, který je přepisoval a dával na webové stránky FATYMu Přímětice-Bítov a Vranov n. D.....	91
J	jako Jan Klíma mluví s novinářem neboli Jak o pouti píše Mladá fronta dnes.....	92
K	jako Klíma Jan podává zprávu neboli Duchovní postřehy z pouti .	93
L	jako Lingvistické neboli jazykové potíže	94
M	jako Marek Dunda vypráví o svých krizích a uvádí hlavní myš- lenku.....	95
N	jako Nomen – omen, česky: Název vyjadřuje i vlastnost, též Náhoda.....	98
O	jako Obsah knihy neboli O čem se kde píše viz str. 5 (začátek)	98
P	jako Pokračování z Vranova neboli Pořád na sever	99
R	jako Rozdíl mezi italským a českým věřícím neboli Radost z odpuštění	100
S	jako Silniční úvaha neboli Seznamy mrtvých u silnice	100
T	jako Totožnost poutníka neboli Takto jsme si představovali sami sebe.....	101
U	jako Uvítací píseň poutníků DO a Z Říma ve Velkém Meziříčí 26. 6. 2000	102
V	jako Vatikánský rozhlas hlásí neboli Výtah z vysílání 12. a 20. 6. 2000.....	103
Y	jako vynechat neboli žádné takové slovo jsem nenašel	106
Z	jako Závěrečný pocit při promítání a při jubilejní hymně v Kos- telním Vydří neboli Znovu bych šel.....	106

**Náčrtek trasy pouti nakreslený
jedním z poutníků**

A jako Archeologie neboli slovo o začátcích

(Marek Dunda)

Každý z nás prožíval přípravu na pěší pout' jinak. Přiznám se, že jsem předem nachodil málo kilometrů, jen sto, nanejvýš sto padesát. Plně jsem se shodoval s názorem otce Jindřicha Bartoše, že není potřeba se zničit při tréninku. Stačí to, co přijde při vlastní pouti. A nikdy, ani během putování, jsem tohoto postoje nelitoval.

V době přípravy jsem považoval za nejdůležitější vše promyslet a zpracovat si důvody, proč vůbec na tuto pout' jdu. Tím nechci říci, že bych si nenachystal potřebné vybavení. Boty jsem si například vzal dokonce patery. Této přípravě jsem však věnoval přibližně stejně malou péči, jako když jedu autem s ministranty na víkendový pobyt na nějakou naši faru. Zde musím vzdát velký dík všem, kteří v tomto směru měli o mě víc starostí než já sám.

Pro mě však bylo nejdůležitější pevně se rozhodnout. To bylo možné jedině tehdy, když důvody pro tuto cestu obstojí přede mnou, aspoň před některými lidmi, a hlavně před Bohem.

V listopadu 1999 jsem znovu četl životopis sv. Klementa Maria Hofbauera, rodáka z Tasovic. Zaujalo mě samozřejmě, že šel pěšky jednáctkrát do Říma a zpět. Hned mě napadlo, že bych také jednou chtěl dojít pěšky do Říma. Zařadil jsem tento nápad mezi další nápady, kterých mám v hlavě mnoho. Jsem už jasně rozhodnut, že je chci uskutečnit, ale čekám na vhodné okolnosti a podobné nadšence. Když se však dívám zpět, musím říci: Díky Bohu se už podařilo uskutečnit mnohé z těchto nápadů, které druzí považovali za neuskutečnitelné krásné bláznovství. A tak se těším, až přijde řada i na ty další, které nosím v srdci.

V prosinci 1999 jsme se jeden večer chystali s otcem Jindřichem na vánoční kázání. Uvažovali jsme také o svatém roce 2000. Otec Jindřich připomenul, že je to doba, kdy je potřeba udělat něco mimořádného. Už tehdy padl návrh putovat do Říma. Nebyl jsem si ještě jist, zda otec Jindřich půjde. Přesto jsem začal u nás na fáře ve Vranově rozhlašovat, že se chystám pěšky do Říma a že se mohou přidat i další. Nevěřili mi. Jediný, kdo řekl, že půjde taky, byl jáhen František Řezníček. Už se mnou byl dvakrát na pěší pouti v Polsku. Jak se později přiznal, nevěřil, že budu chtít něco takového uskutečnit. Myslel si, že je to nějaký můj

nový žert. K jeho cti musím dodat, že pak nehledal výmluvu, na cestu se vypravil a do Říma skutečně došel.

Začátkem ledna volal otec Jindřich, že se díval na mapu, jak je ten Řím daleko. Odhaduje to asi na třicet dní. Tím bylo okamžitě rozhodnuto. Stanovili jsme datum a domluvili, které kněze ještě pozveme. Hned jsem sběhl za otcem Milanem Plískem, knězem a kamarádem, se kterým jsme na faře ve Vranově. Toho jsem pozvat nemohl, i když si myslím, že by určitě šel. Jeden z nás však zde musel zůstat. Šel jsem ho poprosit, zda mě „pustí“ a převezme v době mé nepřítomnosti dohled nad celou oblastí. Jeho pochopení mi otevřelo cestu do Říma. Díky.

Od začátku mi bylo jasné, že při této pouti mi nejde o senzaci a že nepůjdu jenom sám za sebe, ale jménem svých farníků minulých, současných a snad i budoucích. Chtěl jsem jít i jménem těch, na kterých mi záleží (účastníci Antiochie, skauti, naše diecéze, moji příbuzní), a samozřejmě i jménem těch, kteří dají najevo, že o to stojí. Kdybych šel sám za sebe, měl bych strach, že pokušení vzdát se by mohlo snadněji zvítězit. Po prvních týdnech svatého roku jsem získal zkušenost, že je to doba mimořádných milostí a že je možno řešit úplně všechno, pokud stojíme o Boží řešení.

Důvodů k pouti jsem měl nakonec pět:

1. Za pokání. Kde chybí pokání, tam není dořešena minulost. Tam ani přítomnost, ani budoucnost nemohou být osvobozeny od důsledků hříchů. Věděl jsem, že chci jednou udělat větší pokání za všechno, co jsem v životě zkazil hříchem. Chtěl jsem to přinést jako prosbu, aby Bůh vynahradil následky mého špatného jednání těm lidem, ke kterým už mám zavřenou cestu. Už jsem neprosil jako dřív, aby se ta cesta znovu otevřela, ale ne proto, že bych nechtěl ... A Bůh mě po mém návratu překvapuje. Některé dosud zavřené cesty se otvírají. Zvláště aktuální je pokání ve farnostech, které mám na starosti. Z většiny našich obcí byli vyhnáni původní, často nevinní obyvatelé. Pokání za to nedělal nikdo ... Pak přišla doba udávání, křivení páteře, ztráta víry a pyšné sobectví, a opět pokání chybí ... A dnes zde máme ovoce toho všeho: chamtivost, rozpadlé rodiny, alkoholismus, závist a neschopnost trvale se sjednotit a máme zde i téměř pravidelné vraždy ... Nejvyšší čas, aby někdo začal dělat pokání i jménem druhých. Kéž by se spustila lavina těch, kdo se k pokání připojí. Tam, kde se pracuje na ozdravení minulosti, tam Bůh požehná i budoucnost.
2. Na poděkování. Od Pána Boha jsme toho dostali dost a bereme to často jako samozřejmost nebo dokonce naši zásluhu. Všechno je však Boží dar, na nic nemáme nárok. Ten, kdo si uvědomí, že něco nezaslouženě dostal, je vděčný a chce poděkovat. Má radost, že je obdarován. Možná je u nás tak málo radosti právě proto, že schází vděčnost.

3. Dalším důvodem naší pouti je prosba. Lidé dostali možnost, aby nám řekli nebo napsali, za co se na pouti máme modlit. Když se prosba podpoří obětí, lze očekávat s větší důvěrou, že bude vyslyšena. Už proto, že člověk pak více vnímá, co by mohl udělat sám. Proseb jsme dostali mnoho. Po skončení poutě mě zvlášť potěšilo, když někteří lidé přišli říci, že se jejich problém už začal řešit. Někdy se dokonce už úplně vyřešil.
4. Dárek k narozeninám. V letošním svatém roce máme dvoutisící jubileum Ježíše Krista, našeho Pána a Boha. Můžeme říci, že má trojkulaté narozeniny. A narozeniny se vždycky slaví. Obecně platí, že čím jsou kulatější, tím se slaví víc. Ježíšovy trojkulaté narozeniny se slaví dokonce po celý rok. Hodí se, aby oslavenec dostal dárek. Pán Ježíš má úplně všechno, jemu nic neschází. A tak jsme mu jako dárek za nás za všechny chtěli nabídnout svoji oběť, spojenou s pěší poutí do Říma.
5. Znamení a příklad pro ostatní. Vždy je potřeba, aby někdo začal. Doufali jsme, že se nějakým způsobem připojí i další lidé. A byli jsme mile překvapeni. Těch, kteří se připojili a připojují, je víc, než jsme čekali. Začalo to tím, že si někteří po dobu naší pouti odřekli kávu či zmrzlinu. Pokračuje to tím, že další se odvolávají na náš příklad a vyražejí pěšky na poutní místa. Jiní zase nalézají odvahu řešit věci, které už dlouho odkládali. Jak pěkně řekl při děkovné mši svaté ve Velkém Meziříčí otec Jan Peňáz: „My jsme si z buly Svatého otce vybrali to první, co Jan Pavel II. navrhuje.“ A samozřejmě to není omezeno jen na letošní rok, tím to má začít...

B jako Biskupské požehnání na cestu neboli pout' u Matky naděje

(Ing. Martina Jandlová)

V pondělí 15. května 2000 byla večer ve Vranově nad Dyjí tradiční pout' k Matce naděje jako každého patnáctého dne v měsíci. Tentokrát byl pozván otec biskup, aby dal požehnání na cestu šesti poutníkům: třem kněžím, jáhnovi a dvěma laikům. Mše svaté se zúčastnilo mnoho lidí, kteří přišli vyprovodit své kněze. Z Velkého Meziříčí a Uhřetova přijely dva autobusy, ze Znojma jeden.

Při mši svaté měli kněží poutníci a jáhen na sobě poprvé štoly se známkem jubilea. Připravila jim je Marie Nováková z Přímětic.

Po mši svaté promluvil znojemský děkan:

„Bůh nám v Jubilejním roce 2000 nabízí něco mimořádného, ale z naší strany to také vyžaduje mimořádné dispozice. Ve Svatém roce jsou touto dispozicí poutě. Proto jsme se rozhodli podniknout pout' do středu křesťanství, ke hrobům apoštolů – do Říma. Cítíme, že mnoho zla, které nás obklopuje, potřebuje i větší pokání. I činnost ve farnostech potřebuje podporu, a pout' se má stát jejím viditelným znamením. Hodně lidí nám říkalo, že by rádi šli také, ale nemohou si to dovolit, třeba kvůli zaměstnání. Díky Vám, otče biskupe, že můžeme jít i za ty druhé, za farnosti, za diecézi. Mnoho lidí nám doneslo své prosby a slíbilo, že se budou pouti účastnit s námi. Že než se vrátíme, nebudou pít kávu, odeprou si zmrzlinu nebo cigarety ... Chceme tu dlouhou cestu všechny nést ve své myslí, všechny nést k Bohu.“

Na to odpověděl brněnský biskup Cikrle:

„Farnosti i diecéze potřebují usmíření, potřebují, aby se někdo za ně obětoval. Děkuji vám, kteří se vydáváte na pout', děkuji všem, kteří se připojíte k jejich námahám a modlitbám tady doma. Jdete k prahům apoštolským, do míst, kde zemřeli svatý Petr a Pavel a mnoho dalších mučedníků, na kterých vyrostla církev. Staňte se tam prosbou nás všech. Nic tam nenesete, ale vy sami se staňte prosbou, poděkováním i chválou Boha. My vám budeme pomáhat.

Přeji vám, ať vás Bůh naplní fyzickou silou, ať vydržíte obtíže cesty a ať vás tyto obtíže spojí s Pánem a jeho úkolem, který jste přijali: být s ním. Přeji vám, ať se na cestě setkáte s porozuměním a přijetím. Ať cítíte, že křesťané na celém světě patří k sobě ...“

Pak otec biskup požehnal osm poutnických dřevěných křížů (dva pro řidiče) a také klobouky. Na závěr si poutníci a první řidič před ním klekli do řady a on jim dal požehnání na cestu. Kněží se pak rozloučili s lidmi, kteří odjížděli autobusem. Někteří farníci však zůstali, aby první den šli aspoň kousek cesty se svými pastýři. Při večeři na faře otec biskup předváděl, jak by se měl klobouk nasazovat, vlastně nahazovat na hlavu. Podal tím další důkaz své hbitosti a šikovnosti.

C jako Cestovní deník neboli Co jsme viděli a co mě při tom napadlo

C

(Jan Peňáz)

Nejprve týdenní přehled, který jsme odeslali s první zprávou z Knittelfeldu 24. 5.

Od 16. do 22. května jsme ušli 251 kilometrů, z toho čtyři zbytečně, protože jsme si dva kilometry zašli a pak jsme se museli vrátit. Chůze nám trvala 61 hodin, prošli jsme 71 obcí a měst, Mariazell bylo 50. v pořadí. Přitom jsme přešli 5 map, snědli všechny buchty a cukroví a ještě 12 bochníků. Hodinový průměr kolísá od 3,8 kilometrů za hodinu první den až po 4,5 kilometrů za hodinu v sedmém dni. Je to způsobeno tím, že se zastavujeme k modlitbě u každého kříže, kapličky, Božích muk a obrazu či sochy nějakého svatého. Pro zajímavost jsme počítali svaté Jany Nepomucké, první den jich bylo přes deset, druhý den už jen tři. Toho 17. května jsme se kromě svatých Janů zastavili k modlitbě ještě 45krát. Po prvním týdnu jsme počítali puchýře, celkem jich bylo 19, z toho 7 velkých. Jeden poutník měl 4 velké a 4 malé, jeden neměl vůbec žádný. Dá se říci, že pokožka na nohou si už zvykla, teď přijde na řadu únava svalů a šlach, pak psychika a pak už budeme v Římě, dá-li Pán Bůh.

P. Bartoš má na batůžku našitý obraz velehradské Matky Jednoty křesťanů – kopii ikony Marie – Průvodkyně na cestách, kterou s sebou nosili svatý Cyril a Metoděj. Je to pro nás všechny pěkná připomínka, že Panna Maria provází i nás. Každý den začíná P. Bartoš písní Ó, Matko Páně, Matko rajských krás, protože v ní je celý poutnický program krásně obsažen. On také zanotuje radostné Aleluja, s kterým se vydáváme ráno na cestu. Vede také růženec, který se modlíme každý den celý.

Při různých příležitostech vzpomínáme na své farnosti, v Mariazell jsme za ně obětovali mši svatou u milostného oltáře. Vzpomínáme v modlitbách také na otce biskupa i naši diecézi a na Svatého otce. Pravidelně čteme a opakujeme úmysly modliteb, které jste nám dali písemně i ústně.

Všude jsme dobře přijati, kněží hlásí svým spolubratřím na příští faře, aby nás čekali. Lidé nám dali napít či peníze na pití. Všichni se ptají, odkud jdeme a kam máme namířeno.

Když se to dozvedí, nevěřícně opakují: „Nach Rom?“

Pouze kostelník v Leoben se nedivil a 23. 5. ráno nám řekl: „Odtud je to ještě tisíc kilometrů.“

PRVNÍ DEN: ÚTERÝ 16. KVĚTNA – SV. JANA NEPOMUCKÉHO

Ráno mše svatá ve Vranově za Boží pomoc při putování, celý den velké horko, ušli jsme asi 38 km, trvalo nám to asi 10 hodin, skončili jsme v Maria Dreieichen kolem půl desáté hodiny večer a tam na faře přespalí.

O půl šesté ráno jsme začali nakládat do auta zásoby jídla, léků, mazání a dalších věcí. Bylo neuvěřitelné, kolik toho tam otec Jindřich narovnal, a to jsme ještě něco museli nechat doma. Nebylo to lehké vybírání, protože mnoho věcí nám bylo darováno s velkou láskou. Zdálo se, že toho tolik nebude potřeba, a většinou se to vyplnilo. Dokupovali jsme jen chleba a zeleninu a dost jsme toho vezli nazpátek.

V sedm hodin byla mše svatá, sloužili všichni kněží, kázal jsem já, protože svatý Jan Nepomucký je můj křestní patron. Připomněl jsem, že na poutě se chodí na znamení pokání. Velký ohlas způsobila moje poznámka, že si toho pokání ještě užijeme. Dalším důvodem je vděčnost Pánu Bohu, neboť on nám dal ručičky a nožičky, jak to rodiče učili své malé děti, než totalita poručila říkat: Pací, paci pacičky, táta koupil botičky. Tržnímu hospodářství to asi vyhovuje také, mnoho vychovatelů asi ani nezná originál této říkanky. Pací, paci pacičky, Pán Bůh stvořil ručičky, aby ručky dělaly a nožičky běhaly. My se pokusíme to dát najevo. Také za svobodu v naší vlasti budeme děkovat, jak připomíná stále Miloš Sláma. Třetím úmyslem pouti je prosba. Hodně úmyslů nám lidé dali písemně, někteří nám telefonovali, všechny jejich prosby chceme s sebou nést. Po mši svaté zpíváme píseň Ó, Matko Páně ... Často je terčem kritiky pro svou příliš líbivou melodii a dětsky jednoduchá slova, ale když jsme si představili ty stovky kilometrů před námi, mluvila nám tato píseň ze srdce. „Pojď se mnou krajem mého domova ... do širých dálek světů! A dobro tvé kéž vždy nás provází!“

Na farním dvoře pak je žehnání auta, otec Jindřich dělá svěcenou vodou na jeho zaprášené přední i zadní kapotě výrazný kříž. Ještě krátká modlitba ve farním kostele a kolem tři čtvrtě na devět vyrážíme v plné polní, totiž s holemi, které pro nás připravil tatínek P. Dundy, s klobouky se širokou střechou a s malými batůžky na zádech. Pouze jáhen František Řezníček má tašku na řemeni. Říká, že je na ni zvyklý a že se mu dobře nosí.

Vychází s námi dost lidí, aby aspoň na chvíli měli podíl na naší pouti. Jsou mezi nimi vranovští občané i farníci ze Znojma i Velkého Meziříčí. Někteří mladí z Vranova s námi chtějí jít celý první den. Na rovince před prvním kopcem se odpojují první z doprovázejících. I to je úctyhodný výkon vzhledem k jejich věku. Ostatní stoupají do prudkého kopce smě-

rem na Čížov. Jdeme po asfaltové cestě, na kterou správcové národního parku dali navězt kameny a naházet pokácené stromky. Je to milá snaha, aby park zůstal parkem, nám se však jde obtížně. Konečně jsme v Čížově. Je to druhá obec, kterou procházíme. Za ní je na památku totality ponecháno asi 50 metrů železná opona s vysvětlivkami. Krátce se zastavujeme, ale mladí lidé si to ani moc neprohlížíjí. Naštěstí jim to už moc neříká, nám starším přece jen zatrne. Bohu díky, že to všechno už patří minulosti, že můžeme svobodně jít na pout'. Však ji také někteří z nás obětují na poděkování Bohu za svobodu pro náš národ.

Kolem jedenácté procházíme pohraniční kontrolou na přechodu v Čížově. Ti, kdo nás doprovázejí a nemají pas, se s námi ještě fotografují na hraniční čáře přímo na středu mostu a pak se vracejí domů. Pouze několik mladých pokračuje dál na Hardegg. V této první rakouské obci, ve které žije jen 90 obyvatel, a přesto má statut města, jsme v pravé poledne a modlíme se Raduj se, Královno nebeská. Je květen, i naši soušeďé mají máje, ta první je z jedné břízy s původním kmenem, vypadá úplně jinak než ty naše smrkové ohoblované.

Když se pak zastavujeme u Božích muk, památky na mor, přijíždí Dan s autem, kterému se říká Šnekobus.

Pan Jurák o něm prohlásil: „Věřím, že vy do Říma dojdete, ale pochybuji, jestli tam dojde to auto.“

Jak se později ukáže, krivdil dvanáctsettrojce i naší automobilce.

Dal nám i jednu cennou radu: „Nedělejte z té pouti dobrodružství, aby se z toho dobrodružství nestalo!“

Až mnohem později jsem si uvědomil, že ta první věta měla ještě větší cenu. Vůbec se netýkala technického stavu vozidla. Bylo to pro nás slovo vpravdě prorocké. Pořád jsme si říkali, že kdyby se něco stalo, máme auto. A pan Jurák nám první den cesty zpochybnil naši poslední jistotu. Vážnost jeho slov jsme si hned neuvědomili. Tím, že jsme si je opakovali jako citát dne, se nám však vryla do paměti. Od té chvíle jsme byli nuceni spoléhat se jedině na Boha, jako praví poutníci. Přesně tak, jak o tom mluvili naši předchůdci, Nobilis a Kolman, když došli koncem března do Říma na národní jubilejní pout'. Jakmile Dan přijel, hned se ho vyptáváme, jak dopadl na celnici ve Vratěnině. Tento přechod jsme mu vybrali kvůli malému provozu a pro jistotu s sebou měl česky a německy psaný doklad, že ve vozidle jsou zásoby pro šest pěších poutníků na šest týdnů. Dan nám klidně říká: „Naši celníci se jen ptali, jestli nevezu starožitnosti. Napadlo mě přitom, že jediná starožitnost je tohle auto. Rakusané se rozčilovali nejvíc nad tím, že jsem nemluvil německy a ani se o to nesnažil.“ Přitom to uměl dobře, to se pak poznalo.

Na kopci za Hardeggem se ohlížíme na svou rodnou Moravu, vidíme z ní jen dukovanské komíny. Jsou opravdu nebezpečně blízko, ani se

nedivím Rakušanům, že z nich mají takový strach. V obci Pleyssing si všímáme lípy zasazené k 60. výročí panování Františka Josefa, tehdy i našeho císaře pána. Když jsme ušli 14. kilometr, upozorňuji, že máme za sebou jedno procento. Odpovědí je mlčení, každý si myslí své, každý asi v duchu prosí o vytrvalost. Za horkého odpoledne nám jedna dobrá paní kupuje 9 litrů minerální vody, a ještě nám dává bonbóny. Říká přitom, že mají v rodině také kněze. Kdosi se nás ptá, zda jdeme do Dreieichen.

Když mu říkáme, že ano, nevěřicně pokračuje: „A to tam chcete dojít dnes?“

Po našem druhém ano říká: „A zítra zase domů?“

„Ne, až do Říma!“ Nato nám nabídne vodu a na ochucení do ní přidává víno. Jsme vděční.

Jdeme většinou po místních silnicích, každá díra v nich je pečlivě opravena, okraje jsou prakticky a ekologicky upraveny, celé to vypadá moc hezky. V každé obci vidíme památník občanům, kteří padli ve světových válkách. Seznam obětí z té druhé je skoro vždy dvakrát tak dlouhý než z té první. Někteří Rakušané se možná těšili, když Hitler připojil jejich zemi k jedné velké a mocné Říši. Přivítali, že mají konečně unitární stát pro všechny německy mluvící občany. Mnozí však kvůli tomu národnímu běsnění oplakávají jeho oběti dodnes. Velký stát znamená vždy větší nebezpečí války. Evropa už naštěstí pochopila, že mírová budoucnost se připravuje na regionální úrovni. U každého pomníku padlých se modlíme za všechny oběti válek bez rozdílu národnosti a za všechny zemřelé. Za celý den jsme se víc jak desetkrát potkali s naším svatým Janem Nepomuckým. U každé jeho sochy nebo obrazu se zastavujeme a modlíme. A také u nesčetných křížů a Božích muk, které jsou v dřívě většině ve velmi dobrém stavu.

Dnes máme dojít do Maria Dreieichen, na poutní místo Panny Marie Třídubské, jak se to překládá do češtiny. Z Rodingersdorfu tam vede asi 6 kilometrů dlouhá turistická stezka se značkami, které jsou mnohem větší než u nás, ale ne tak blízko sebe. Už se pomalu stmívá, naše skupina se trhá, v lese nad Maria Dreieichen jsme už dost daleko od sebe. Zůstáváme na konci s jáhnem Františkem a v jedné chvíli nevíme, kterým směrem šli ti před námi. Pod povrchem jako by už doutnala panika, když František ve 21 hodin 10 minut prohlásí: „V každém případě jsme blíž k cíli, než jsme byli ráno.“ Tomu se říká optimismus do všech důsledků, to je ta ruka podaná v pravý čas! O půl desáté už jsme všichni na faře, místní farář, otec Robert, vše zařídil. Od něho máme také turistické mapy celého Rakouska. Je to celkem deset listů a stálo ho to skoro tisíc šilinků. Není však přítomen, je v Římě na kněžském setkání při příležitosti osmdesátých narozenin Svatého otce.

DRUHÝ DEN: STŘEDA 17. KVĚTNA

Ráno mše svatá u Panny Marie Třídubské za Boží pomoc při putování, celý den velké horko, večer pršelo. Ušli jsme 34 km, trvalo nám to 9 hodin. Skončili jsme v Gneixendorf kolem půl desáté hodiny večer. Přespali jsme buď v autě anebo vedle něho pod širým nebem.

Po mši svaté se loučíme s mladými z Vranova, kteří se vracejí pěšky domů. Bratr Kikin je má vést. Ujišťuje všechny, že dobře dojdou zpět.

Už včera prohlásil: „S Kikinem se neztratíš, ale zažiješ hodně ostudy.“

Danovi pak řekl: „Pokud se sejdeme, tak na shledanou na Vranově.“

Ten se brání: „Ty to říkáš proto, že si myslíš, že se z Říma nevrátíme. Já však pochybuji, že vy dojdete na Vranov.“

Úplně na rozloučenou nás pak Kikin vyzval: „Pište, faxujte, telefonujte a můžete nám poslat i balík.“

Pak mladí odcházejí na sever. Teprve mnohem později se dozvíme, že některým to trvalo dva dny.

My se vydáváme po ní cestou na jih. V křoví zpívá slavík, okolí cesty je krásně vysečeno. I tady v zemi dolnorakouské je to zemský ráj na pohled. Za námi se tyčí dvě věže poutního kostela ozářené sluncem, ale mně není do smíchu. Když jsem na Velký pátek chodil s hrkači po městě, začala mě zespodu bolet levá pata. Dnes mě to dokonce budilo ze spaní. Když si ji prohlížím, nevidím žádný puchýř, jen mírně zarudlé místo. Uhýbám tomu, na levačku nenašlapuji, ono je to ještě horší, bolí i levé koleno a kyčelní kloub. Nic neříkám, jen se vleču vzadu a v duchu se modlím. Asi po půl hodině najednou bolest ustává. Díky Bohu.

V Garsu se stavíme v kostele. Je tam hospodyně s nějakou pomocnicí. Dáváme se do řeči pomocí krátkých vět. Poznáváme, že teprve poté, co jsme jim vysvětlili, kam jdeme a proč tam jdeme, se pro ně Jubileum stalo něčím skutečným, živým. Doposud to bylo jen slovo, které jistě mnohokrát slyšely. Nakonec od nich dostáváme celkem tři sta padesát šilinků.

„To máte na pití,“ říkají nám.

Zastavujeme se na břehu říčky Kamp, podle ní budeme sestupovat k Dunaji po cyklistické stezce zvané Kamptalweg, česky cesta údolím Kampu. Kromě ní provází řeku ještě silnice a železnice a vše se do toho údolí musí natěsnat. Zvoní mobilní telefon, otec Jindřich odpovídá. Volají z nějakého rádia a ptají se na podrobnosti o cestě. Chtějí vědět, kolik nás je, za jak dlouho to chceme ujít, jaké máme plánované denní úseky, jak jsme trénovali, jak se miníme stravovat.

Dostanou stručné, ale pravdivé odpovědi a poděkují za ně.

„Teď se o nás ještě zajímají, ale už to brzy skončí,“ komentuje to otec Jindřich.

Až po návratu do vlasti se dozvídáme, že na rozhlasových vlnách jeho řeč komentoval známý dálkový chodec Juraj Puci. Mluvil v tom smyslu, že naše příprava a vybavení nejsou zrovna dostatečné, naše plány že jsou dost odvážné. Na závěr o nás řekl, že přesto věří, že dojdeme.

„Oni jdou na pout' a ta se řídí jinými pravidly než naše pochody. Tam se počítá s obětí, a hlavně mají před sebou cíl.“

O půl druhé obědváme u auta, slyšíme křik datla černého. Do oběda jsme za 4 hodiny ušli celkem 16 kilometrů. Daniel se učí nazpaměť prosbu o vodu na umytí a možnost přespát, kterou má německy napsanou. Je v ní však chyba, neboť je tam napsáno, že jsme Pilger aus Böhmen, tedy poutníci z Čech. My všichni jsme však z Moravy. Tohle zjednodušování mě pokaždé rozčilí. České země vždy byly dvě, ať už patřily do republiky československé nebo české. Škoda, že naše mateřština není schopna vystihnout rozdíl mezi českým z Čech a českým z hlediska jazyka. Naši sousedé to dokážou svým böhmisch a tschechisch!

Po čtvrté hodině vycházíme, předtím jsme si vyměnili ponožky a namazali nohy. To první radil pan Jiří Šíma ze svých vojenských zkušeností, když popisoval, co zkusili kluci, kterým se nechtělo každý den si prát ponožky. To druhé mi poradil pan Josef Svoboda z Blízkova.

Když jsem se ho po 240 kilometrech tréninku ptal, co mám dělat s tolika puchýři, řekl mi: „Puchýře, ty se nesmějí vůbec udělat.“

„To není možné, jak to dokážete?“ namítl jsem na to. „Nohy je potřeba si mazat jelením lojem, a to i během chůze, pak je kůže vláčná a nedrhne a tím neoteče.“

Dělám to, jak mi poradil, a předávám to i druhým. Hned jak jsem přijal pozvání na tuto pout', jsem se ptal pana Kudláčka, sanitáře od svaté Zdislavy, jak se mám připravovat po zdravotní stránce.

„Nohy si umývejte jen ve vlažné vodě, nepoužívejte moc mýdla a po koupeli je na noc namažte něčím mastným, třeba i krémem na ruce. A na nohy si pak dejte ponožky, aby se nezamastilo povlečení.“

Dělal jsem to poctivě od ledna a nenechal jsem si tuto cennou radu pro sebe. Teď jsem tomu opravdu rád.

Dál jdeme po silnici vyššího stupně, už vidíme sem tam nějaké odpadky a dost mrtvolek ptáků. Pokračujeme údolím, v kterém se tísni řeka, trať, silnice a cyklistická stezka. Jdeme kolem vinic, jedna malá je celá zplanělá. Otce Jindřicha to vede k citaci z proroka Izaiáše o vinici, která místo hroznů vydala odporná pláňata: „... *Udělám z ní spoušť, nebude už prořezána ani okopána a vzejde v ní bodláčí a křoví.*“ (5,1–2.6) U jiné vinice, do které vede už od statku dlážděná cesta, jsou krásná Boží muka z roku 1674. Byla obnovena L.P. 1777, tedy ve stejném roce, kdy bylo založeno biskupství brněnské, za které také jdeme na pout'. Zastavujeme se proto k delší modlitbě za naši diecézi. V každé

obci je máje a na ní nápis Dreimal hoch se jménem starosty a jeho paní. Někdy je tam jen Einmal hoch a jméno nějakého vrchního mistra s celou rodinou. Překládáme si to jako Třikrát zdar našemu starostovi a podobně. Všude také vidíme pozvánky na Heuriger, to jest na letošní víno, které nabízejí v jakýchsi stáncích.

Pokračujeme do Schönberg – Krásné Hory, kde nás čeká opravdu krásný zážitek. Před kostelem je křížová cesta z roku 1772. Má zajímavé úvodní zastavení, nulté, jak by se dnes řeklo: Pán Ježíš se loučí s Pannou Marií. V 18 hodin 18 minut slyšíme první zahřmění. Za pár minut jsme u kostela, kde se právě chystá procesí k soše našeho slavného rodáka, nejznámějšího Čecha na světě, svatého Jana Nepomuckého. Přidáváme se. U sochy se pan farář s lidmi modlí za Boží požehnání pro pole, zahrady, vinice a za déšť. Než skončí modlitbu, začne pršet. Zajímavé, že lidé už s sebou měli deštníky, my jsme však nuceni hledat suché místo právě vedle svého krajana, nad jehož sochou je stříška. Je to v tomto roce první déšť po dlouhé době sucha. Ve Starém zákoně se dočítáme, že v milostivém roce se nemělo sít, aby si pole odpočinula. Mnoho lidí už se ptalo, zda i tímto meteorologickým způsobem nám Bůh nepřipomíná výjimečnost letošního roku.

Už se řídíme podle třetí mapy a procházíme Langenlois. Toto město zamotá hlavu nejen řidičům, ale i nám. Nakonec se z něho přece jen dostaneme a jdeme po zemědělské cestě vedle dálnice, je to příjemné, ale dlouhé. Zvedá se však studený vítr a všem je nám zima. Najednou polní cesta končí, jsme opět na státní silnici. Začíná se stmívat a my stěží rozeznáváme nápisy na směrovkách. Jsou na nich znaky dálnic a jména velkých měst. Začínají ve mně hlodat pochybnosti, jestli jsme nezabloudili a neoctli se na dálnici. To by bylo kruté, teď v noci, když sebou nemáme ani baterku. Díky Bohu za chvilku vidíme, že naše okresní cesta podjíždí dálnici a docela blízko už jsou světla vesnice. To bude cíl dnešního dne – Gneixendorf. Podle mapy tam má být kostel. Přicházíme k němu dvacet minut před desátou hodinou.

Zjišťujeme, že tam však není fara, proto s Danem jedu do sousední obce. Ostatní čekají a zahřívají se hltm slivovice. Za deset minut deset zvoním na faře, začínám lámaně německy vysvětlovat, že jsme poutníci a jdeme do Říma a že prosíme o přenocování. „Ted?“ řekne rázně pan farář a než stačím připomenout, že jsme také kněží, zabouchává dveře se slovy na shledanou. Ani se nedivím, jen mi ho je líto, protože promarnil příležitost pohostit v bližním Krista. Bylo nelogické, že řekl na shledanou. Napadá mě, že to možná bylo prorocké, třeba se ještě potkáme. Jedeme do další vesnice, chvíli trvá, než najdu faru. Dan jde se mnou a společně zvoníme 10 minut po desáté. Otvírá hospodyně středních let. Hned jí dávám do ruky listinu od našeho otce biskupa. Je na ní německy,

italsky a latinsky napsáno, že náš šest jde pěšky do Říma, jsou tam naše jména a žádost všem lidem dobré vůle, aby nám pomohli. Čte to a říká, že pan farář není doma, odjel do nemocnice na operaci.

„No, mohla bych vám otevřít učebnu, tam byste se nějak vešli, je to tamhle, naproti faře. Počkejte okamžik, půjdu se ještě zeptat maminky.“

Šla dovnitř a po chvíli se vrací a říká, že to nepůjde.

Soudím, že to byla maminka pana faráře a že jí asi řekla: „Holka zlatá, nevíš, kdo to je. Lidé vědí, že je syn pryč, kdoví, co na tebe chystají. Buď moc a moc opatrná.“

Možná to bylo trochu jinak, ale v každém případě je to pochopitelné.

Paní vrací listinu a říká nám: „Dobrou noc.“

Bylo to úplně jiným tónem než před chvílí to na shledanou. Jako by se omlouvala, že pro nás nemůže víc udělat, ale přesto nám přeje aspoň tu dobrou noc.

A noc byla skutečně dobrá, Miloš vybral pro Šnekobus pěkné místo v polích k zaparkování, vítr se utišil, bylo teplo, nepršelo, takže ti tři laici, kteří spali venku, na tom byli stejně jako my čtyři klerici, kteří jsme byli v autě.

TŘETÍ DEN: ČTVRTEK 18. KVĚTNA – 80. NAROZENINY SVATÉHO OTCE

Mše svatá za Jana Pavla II. Odpoledne u kostelíčka ve Fugging. Celý den zamračeno, dopoledne malá přeháňka, odpoledne bouřka. Ušli jsme 31 km, trvalo nám to 7 hodin. Máme celkem našlapáno 103 km. Skončili jsme v Sankt Pölten v 8.45 a přespalí jsme u františkánů.

Vycházíme v 7.07 h, jdeme dál podle třetí mapy. Na kraji Kremže na nás nějaký pán z přízemního okna povzbudivě volá a zdraví nás. Ptá se, kam máme namířeno, a když odpovíme, že jsme poutníci a jdeme do Říma, ztrácí okamžitě zájem a okno zavírá. Asi v nás viděl nějaké vytrvalce, ty by povzbuzoval dál. Poutě ho asi nebavily a ty do Říma už vůbec ne.

O půl deváté překračujeme Dunaj a v dálce na kopci vidíme klášter Göttweig, staročesky Kotvík. Těsně před vlastním kopcem, na němž klášter stojí, si chceme zkrátit cestu přímým výstupem. Samozřejmě, byť neúmyslně, jsme se dali tou nejprudší cestou, opravdu přes trní a hloží a do prudkého kopce. Někteří to chápou jako příjemnou změnu a pochvalují si, že se nohy procvičí. František Řezníček to bere duchovně a pronáší svůj oblíbený citát: „Takhle se jednou bude stoupat do nebe.“

Z terasy před klášterem se díváme na sever a říkáme si: „Za těmi kopci a lesy je naše rodná Morava.“

Hledáme otce Maxmiliána a procházíme klášterními chodbami, neu-myť, s holemi v rukou. Všude je čisto, na zdech obrazy, na zemi koberce.

Otec Jindřich Bartoš pak prohlásí: „Připadal jsem si s tou holí v ruce jako svatý František u papeže.“

Konečně najdeme otce Maxmiliána, můžeme se pořádně umýt, s mnichy se modlíme polední hodinku a jsme posláni na oběd do poutnické restaurace s výhledem na sever.

O půl druhé odcházíme. Jdeme kolem nových Božích muk s obrazem Jana Pavla II., postavených roku 1982 na památku obnovení poutí. Je na nich nápis: *Leben auf dem Weg zum Ziel leben. (Žít život na cestě k cíli)*. Modlíme se za Svatého otce, zpíváme papežskou hymnu a znělku vatikánského rozhlasu, nejznámější moravskou píseň na světě, kterou v roce 1933 složil brněnský skladatel Jan Kunc. Asi o půl páté zastavujeme ve Fugging u kostelíčka. Je zavřený, proto sloužíme mši svatou před ním. Jak skončíme, přijde bouřka, přečkáme ji v autě a nasvačíme se.

O půl sedmé pokračujeme polní cestou za vesnicemi. Je to pohoda pro nohy, pro plíce, protože po bouřce se pěkně dýchá, i pro duši. Setkáváme se s venkovem v jeho původní podobě, nezasažené heslem: Zemědělství na úroveň průmyslu, které se u nás mocně prosazovalo. Vidíme rolníky – otce rodin, kteří se vracejí s traktorem domů a na polní cestě předají volant na chvíli svému dětskému potomku. Vidíme otevřené chlévy, lidé ošetřují přiměřený počet svých zvířat. Křesťansky nás zdraví a na naše pozdravy odpovídají. Před Sankt Pölten vidíme ohromnou větrnou elektrárnu, inu Rakušané jsou v odmítání jaderné energie důslední. Hodinu nám trvá cesta od tabule se jménem města na hlavní náměstí, kde je františkánský klášter.

O tři čtvrtě na devět se hlásíme u polského kněze, otce Ignatia. Ubytuje nás v pokojích s postelemi. Pospíchá, protože chce vidět přímý přenos z Wadowic, který vysílá zahraniční polská televize k papežovým narozeninám. Požádá Jendu Klímu, aby zavřel vrata u dvora, kde jsme zaparkovali auto. Ochotně tam jde, rychlostí přiměřenou stovce kilometrů v nohách.

Dobrý pater si to neuvědomí, a tak na něj polsky volá: „Šibko, šibko!“, což znamená rychle!

On však už rychleji opravdu nemůže. Dlouho na tyto povely bude vzpomínat. Zvoní mobilní telefon, Svatoňovi volají od kapličky na Fajťáku. Je to první pozdrav z Velkého Meziříčí a je mu krásně rozumět.

Když se omlouváme za bláto, které nám padá z bot, říká: „To nevadí, však ona to Agneška uklidí, teď odjela do Polska, ale brzy se vrátí.“ Pater Ignatius nás zve na televizi a snáší všechny možné dobroty. Říká, že by s námi také šel pěšky až do Mariazell, kdyby neměl cukrovku. Televizi sleduje i jeho spolubratr z Chorvatska. Je duchovním správcem pro pět tisíc svých krajanů, kteří přebývají ve městě a okolí. Když dojíme, co nám přinesl polský kněz, přinese chorvatskou specialitu – čabajku tlu-

tou jako náš salám. Zjišťujeme, že chorvatsky se pout' řekne put', což se víc podobá našemu než polská pjelgrímka. Je to pěkný večer, ale škoda že na úkor spánku, začínáme ho potřebovat.

C

ČTVRTÝ DEN: PÁTEK 19. KVĚTNA

Večer mše svatá v za Boží pomoc při putování. Dopoledne přšelo, odpoledne svítí slunce, ušli jsme 40 km, trvalo nám to 9 hodin, skončili jsme v Türitz o půl osmé. Máme za sebou celkem 143 km, to je desetina celé cesty, která podle rakouských map má měřit těch 14 set kilometrů.

Otec Ignatius nám sám, bez Agnešky, připravil snídani postní, ale vydatnou. Ani jsme to všechno nesnědli. Dal nám ještě tisíc šilinků na benzín. V 8 hodin vycházíme, prší, celou hodinu nám trvá, než se dostaneme na konec města. I když si dáváme pozor, trochu jsme si přece jen zašli. Nemáme mapy pro tento kraj, jdeme nejprve po silnici. Řidiči se nám vyhýbají, aby nás nepošpíchali, zde v Rakousku jsou všichni ohleduplní, nechají nás přejít, s úsměvem nám pokynou, nikdo na nás netroubí. Pak přejdeme na cyklistickou stezku údolím řeky Traisen, je to druhé údolí, kterým procházíme, tentokrát vzhůru. I zde poznáváme velkou snášenlivost. Většina cyklistů na nás nezvoní, jedou za námi, dokud si jich někdo z nás nevšimne a nevyzve druhé, aby uhnuli. Déšť chvílemi ustává, mezi mraky vidíme první předhůří Alp.

Po mokrému asfaltu lezou hlemýždi, otec Jindřich je poutnickou holí jemně přesunuje zpět do trávy v příkopě, aby nepřišli k úrazu. Stejně si polezou dál svým šnečím tempem bez ohledu na zásah vyšší moci. My se také hlemýždí rychlostí suneme k Svatému otci, k pražům apoštolským. Za tři dny máme teprve 103 km. Co si asi o nás myslí ten, který se na nás dívá z větší výšky než my na ty šneky. Jistě však na nás hledí s větší láskou a pochopením, když se snažíme k jeho slávě tu pout' konat.

Za pár hodin chůze Miloš, celý bledý, hlásí, že má křeče. Vyšel o tři dny dříve, ze Žďáru do Vranova ušel už sto kilometrů a je pro nás jakýmsi znamením toho, co přijde. Už vyšel z období puchýřů (měl jich nejvíce), kůže si už zvykla a teď přichází na řadu svalstvo. Říká to upřímně a prostě a dodává, že nás to čeká všechny.

Blížíme se k Traisen, městečku pojmenovanému podle řeky (anebo je to obráceně, člověk nikdy neví). Chceme si zkrátit cestu, šplháme do prudkého náspu, pak se pro jistotu ptáme, jestli nám ta zkratka pomůže. Není lehké, aby šest pěšáků zastavilo řidiče, byť jen pro informaci. Automobilisté si zřejmě myslí, že stopujeme. Nakonec se to přece jen podaří. Zastaví nám řidička, jede na mopedu. Vysvětluje nám, že ta zkratka je špatná. Musíme znovu dolů. V Traisen jdeme do nového kostela, který byl postaven v době koncilu, a proto má dvě ambony. Dnes jedna slouží k hlásání Božího slova a druhá k uchovávaní Božího Těla jako svato-

stánek. Je to pěkné, Pán Ježíš v Nejsvětější svátosti není odstrčený, jak tomu někdy, žel, bývá.

Obědváme v autě, mezitím se udělalo pěkně, takže pláštěnky oschly a mohli jsme je zabalit. Pokračujeme dál do hor, míjíme klášter v Lilienfeld, o pár kilometrů dál obdivujeme Kalvárii s mnoha sochami. Jsme na Mariazellské cestě, na jedné kapli je obraz poutníků. Je na něm znázorněno, že ten první nese kříž obrácený tělem Pána Ježíše k poutníkům, aby na něj viděli. Ne jak u nás, kde nosíme kříž s korpusem dopředu jako transparent při manifestaci. Poutník se totiž vydává na cestu za Kristem, který zve k následování.

Do Tümnitz přicházíme, právě když končí mše svatá, na níž byly jen starší ženy. Necháme je vyjít a jdeme do kostela i s poutnickými holemi. Latinsky oslovujeme řeholního kněze, otce Andrease z řádu cisterciáků. Dáváme mu průvodní dopis. Pozorně jej čte nahlas a při každém jménu se dívá, kdo se přihlásí. Nakonec nám dovoluje mši svatou, souhlasí i s ubytováním dvou lidí na faře, ale hned se ptá, jestli to budou laici nebo kněží. Asi z bezpečnostních důvodů. Musí odjet na nějakou přípravu. Zatím sloužíme mši svatou v kostele sv. Martina, u oltáře jsou dvě ohromné svíce, jednu darovali místní sedláci v roce 1982, druhou hasiči v roce 1998.

Za chvíli po skončení naší bohoslužby se otec Andreas vrací, otevře nám farní sál, kde budeme moci přespat na svých lehátkách, a přilehlou kuchyňku. Do ní nám pak přináší litr meruňkovice a pěkně se s námi baví. Hlásíme mu, že máme desetinu cesty za sebou, neboť podle výpočtů od zeleného stolu máme ujít čtrnáct set kilometrů. Z řeči vyplývá, že když uviděl šest chlapů s holemi, napadlo ho, že mu nadešla poslední hodina. Jsme překvapeni, namítáme, že nechceme kolem sebe šířit strach. On se brání, že to byl jen takový první dojem. Ve farnosti má 1700 duší, 3. června půjde asi polovina farníků pěšky do Mariazell, staří a nemocní je budou v duchu doprovázet.

Se svým biskupem Kurtem Krennem je spokojený, váží si ho. Říká, že média se k němu nechovají korektně. Na to téma dokonce vypráví vtip: Papež přijede do Hongkongu.

Novináři se ho ptají: „Svatý otče, byl jste taky v nočním klubu?“

Papež udiven namítá: „A tady v Hongkongu je noční klub?“

Druhý den se v novinách objeví: „První papežova otázka v Hongkongu byla: „Je tady noční klub?““

Při řeči se mluví i o našem nocování. Říkáme, že jsme už jednou spali venku.

Ptá se, kde to bylo a proč, a říká: „Tu farnost znám, tam jsem působil. Pak mě dali na místo kněze, který byl zde a musel být přeložen.“

Svým způsobem se naplnila slova o shledání, vyřčená ve 21.40 před dvěma dny.

PÁTÝ DEN: SOBOTA 20. KVĚTNA

Večer mše svatá u milostné sochy Panny Marie na úmysl místních dárců, dopoledne dešť, odpoledne svítí slunce. Ušli jsme 31 km, trvalo nám to 8 hodin, celkem máme 174 km, už je osmina cesty za námi. Skončili jsme v Mariazell v 6 hodin večer a přespali u sester v Salvatorheim.

Ráno přináší otec Andreas lísteček s českou písní, kterou zpívali mariazellští poutníci při zastávce v Türitz. Zde je totiž uchovávána částka z trnové koruny Pána Ježíše. Prál si, abychom mu ji na rozloučenou zazpívali. Prosíme ho o požehnání na cestu. Dává nám je a prosí o ně také nás. V osm hodin vycházíme, opět za mírného deště. Na cestu nám hlaholí všechny zvony, které otec Andreas na chvíli pustil, jak se to poutníkům patří. Už podle čtvrté mapy postupujeme k Mariazell nikoli po silnici přes Annaberg, která je dlouhá se spoustou serpentin, ale směrem na vodopády ve Falkenschlucht. Asi po půlhodině nás dojíždí auto. Náš hostitel v něm přiváží ručník a další věci, které si jeden z nás zapomněl.

Za chvíli už jdeme po lesních cestách kolem bystřin, kde hnízdí vzácní skorci vodní. Velikostí se podobají kosu, proto se jim v některých jazycích říká vodní kos. Jejich hnízda nejsou vůbec vidět, protože si je staví pod proudem padající vody. Francouze to vedlo ke rčení: Chudý jak vodní kos, protože si mysleli, že skorec ani to hnízdo nemá. Vodopády procházíme po dřevěných lávkách, je to opravdu romantická cesta. Pak jdeme kolem horských luk s kvetoucími narcisy. Poutníci měli krásnou cestu poslední den pouti ke Královně slovanských národů, Velké matce Rakouska a Velké paní Maďarů. Když si stěžujeme na puchýře a otlaky,

Miloš nás utěšuje: „Už na to nemyslete, protože za pár dní budete mít úplně jiné bolesti a budou mnohem větší.“ (Tento citát se za pár dní na sto procent potvrdil.)

Odpoledne se udělá hezky. Přicházíme na křižovatku dvou poutních cest. My přicházíme po té od Svatého Hippolytu, jak se dá Sankt Pölten přeložit do češtiny. Naše cesta se spojuje s vídeňskou a za pár kilometrů pak tato rakouská s maďarskou. Jsme vysoko v horách, dnešní cíl je ve výšce 871 metrů nad mořem, okolní vrchy však mají kolem jedenácti set metrů. Dnes je 20. května, a tady teprve kvetou šeršky, v trávě blatouchy a petrklíče. Těsně před Mariazell vidíme na pastvině jakýsi divoký skot, snad někde z Asie.

Do Mariazell vstupujeme pak po ulici Uherské a zpíváme: Nastokrát buď pozdravena, o Matičko celenská. Máme se hlásit u českého kněze, otce Václava Steinera. Nejprve však jdeme do sakristie na mši svatou. Bude německá, připojíme se. Podpisujeme, že budeme sloužit mši svatou na úmysl dárce, a dostáváme z ní 30 šilinků, které jsou určeny pro kněze.

V sakristii pak vidíme nápis, že mešní stipendium činí 100 šilinků nebo 15 marek. To ostatní by mělo být pro chudé, kostel, varhaníka a další, kteří jsou při mši svaté zapojeni.

Otec Václav nám domluví ubytování u řeholních sester. Vedou ubytovnu s názvem Salvatorheim. Na světelné procesí nejdemo, jsme rádi, že jsme na místě a v teple. Večeříme z vlastních zásob. Otec Václav pak přichází za námi. Říká, že v Mariazell je osm měsíců zima a čtyři měsíce chladno. Vypráví o poutích a o Rakušanech a Čechách. Připomíná, že v pražském telefonním seznamu najdemo velice mnoho jmen německých, podobně jako v tom vídeňském zase českých. Klade nám na srdce, ať se nezapomeneme se sestrami vyrovnat. Asi mají své smutné zkušenosti. A provoz domu jistě stojí dost peněz. Píšeme první pohlednice, připomínáme, že máme první osminu cesty za sebou. Ve skutečnosti to už bylo více, ale v té chvíli nás to stejně potěšilo.

ŠESTÝ DEN: 21. KVĚTNA – PÁTÁ NEDELE VELIKONOČNÍ

Mše svatá u milostné sochy Panny Marie za svěřený lid Boží. Za svítání je jeden stupeň nad nulou, celý den pěkně. Ušli jsme 34 km, trvalo nám to 8 hodin, vystoupali jsme do výšky 1254 metrů nad mořem, skončili jsme v Turnau ve 20 hodin a přespali na faře.

Ráno sloužíme tichou mší svatou sami v mezeře mezi farními bohoslužbami, pak se vyrovnáváme se sestrami, které vedou poutnický dům. Každého to stojí 50 šilinků. Ve tři čtvrtě na deset vycházíme za pěkného počasí směrem k zasněženým vrcholům. Včera byla taková zima, že otec Jindřich vážně uvažoval o nákupu rukavic a ušanek. Pár kilometrů nás silnice vede dolů, ale pak začne mírné stoupání proti proudu potoka Aschbach. Tak mírné, že místy nevíme, jestli jdeme z kopce nebo do kopce. Jen pohled na potok, který lemuje silnici, a hlas motorů nás ujistí, že nabíráme výšku. Auta i motorky, které jedou proti nám, si jenom pobroukávají, zatímco v našem směru zabírají na plný plyn.

Obědváme u kostela ve Wegscheid, pokračujeme nahoru a o půl čtvrtě jsme v sedle Seeberg, 1254 metrů nad mořem, v nejvyšším bodě celé naší pouti. Je neděle odpoledne a motorkáři jezdí o sto šest. Některé potkáváme několikrát, jak jezdí nahoru a dolů v serpentínách jižně od sedla. My se je snažíme zkrátit po louce, ale moc tím nezískáme. Pořád platí: po pěšině blíž, ale po silnici spíš. Při každé větší zastávce se mažou nohy, což vede Františka Řezníčka ke zvolání bez jakýchkoli postranních reklamních úmyslů: „Alpu do Alp!“

Večeříme u silnice v údolí říčky, která stéká ze sedla, a pak vyrážíme do Turnau. Sami jsme si vybrali tuto farnost jako dnešní cíl. Dan přijede na faru a ukazuje listinu. Pan farář pro nás hned chystá místo. Když konečně přijdeme, počítá nás, ale jeden chybí. Je to František Řezníček.

Myslíme si, že je vzadu, vždyť ještě pár metrů před náměstím byl těsně za námi. On však nečekal, že už tak brzy budeme na místě, protože po večeri se řeklo, že půjdeme ještě asi dvě hodiny. Proto šel dál po silnici a neodbočil z náměstí ke kostelu. Hledáme ho s autem, naštěstí ho za chvilku přivázejí. Panu faráři to asi důvěry nedodá, ale ubytuje nás.

Jen podotkne: „Byl jsem zaskočen, měli jste zavolat předem.“

Bereme si z toho pro sebe poučení.

SEDMÝ DEN: PONDĚLÍ 22. KVĚTNA

Mše svatá za naši diecézi, dopoledne trochu prší, odpoledne svítí slunce. Ušli jsme 45 km, trvalo nám to 10 hodin, celkem to bylo za 7 dní 251 km a trvalo to 61 hodin. Skončili jsme v Leoben po desáté hodině večer a přespali jsme na faře.

Ráno jsme měli český mši svatou v kostele sv. Jakuba, zobrazeného v poutnickém, s kloboukem i holí. Pan farář ji celou sledoval, ať už to bylo ze zbožnosti nebo na kontrolu těch, kterým nabídl nezištnou pomoc. Řekl nám, že hlásí déšť na celý den. Skutečně jsme také za deště o tři čtvrtě na devět vycházeli. Do nejbližšího města Kapfenberg, přes které se muselo jít, vedly dvě stejně dlouhé cesty. Jedna zpátky na státní silnici a pak po ní dolů vedle řeky, druhá a hezčí přes kopec. Na doporučení pana faráře jsme si vybrali tu hezčí, i když náročnější trasu. Museli jsme ze sedmi set metrů nad mořem vystoupat do výšky přes tisíc a teprve pak jsme sešli na pět set. Kolem silnice bylo čisto, nikde žádné odpadky. Nějací hajní se nás ptali, kam jdeme.

Když jsme jim to řekli, divili se a nevěřicně opakovali: „Nach Rom?“

Dostáváme se do města Kapfenberg a zastavuje se hned na kraji v moderním kostele Svaté rodiny. Pan farář nás přivítá, nabízí nám posezení na částečně krytém farním dvorku. Děláme si v autě svoje jídlo, on přinese další. Když se bráníme, že nic nepožadujeme, odpovídá, že dává jen to, co zbylo. A bylo to dobré, snědli jsme oboje. Pak se diskutuje i za pomoci angličtiny. Po základních údajích o farnosti přijde zase řeč na biskupa Krenna. Ačkoli my na něho řeč nestácíme, zatím se pokaždé o něm mluví a vždycky v dobrém. Pan farář ho chválí, protože ukazuje cestu a mluví jasně. Tak to má biskup dělat. V posledním listě napsal svým svěřeným, že jsou jako křesťané schlampig. Slovo neznáme, až kdosi řekne šlompácky. Všichni porozumíme, protože toto se lidově říká, když někdo pracuje lajdácky. Kněz pak vypráví o tom, jak lidé nedbají na Boží přikázání. Říká také, že mnozí vystupují z církve, aby nemuseli platit daň, ale pohřeb pak chtějí mít v kostele. Někteří nevystoupí, platí, ale do kostela nechodí, s církví nežijí.

Když však jejich děti dorostou, říkají faráři: „Dítě k prvnímu svatému přijímání vzít musíte, vždyť my daň poutivě platíme.“

Nakonec nám ukazuje fotografii s věnováním. Jsou na ní Poláci, kteří šli v roce 1997 pěšky z Wadowic do Říma a byli na závěr pouti přijati Svatým otcem. Tenkrát na jeho faře přespali a tuto fotografii poslali na poděkování. Pan farář je stále pohostinný, na faře vidíme ženy s dětmi afrického původu. Možná je někdo adoptoval, raději se moc nevyptáváme.

Z Kapfenbergu vycházíme směrem na Bruck až ve čtyři hodiny. Ve středu města vidíme pouze tabulku Altstadt, což je staré město, tedy střed. Říkám si, že tam nepůjdeme, odbočka na ten Bruck bude jistě dál. Asi po dvou kilometrech je konec města, před námi směrówka se jménem nejbližší vesnice. Hledáme ji v mapě a zjišťujeme, že jsme šli od středu přímo na sever, tedy úplně špatně. Ptáme se na Bruck a dotyčný nám říká, že Bruck je tamhle za tím kopcem a že to není daleko a že přes něj vede pěkná turistická stezka. Ukazuje přitom horu tyčící se bezmála do nebes. Vzdáváme to a vracíme se zpátky ty dva kilometry do středu města. Tím pak procházíme a namíříme do Brucku, který leží na řece Mur, k níž sestupujeme už od Seebergského sedla. Dolů po řece je Štýrský Hradec (místní lidé mu pochopitelně říkají Graz). My se mu chceme vyhnout jako každému velkému městu. Proto postupujeme proti proudu Muru na západ. Měníme dosavadní směr, který byl stále na jih, protože chceme jít přímo do Itálie a minout Slovinsko.

Na tom správném konci města Brucku si kolem sedmé hodiny na chvilku sedneme v čekárně. Poučení ze včerejška jsme hned ráno požádali svého hostitele, aby zatelefonoval na příští faru, že tam večer přijdeme a že nám mohou věřit. Ptal se, jestli dojdeme do Brucku. Řekli jsme mu, že o kousek dál.

„Vaším směrem je pak Leoben, tak já tam zavolám. Je to ale dost daleko.“

Říkáme, že nám to nevadí, po ránu jsme ještě svěží a plní síly. Doprovodné auto už je tedy v Leoben a teď toho litujeme, protože je to ještě dost daleko. Snažím se utěšit unavené druhy tím, že to je přes deset kilometrů. Nelžu, i když vím, že bude dost dlouho trvat, než to něco nad deset ujdeme. Vyrážíme však v domněnce, že tam tak za ty dvě hodiny a něco budeme.

V noci se jde hůře. Naštěstí je všude umělé světlo, protože jsme pořád v průmyslové oblasti. Obě města jsou takto vlastně spojena. Jsme dost unaveni, otec Marek osobně několikrát vyzkouší, jak překonat únavu. Usilovně se rozběhne, ale po padesáti metrech už zas pokračuje normálně. Ostatním pak říká, že našel metodu: Změnit na chvíli tempo. Protože je to v našem případě možné jen směrem k vyšší rychlosti, nenachází ohlas ani teoreticky, ani prakticky. Míříme na předměstí, které se jmenuje Waasen. Chceme se zeptat nějakého řidiče na přesnou cestu.

Rozhlížíme se po parkovišti, v jednom voze kohosi spatříme. Je to však řidička, a jak se k ní ve tmě přiblížíme, okamžitě přidá plyn a ujíždí pryč. Pochopíme a jeden z nás se postaví u semaforu s červeným cyklistickým světélkem na paži. To pomůže, ochotně nám vysvětlí, že Waasen je nám z celého Leoben nejbliže.

Pak už kostel vidíme, sejdemě dolů, uvidíme i naše auto. Je čtvrt na jedenáct. Šli jsme tedy rychle, protože to ve skutečnosti bylo téměř 15 km. Už nás čekají, jsme pěkně přijati a hned ubytováni, všichni spíme na postelích. Soukromě mi pak Marek hlásí, abych zaznamenal, že mu hůl zachránila život. Když ve tmě špatně šlápl na obrubník a na okamžik ztratil rovnováhu a bylo nebezpečí, že padne pod jedoucí auto, opřel se o ni a zůstal mimo silnici. Uvádím to až teď.

OSMÝ DEN: ÚTERÝ 23. KVĚTNA

Ráno mše svatá na úmysly naší pouti, celý den svítí slunce. Ušli jsme 32 km, trvalo nám to 7 a půl hodiny. Celkem už máme za sebou 283 km a používáme už šestou mapu. Skončili jsme v Knittelfeld a přespalí na faře.

Ráno sloužíme mši svatou v leobenském kostele.

Když se místní kostelník dozví, že jdeme na pout' do Říma, nediví se a řekne: „Odsud je to ještě 1000 kilometrů.“

Až v Římě si pak spočítáme, že z Leobenu jsme ušli už jen 927 kilometrů. Pan kostelník minil asi vzdálenost po dálnici. Pak jsme pozváni na snídani jako každé ráno zde v Rakousku. Najíme se při ní dobře, moc se však nepobavíme kvůli naší malé pohotovosti k mluvení.

Někteří se baví česky, zvláště vranovští si o každé hospodyňce říkají mezi sebou: „Á, to je místní paní Salátová.“

Na vysvětlenou dodávám, že takto se jmenuje paní, která chodí na vranovskou faru vařit a pomáhat.

Z dnešního rozhovoru nakonec vyplyne, že sedmdesátiletý otec Karel je zde už 31 let, že po jeho odchodu bude tato farnost sloučena se sousední. V Leoben žije třicet tisíc lidí a farností je zde šest, kněží pět. Je zde i Vysoká škola báňská, na ní také působí jeden kněz. Ve městě je velký průmysl, vyráběla se zde za války děla, víra už není tak živá jako v zachovalých venkovských oblastech.

Vycházíme a mírně obcházíme město, pokračujeme po vedlejší silnici, zase proti proudu řeky Mur. Podle kilometrovníků měříme rychlost, je to šest kilometrů za hodinu, ale to jen v těchto ranních hodinách. K polednímu rychlost klesá a nejhůrší je se rozejít po odpoledním odpočinku. V té chvíli je potřeba zabrat. Unavující jsou i krátká zastavení k modlitbě. Když stojíme méně jak dvě minuty, člověk pak pokračuje klidně dál. Když však je zastávka delší, hned začnou bolet nohy a je

mnohem těžší se zase rozejít. Cítíme, že zde je už jiný kraj. Jsme mezi alpskými pohořími, dost daleko od Vídně. I po cestě se setkáváme s tím, že už se lidé nediví, že jdeme do Říma. Dnes je to vlastně už podruhé.

V jednu hodinu obědváme na náměstí v Kraubath na parkovišti. Po jídle se trochu natáhneme na vedlejší trávník. Probudí nás žandáři, německy a francouzsky Gendarmerie. Chťejí pasy, hlásí naše jména na centrálu. Některá hláskují německým způsobem, kde je Zet jako Zeppelin. A tak se z auta ozývá několikrát jméno vzducholodě, pouze Jan Klíma je nahlášen přímo, bez hláskování. Inu, je dobré mít jmenovce kancléřem. Nakonec nám popřáli šťastnou cestu a ani automobil nekontrolovali.

František Rezníček má čím dál horší starosti s puchýři, zkouší všechno možné, ale bez většího úspěchu. Když mu říkáme, aby použil postup, který se někomu z nás osobně osvědčil, odmítá, a to právem, protože na každého platí něco jiného.

Nelíbí se mu, když ho k něčemu nutíme, a brání se slovy: „Kdykoliv jsem ustoupil, tak jsem na to doplatil.“

Nakonec mu však uniká větička, kterou jsme nedali do první zprávy, protože jsme nechtěli nikoho vylekat: „Myslel jsem si, že to projdu s úsměvem, a kvůli těm puchýřům to nejde. Chvilími je mi do pláče.“

V Knittelfeld jsme krásně přijati, spíme v sále na faře na postelích. Využívám příležitosti a píšu na počítači první zprávu, kterou potom ráno někdo odešle elektronicky do Přímětic. Ve zprávě uvádím i naše dobré i špatné zkušenosti za první týden. Píšu seznam věcí, o kterých jsme se všichni shodli, že se osvědčily. Je to především auto. Bez něj bychom byli nemožní. Nemůžeme chtít jídlo a nocleh pro sedm lidí. Auto slouží dobře, chmurné předpovědi se nenaplnují, pouze jednou musel Dan spravovat převodovku. Je velice šikovný, hned na místě to opravil, i když není vyučený mechanik. V autě je pro nás málo místa, což vedlo Dana k větě, která se stala citátem dne: „Kdyby sem přišlo ještě deset lidí, už by tady opravdu nebylo místo.“

Zprávu zakončuji citátem ze Skutků apoštolských, který nám ráno připomněl v kázání otec Marek: „*Do Božího království vstoupíme, jen když mnoho vytrpíme.*“ (14,22) Jak ještě bude řečeno, začínají obtíže, většinou následky zmoknutí před nedělí.

DEVÁTÝ DEN: STŘEDA 24. KVĚTNA

Ráno mše svatá v Knittelfeld na úmysly naší pouti, celý den hezky. Ušli jsme 36 km, trvalo nám to 7 a 3/4 hodiny, celkem máme za sebou 319 km. Skončili jsme v Unzmarkt o čtvrt na osm večer a přespalí na prázdné faře ve Frauenburg.

V noci na faře v Knittelfeldu se mi zdálo, že už jsme v Římě a že nám někdo (asi Monsignore Simandl) zařídil, že jsme byli pozváni na oběd do Vatikánu. Po hlavním jídle nám nabídli prohlídku vatikánských zahrad. Zahradník oblečený do pracovních šatů nás po nich vozil na malém autíčku s otevřenou korbou, na jejímž pravém okraji jsme seděli. Pozorovali jsme z výšky květiny, které se nápadně podobaly těm na alpských lukách. Cesta klesala, někdo jel proti nám nahoru, náš zahradník se mu vyhýbal, zajel příliš vpravo a auto se s námi začalo naklánět nad propast. Rychle jsme přesedli na druhý bok korby a auto zůstalo pěkně stát. Vrátili jsme se na hostinu, která pokračovala a podával se sýr. Zase nám něco ukazovali a opět jsme se vrátili ke stolu, kde byl moučník. Cosi jako jahodové knedlíky, jaké nám na faře ve Velkém Meziříčí dělá paní Malcová, posypané něčím bílým, asi kokosem. Pak jsme měli ještě kamsi jít, asi na audienci, ale to jsem se už probudil, za okny bylo krásné ráno a měli jsme za sebou už 283 km a necelých tisíc do Říma. Kvůli pochybnostem P. Bartoše, že jsem si to vymyslel, prohlašuji na svou čest, že se mi to skutečně všechno zdálo v noci z 23. na 24. 5. 2000.

Ráno nám pan kaplan zavolal lékaře, který dochází léčit kněze na faře, aby ošetřil veliké puchýře jáhna Františka.

Po cestě se nás jeden cestář ptal, kam jdeme, a když se to dozvěděl, odpovídal: „Super!“

Bylo pěkné počasí, šli jsme jen podle automapy, po hlavních silnicích, proti proudu řeky Mur. Obdivovali jsme novou silnici ve dvou úrovních a na ní vybudovanou cestu pro rolníky se zpevněnými stěnami. Bylo to pěkné, praktické a ekologické. Mnozí z nás poprvé viděli hatě. Ty s velkým H jsme už projeli mnohokrát na cestě ze Znojma do Rakouska. Zde byly svahy zpevněny zátarasy ze svázaného proutí, které mají zadržovat hlínu, tady zhatit její sesouvání. Proto se jim říká hatě a zde je původ jména našeho známého hraničního přechodu. Dnes večer máme dojít do Unzmarkt. Pozdě odpoledne se ptáme náhodných chodců na cestu. Odpovídají s důrazem na každém slově, že je to tam ještě pěkný kus.

Když tam přijdeme, hlásíme se na faře. Pan farář nás kněze nakládá do auta, ostatní nastupují do Šnekobusu a jedeme do Frauenburg. Je to druhá farnost, kterou spravuje, a fara je tam přizpůsobená pro letní tábory ministrantů a mládeže. Po cestě mi říká důvěrně, že ta naše akce je sinnlos – smysluprázdná, smysl postrádající. Podotýkám, že nám jde především o znamení. Na delší diskusi není čas, protože za chvíli jsme na místě. Je tam starobylý a krásný kostel svatého Jakuba, poutníka. Byl postaven ve 12. století. Patronem je kníže Schwarzenberg, bývalý kancléř na Hradě pražském, a o kostel se stará. Na opravu střechy dal 40 tisíc šilinků. Pan farář si však postěžuje, že na nové lavice pan kníže nedá nic. Dosavadní jsou z roku 1720, jsou jistě umělecky cenné, ale velice špatně se v nich

a to je prakticky beton. Vnucuje se mi veršík, který se pak stane citátem dne: „*Ještě tisíc kilometrů po betoně a jsme v Římě.*“

DESÁTÝ DEN: ČTVRTEK 25. KVĚTNA

Aliturgický den. Hezké počasí. Ušli jsme 43 km, trvalo nám to 9 ¾ hodiny, celkem máme za sebou 362 km. V 9 hodin jsme skončili jsme v Althofen.

„Ráno v šest hodin přijde paní a na sedmou vám připraví snídani,“ řekl včera pan farář na rozloučenou.

Proto nenechávejte klíč v zámku – toto se neřeklo. Pro jistotu vstávám ráno o půl šesté, abych otevřel. Otevřeno však už je, z kuchyně se ozývají zvuky a linou vůně. Místní paní Salátová přišla již o páté, a protože se do dveří nemohla dostat, vlezla dovnitř oknem v prvním patře. Po snídani dostáváme na cestu dva litry vína. Pak nasedneme do Šnekobusu

sedí i stojí. Panu patrovi se však líbí a na námítky o nepohodlnosti nedbá. Inu, nejen památkáři u nás dělají své ... Farnost má tisíc duší, v neděli je sto věřících v kostele, už 40 let patří pod Unzmarkt.

Při počítání kilometrů si členové Fatymu uvědomují, že jsme právě ušli vzdálenost Vranov – Jeníkov. Měli jsme si tuto vzdálenost ujít najednou, jako generální zkoušku, připomíná František Řezníček svou oblíbenou tezi.

Na to říká otec Marek: „To bychom pak Řím vzdali.“

Cesta je opravdu těžká, pořád mě napadá, že už teď půjdeme jen po asfaltových silnicích

a odjíždíme do Unzmarkt. Pokračujeme pěšky ze stejného místa, odkud jsme včera večer odjeli autem.

Vystupujeme údolím Muru, mnohokrát vidíme volavky popelavé. Velcí šedí ptáci zakrouží před námi a usedají na stromy v lese na druhé straně údolí. Máme dojem, že se nám chtějí předvést. Směrovky ukazují na město Murau, které dalo jméno řece (anebo naopak, zase ty pochybnosti) a kde je sídlo knížecí rodiny. Další směrovky nás navádějí do oblasti zimních sportů, my však zahýbáme na jih a vystupujeme do sedla u obce Perchau ve výšce 1005 metrů nad mořem. Dovolují si ji počesťit na Perchavu. Pak už pomalu klesáme směrem k řece Drávě několika údolíčky. Překračujeme hranice mezi Štýrskem a Korutany a říkáme si, že to už je čtvrtá země, ve které jsme (první byla Morava, druhá Dolní Rakousy), a že už to je ta předposlední, protože v Itálii už nejsou země, ale regiony (česky oblasti).

Přenocujeme v Althofen, je to stá obec, kterou procházíme. Místní pan farář nám zařídil spaní na zámku, hostí nás pan domácí. Nejsme si úplně jistí, kolik kilometrů jsme ušli, proto se ho ptáme, jak daleko to je odsud do Unzmarkt.

„Nejméně sto,“ odpoví bez přemýšlení.

Je to jiná země, je to za horami, autem se tam jede asi hodně dlouho, proto ta odpověď, která nás rozesměje. Dlouho si ji pak připomínáme. Na zámku je pěkně, vše stylově zařízeno, až na to, že jediný záchod a koupelna jsou v bytě pana domácího, který žije sám. Všem chutná korutanská specialita, darovaná zámeckým pánem – točená bábovka s rozinkami a skořicí. Bude nás provázet po celé této zemi, která kdysi krátce patřila ke Koruně české. Jsme unaveni, domácí pán říká, že má v zámku také kapli, ale nikdo už nemá sil k sloužení mše svaté. S umýváním je to velmi složité, odskočit si není kam, ze všech oken se někdo dívá. Kněží přespali v autě, jak se stane tradicí, ostatní v zámeckém sále na zemi. Přesto na svou desátou noc ve sté obci budeme vzpomínat dlouho a v dobrém.

Už jsme pomalu na středové rovině, kdy je začátek už v nepaměti a konec ještě v nedohlednu. Pro mne osobně je tento den spojen s mým prvním puchýřem na neobvyklém místě pod levým palcem, který se vytvořil nad jakýmsi kuřím okem, jak se mi tenkrát zdálo.

JEDENÁCTÝ DEN: PÁTEK 26. KVĚTNA

Mše sv. za ty, kdo se za nás doma modlí. Únavný den, dopoledne dusno, odpoledne hezky. Ušli jsme 42 kilometrů, trvalo nám to deset a půl hodiny, celkem jich máme 404. O tři čtvrtě na deset jsme došli na faru ve Feldkirchen a tam jsme přespali.

Ráno sloužíme mši svatou v kostele sv. Tomáše Becketta. Tady a potom i v dalších kostelích v Korutanech si všímáme, jak zde poslou-

chají svého biskupa. Jmenuje se Egon Kapellari a je přesvědčen, že hlavním znakem posvátného prostoru je uspořádání věcí souměrně k hlavní ose, odborně symetrie.

Před několika lety byl pozván na kněžské setkání na Moravu a tam řekl: „Od Malty až po Skandinávii ovládla Evropu nesouměrnost, tedy asymetrie, v liturgickém prostoru. Ta je však výrazem toho světského, profánního“ a dodal, že to pak je v kostele stejně jako v obýváku.

V jeho diecézi, do které patří celé Korutany, je na oltáři všechno souměrné, stejný počet svící na každé straně, kříž uprostřed. A působí to opravdu lépe než ty naše pokusy o něco nového za každou cenu. I za tu, že se vytrácí to posvátné, tedy to podstatné z bohoslužebných prostorů. Ještě smutnější je, když se to vytrácí i z chování kněží, protože pak se to vytrácí i z chování věřících.

Dnes je potřeba jít kousek na jih a pak to opět stočit na západ, abychom se vyhnuli hlavnímu korutanskému městu Celovci, kterému místní říkají Klagenfurt, a abychom se přiblížili k italským hranicím. Tím směrem vede nová vícepruhová silnice. Rozhodujeme se, že půjdeme po ní, bude to kratší. Jeden z řidičů na nás hrozí, snažíme si namluvit, že to bylo mávání. Pro jistotu z ní však sejdeme na postranní silnici. Podle mapy je mnohem delší, pořád se klikatí, ale v té chvíli vede těsně vedle. Zastavujeme se u Božích muk, modlíme se a už jsou tu žandáři – Gendarmerie, přesněji četníci. Některý z řidičů jim to zřejmě nahlásil mobilním telefonem. Ptají se nás, jestli rozumíme německy. Děláme, že ne. Použijí mezinárodní slovo Passport. To už chápat musíme.

Po kontrole říká šéf hlídky důrazně, a ukazuje přitom rukou na novou silnici: „This street no“ a s prstem k místu, kde stojíme, dodá: „This street yes.“

Na vysvětlenou pro ty, kdo neznají angličtinu, tuto latinu moderní doby: Tato silnice ne, tato silnice ano. Naštěstí se to obešlo bez pokuty.

Jdeme tedy po té staré silnici, která se točí mezi poli, místy si to zkracujeme, ale moc to nepomůže. Pořád vidíme směrovky na Klagenfurt s velice nízkými čísly, ale ve Svatém Vítu to obracíme k západu proti proudu řeky Glan, nad níž toto město leží. Volá Radio Proglas, jsme unaveni, není čas na rozmyšlenou, a tak ani nevím, co jim vlastně na jejich celkem zajímavé otázky odpovídám. Bude potřeba mít v zásobě připraveno pár údajů, aby je člověk hned mohl říci. Den je únavný, otce Jindřicha bolí holenní kosti. Maže je různými mastmi, ale říká, že to je spíš pro útěchu, že to stejně moc nepomáhá. Sám o sobě říká, že chodí jako starý dědek. Mám dojem, že všichni chodíme stejně nestylově, ale on je opravdu většinou poslední anebo soupeří o toto místo s Františkem. Už nás nerozezpívává, jako první týden. Kdosi mu říká, že v tom Znojme musí být hodně hříšníků, když nohy tolik bolí. Má je oteklé nad

kotníky a na Milošovu radu si rozstřihává horní okraj ponožek, aby se mu nezarývaly do lýtek. Otec Marek má zase bolesti v prstech, které mu vystřelují nahoru. Přičítá to prochlazení z rozmočené obuvi a mluví o rheumatismu. Druzí mu říkají, že to rheuma není, to by bolelo mnohem víc. Přesto si pohvizduje zbožné melodie klasické i rytmické. Jinak už nikdo nezpívá a každý se modlíme sám, jak to jde.

Postupujeme dále proti proudu Glanu, místy po polních cestách, je pěkně a příjemně. Na faru ve Feldkirchen jsme dorazili až po půl desáté. Dostáváme teplou večeri, spíme ve farním sále, jednoho pozve pan farář do pohostinky. Má tam pokojů více, ale volný je jen jeden, v ostatních jsou uprchlíci z bývalé Jugoslávie. Jdu tam jako zástupce mužstva. Zjistili jsme, že nám začíná plesnivět chleba, zatím jsme snědli 18 bochníků. Snažím se vymyslet citát dne, aby vystihl situaci a někoho třeba povzbudil.

Proto říkám několikrát: „Ouvykati dovoleno.“

Slyšel jsem, že sportovci tolik křičí proto, aby uvolnili napětí, které v sobě mají. Kéž by to pomohlo. (Později dopíšu: Je otázka, zda po „v“ psát tvrdé, nebo měkké i, klonil bych se k měkkému, protože to víc připomene slovo kvičet, jemuž se naše uvykání někdy podobá.)

DVANÁCTÝ DEN: SOBOTA 27. KVĚTNA – III. DIECÉZNÍ POUT' VE KŘTINÁCH

Ráno je mše svatá za ty, kteří nám v Rakousku pomohli. Celý den je slunečno a dusno, ušli jsme 37 kilometrů, celkem 441, chůze nám trvala 9 hodin, jsme už na desáté, poslední mapě. Dlouho jsme odpočívali, a proto jsme na faru v Sankt Leonhard přišli až před půl jedenáctou.

Po mši svaté nám pan farář ukazuje zvětšený kostel. Dřívější presbytář slouží jako křestní kaple, napříč k němu stojí nová loď, přičemž ta stará je v ní zabudována. Vše vypadá pěkně a funkčně. I ty staré varhany, které umístili až k původní klenbě tak pěkně, že to každý hned pozná, ale přitom se tam pěkně hodí. V nových částech je uplatněno nové umění, vše je sladěno. Památkáři mu to povolili a rozhodně neprohloupili. Zde totiž do takových věcí mluví tři a hlas každého z nich má stejnou váhu: Za prvé památkář, aby se nic cenného nezničilo; za druhé majitel, aby mu ten prostor dobře sloužil, a za třetí výtvarník, aby to pěkně vypadalo. Škoda, že u nás to není s těmi hlasy stejné, že na majitele se tak málo dbá.

Při snídani ještě probíráme pastoraci v okresním městě Feldkirchen. Je zde 8 tisíc katolíků, z toho 1500 aktivních, což se mi zdá lepší slovo než praktikujících. Ti nepraktikující by se pak zvali pasivní a pojmenování by bylo jasnější, nemuselo by se pořád vysvětlovat, cože to znamená praktikovat. Jsou zde tři farnosti, v té jeho je pět tisíc katolíků. V pastoraci mu pomáhají dva jáhni. Za rok má 30 křtů. U křtitelnice na pěkné vývěsce má jména a základní údaje o letošních pokřtěných, celý

rok seznam doplňuje. Také příklad k následování. Na první svaté přijímání se připravuje 114 dětí, mají také svou vývěsku. Biřmovanců je osmdesát. Na plotě u fary je stejný počet dřevěných destiček asi 20 na 20 centimetrů. Všechny jsou na jedné straně natřeny křiklavou červení. Každý biřmovanec má na druhou stranu destičky něco namalovat a svůj výtvar vrátit na plot.

Když jdeme kolem, červená se tam už jen necelá desítka. „Ti na to mastí,“ komentuje to otec Marek.

Ráno volají otci Jindřichovi, jak se má, a on to shrnuje větami, které se stanou citátem dne: „Do Mariazell to byla vycházka, teprve teď jde do tuhého. Ten první týden jsme uléhali unaveni a probouzeli se odpočati, druhý týden to večer celkem jde, ale ráno se probouzíme už unaveni.“

Celý den myslíme na III. diecézní pouť ve Křtinách a na dálku žehnáme. Říká se plným právem: Poprvé je nadšení, podruhé únava, potřetí krize. Ne ve významu krach, ale zlom. Když se něco potřetí povede, už se to udrží a může vzniknout pěkná tradice. Kéž by to platilo také o těch křtinských poutích.

V ranním dusnu pak jdeme velice pomalu po polních cestách. Odpoledne odpočíváme téměř tři hodiny, pak zjistíme, že musíme přidat, na příští štaci je ještě daleko. Při této zastávce jsme v lese *„pohřbili“* deset bochníků kvůli plísni. Prohlížíme důkladně všechny a jsme si jisti, že dalších devět je v pořádku. Chceme přejít město Villach po dálničním mostě, i když víme, že je to zakázané. Jdeme tím směrem, nakonec se k němu stejně nemůžeme dostat. Kromě něho je tam přes řeku Drávu jediný most ve středu města, musíme projít až k němu a pak dál na západ k italským hranicím. Při stmívání jsme přinuceni jít zase kousek po dálnici, není nám do smíchu, naštěstí se brzy přechází zpět na obyčejnou silnici. Víme kam jít, čekají nás tam, ale je to malá vesnička, značení není všude. Musíme se vyptávat. Konečně v pořádku docházíme na faru, kde už je pro nás všechno připraveno.

Třináctý den: 28. května – šestá neděle velikonoční

Mše sv. s farností Sankt Leonhard za svěřený lid Boží, celý den pod mrakem. Ušli jsme 24 km, celkem 465, trvalo nám to 5¼ hodiny. Došli jsme do Camporosso v Itálii a tam přenocovali v klášteře.

Mše svatá byla ve venkovském kostelíku, obětovaná za svěřený lid Boží. Koncelebrovali jsme s místním panem farářem, který vedl bohoslužbu i zpěvy německy a slovinsky. Na oltáři měl každou knihu dvakrát. *„Otče náš“* bylo navíc ještě česky. Lidé krásně zpívali, i bez varhan, slovinské texty na východní nápěvy. Staří i mladí se modlili v obou řečech. Ministrovali chlapi i děvčata, všichni měli zvláštní červené pláštíky na způsob pluviálu.– Slušelo jim to všem, i těm blondýnkám, které se otáčely na všechny strany. Ne že by kluci byli andělé, ale i v ministrování se

sluší zachovat řád. Ať se děvčata zapojují, ale ministrantskou službu ať nechávají tradičně chlapcům.

Zajímavé bylo také podávání svatého přijímání. Viděli jsme už víc-krát v presbytáři klekátko pokryté ubrusem. Až tady jsme pochopili, k čemu slouží. Svaté přijímání podávají dva a stojí tak, že před sebou mají to klekátko. Lidé přistupují také po dvou, někdo přijímá na ruku, někdo do úst. Podobně si někdo při přijímání klekne a jiný zůstane stát. Moc se nám to líbilo. Hlavně ta možnost svobodné volby a praktičnost.

Po mši svaté bylo žehnání opravené kapličky na návsí, jdeme tam procesím. Pak je připravena slavnost. Lidé jdou přímo ke stolům, k nim přicházejí číšníci s lístky v rukou a peněženkami v kapsách, čtyři mladíci začnou vyhrávat. Nás nikdo nezve, trochu nám to přijde líto, ale nakonec jsme rádi, bylo by to velké zdržení. Dostáváme celkem tři sta šilinků od kněze, který v sobotu večer měl mši svatou. Další stovku dává paní, která za námi přišla ze sousední vesnice, když jsme odcházeli ze slavnosti. Otec Jindřich, který držel kasu, pak spočítal, že to, co jsme v Rakousku dostali, stačilo přesně k zaplacení benzínu, noclehu v Mariazell a známek na pohlednice.

Vycházíme pozdě – je neděle. Jsme opět na hlavní silnici, která pomalu stoupá k hraničnímu přechodu do Itálie. Odbočka do Slovinska by byla mnohem prudší. Dan se včera po ní omylem kousek vydal a popisoval, jak málem auto zavařil. Objevili jsme plíseň i na posledních devíti bočnicích, jsme nuceni je pohrbit. Je nám to líto, mysleli jsme, že to máme dobře rozpočítáno. Odhadovali jsme tři a půl bočnicku na den a těch 42 by stačilo právě do dneška. Jenomže jsme dostali dost buchet a ty jsme se snažili jíst nejdříve, aby se nezkazily. Chleba vlastně vydržel těch dvanáct dní, jak jsme plánovali, což je dobré. Osmnáct bočnicků jsme tedy snědli, devatenáct nechali mravečkům, několik jsme jich už věnovali těm, kdo zůstali na Vranově. Celou tu čtyřicítku bočnicků měl koupit František Řezníček.

Když vidí to pohrbitování, vzpomíná na jednoho ze svých vychovatelů, který říkal: „Když po tobě někdo něco chce, dej mu polovičku.“

Ve 14.50 překračujeme italské hranice, kde jsou jen prázdné budovy. Přechod Rakouska trval 13 dní, bylo to 445 km a prošli jsme 125 obcemi. Jdeme stále po silnicích a vnímáme rozdíl. V Itálii už k jejich stavbě a úpravě nepoužívají tolik přírodní kámen jako v Rakousku, všude je jenom beton. U Coccau procházíme prvním tunelem, je jen 520 metrů dlouhý.

Proti nám jedou z jihu cyklisté, asi Němci nebo Rakušané, a hned jak nás vidí, volají: „Roma?“

Celí šťastní přisvědčujeme.

Zastavujeme se v prvním italském kostele v Tarvisio, mají tam velikonoční výzdobu hlavního oltáře. Jako se u nás v postní době dává před sochu či obraz fialové plátno s obrazem Krista Pána trpícího, oni tam měli zřasenou jasně červenou látku a před ní sochu Krista Pána vzkříšeného. Je to moc pěkné, v mnoha kostelích u nás by se to dalo také udělat. Lidem je tu dáno přímo před oči nové pojetí velikonočního tajemství, které připomíná spojení dvou stran jednoho díla spásy – smrti a vzkříšení našeho Pána. Teologie druhého vatikánského koncilu, opřena o tradici otců, je tu dotažena až do lidové zbožnosti. V kostele mají také obraz našich věrozvěstů a svých patronů, svatých Cyrila a Metoděje. Zase pozdrav z domova a zároveň připomínka Evropy.

Ptáme se na nocleh u sester v klášteře hned vedle. Posílají nás do sousedního Camporosso. Jsou tam školské sestry. Ve velké budově, asi dřívější škole nebo ozdravovně, která je v nadmořské výšce 819 m, jsou dneska už jen dvě sestry. Tuto neděli bylo první svaté přijímání, zvou nás na večeři a přinášejí zbytky jídel z hostiny i ze své kuchyně. Pochutnáme si všichni. Poprvé jíme italský chléb, který vypadá i chutná jako naše nasládlé velikonoční mazance. Když má člověk hlad, jí ho i s paštikou nebo s masem, po tom našem se nám však bude stýskat. Sestry přinášejí seznam svých klášterů po celém světě a ukazují nám jména spolusester ze Slavkova u Brna.

Říkají, že do Říma je to ještě osm set kilometrů, že tam autem jedou 6 hodin. Otec Marek se proto jako správný průzkumník ptá, jestli nechodíme pořád dokola, když nám říkají už třetí den stále stejné číslo.

Když při různých debatách o tom, kterou trasu vybrat, někdo řekl, že všechny cesty vedou do Říma, otec Jindřich mu připomínal podle pravdy: „Ale všechny nejsou stejně dlouhé.“

ČTRNÁCTÝ DEN: PONDĚLÍ 29. KVĚTNA

Mše sv. za otce biskupa, jeho spolupracovníky a naši diecézi. Dopoledne přší mírně, odpoledne vydatně, ale večer přestává. Ušli jsme 42 kilometrů, trvalo nám to 10 a ¼ hodiny. V 9 hodin večer jsme došli do Moggio Udinese a přespalí jsme v sále pod kostelem. Celkem máme za sebou 507 km.

Procházíme údolím, kde jsou namačkány: řeka Fella, naše silnice, dálnice, železnice nová i stará, už nepoužívaná. Jsme na jižní straně velehor a vidíme zde živočichy, kteří se za Alpami nevyskytují, například břehuli skalní. Nápis v pohraničních obcích jsou italské, německé a slovinské. V těchto třech řečích se třeba dočtete, že s této střechy může najednou sjet sníh a podobně.

Lidé se ptají, odkud jsme, a když řekneme, že z Moravy, na rozdíl od Rakušanů už neví, kde to je.

Když upřesníme, že to je v České republice, říkají: „A, Cecoslovacchia“ (asi kvůli fotbalu a Dubčekovi).

Název *„Repubblica Ceca“* zde moc známý není. Když jeden z našich krajanů řekl: „Já jsem Ceco,“ oddělávali před ním v kostele židle, protože mysleli, že je slepý. To se v italštině stejně vyslovuje, i když jinak píše. Navíc si představte, že v Praze potkáte nějakého Skandinávce.

Ptáte se, odkud je, a on řekne: „Z Království Norů.“

„Odkudže?“ ptáte se znovu, protože jste poslední slovo přeslechli.

„Z Království Norů,“ musí opakovat dotýčný.

Kdyby řekl z Norska, bude to jasné hned. Je jasné, že naši vlasti chybí dobré pojmenování. Říkat jí Čechy nelze, protože část nikdy nezastupuje celek. Česko se také nevžilo. A Česká republika je stejně dlouhé a únavné jako říkat Čechy a Morava.

Proti nám kráčí osamělý poutník. Je to Polák, který pracoval jako dobrovolník jubilea v Římě a nyní se pěšky vrací do Tarnowa. Už je tři týdny na cestě, počítá, že ještě tři týdny půjde. Dělá 40 km denně, spí v předsíních kostelů a jídlo si kupuje. Vše si nese s sebou a nás nepovažuje za opravdické poutníky, protože máme doprovodné vozidlo. Říká, že před týdnem měl nohy oteklé jako bačkory, ale že už mu splaskly. Nijak se nezdržuje, hned pospíchá dál.

Procházíme ještě dalšími třemi tunely, každý má své poctivé jméno, nejdelší je Svatá Kateřina s 867 metry. Stavuji se na faře v Pontebba, kde má být kněz znalý francouzštiny. Prosim ho, aby mi italsky napsal, že poutníci prosí večer o možnost umytí pro 7 osob a o suché místo pro přenocování pro 4 osoby, které mají vlastní matrace a spací pytle. Ráno pak o možnost sloužit mši svatou, trochu teplého čaje a pitnou vodu, kterou bychom si nabrali do vlastních nádob. Napíše nám to na stroji. Teprve později poznáme, že žádat ráno v Itálii teplý čaj je tak náročné přání, jako u nás žádat k snídani místo čaje, mléka nebo kávy třeba víno. Při východu z tohoto městečka, které už 140 let patří do italské republiky, si všímám zvláštního kamenného památníčku. Německy je na něm napsáno, že zde jsou jižní Korutany, a uvedena vzdálenost do Klagenfurtu, jejich hlavního města. Italové nechali tento památník stát. Nežárlí na minulost, nerozčilují se nad tím, že někdo si dovolí připomenout neúřední název.

Odpoledne déšť sílí, jsme dost promoklí, ale pak přestane a my za pohybu uschneme, což je nejlepší způsob. Za celý den nás třikrát kontrolovali karabiniéři. Jsme blízko hranic a není divu, že se úřady snaží zachytit uprchlíky. Když otec Marek namítal, že to už je potřetí ve stejný den, odpověděli mu, že to bude třeba i počtvrté. Jedna z kontrol začínala u Františka, který šel poslední v černé košili s kolárkem. Zkontrolovali mu pas a jeli k jihu.

Uviděli další poutníky a ptali se: „Ten vzadu, to je šéf?“

Když jim bylo přisvědčeno, upustili od dalšího prohlížení našich cestovních dokladů. František má pak několik dní tuto přezdívkou.

Domluvili jsme se, že večere bude v autě na návsi v Chiusaforte. Pomalu tam docházíme a postupně usedáme do Šnekobusu. Okénky se díváme na místní muže, kteří se scházejí v tamním baru. Když po jídle vyjde najednou z auta 6 mužů s holemi, přímo vyvalují oči nad tím, jak se jich tam mohlo tolik vejít.

Pokračujeme dál po státní silnici a zabočujeme do Moggio, našeho cíle, kde nejsme ohlášení. Proto posíláme Dana napřed. Když už jsme ve městě, přijíždí nějaká žena a tři poutníky naloží do auta a veze je k faře. My jdeme nahoru k věži. Dohání nás pan farář a nervózně nám přikazuje jít dolů k faře. Tam chce, abychom nastoupili do auta a jeli 30 kilometrů do Gemony, kde jsou pokoje na ubytování. Ukazuje lidi, kteří svým autem pojedou před námi. Snažíme se vysvětlit, že nechceme pokoje, jen suché místo na přespání, a že můžeme spát v autě. Moc to nepomáhá, pouze slevuje na vzdálenosti a říká, že pojedeme 7 kilometrů. Nastupujeme tedy odevzdaně, ale Miloš nespíchá. Začne těm dvěma i ostatním lidem, kteří přihlížejí, vysvětlovat, proč má na holi už 17 zářezů a že ten poslední bude Řím. Teprve teď pochopili, že jsme poutníci. Dosud si nikdo nevšiml italského listu od pana biskupa, ani Dan je nepřinutil, aby si ho přečetli. Můžeme vystoupit a přespat v sále pod kostelem.

Auto jsme nechali stát hned u vchodu, ačkoli pan farář cosi říkal o nemožnosti parkování. Právě jsme se uvnitř zamkli a večereli, když se venku ozvalo zatroubení. Jsou tady karabiniéri kvůli zákazu parkování. Rozhodli jsme se, že budeme dělat, že spíme.

Za chvíli se ozvalo další zatroubení, mnohem silnější a delší. „Budeš tam muset jít,“ řekli mi spolubratři poutníci.

Pomalu jsem otvíral dveře a chystal pár italských slov na vysvětlenou. Venku stálo malé auto, v něm manželé a podávali mi kabelu se dvěma bábovkami, pěti litry džusu, sáčky s čajem, cukrem a dalšími věcmi.

„To máte na zítřejší snídani,“ řekli a odjeli.

Citát dnes vznikl z klasického rčení o radě a pomoci.

Bylo upraveno za přispění více autorů, kteří viděli puchýře, obnovující se už po několikáté na stejném místě týchž nohou: „Komu není radno, tomu není snadno.“

PATNÁCTÝ DEN: ÚTERÝ 30. KVĚTNA – SVATÉ ZDISLAVY

Ráno mše svatá za Nemocnici svaté Zdislavy a za církevní zdravotnictví v diecézi. Celý den slunečno, příjemně. Vyšli jsme z hor, ušli jsme 34 km, trvalo nám to 8 a čtvrt hodiny, celkem máme za sebou 541 km. Spíme v Majano v prázdném domě.

Po mši svaté nás kostelník zve na snídani do baru, po našem by se mělo říci spíše do bufetu. Káva stojí 1500 lir, ale čaj 2000 lir. Víme už, že litr stolního vína koupíme za 1400 lir, někdy dokonce jen za 800 lir, kilogram pěkného chleba stojí 3600 lir, takže bochník přijde na pět a půl tisíce. Některé druhy chleba však stály až dvanáct tisíc.

Teprve teď se dozvídáme, proč je farní kostel sv. Františka v Moggio Udinese tak moderní. V roce 1976 byl celý tento kraj zasažen zemětřesením, bylo zničeno asi 20 obcí, zahynulo 1500 lidí. Vše je nově postavené. Vedle kostela je nová škola, chvilku sledujeme, jak se do ní schází italské mládí. Vtom přichází jedna starší paní, která byla na mši svaté, a dává mi obálku. Prosí, abychom se za ní v Římě pomodlili. Odevzdávám ji pokladníkovi a vidíme, že je v ní pět set tisíc lir. Obnos, který nám stačí až do Říma na benzín, chleba, zeleninu a další věci, které musíme dokupovat, jak zjistíme potom. Utíkám za ní, abych ji dohonil a zapsal si adresu.

Pak vycházíme do slunečného rána. Nálada se lepší, bolesti začínají pomalu ustupovat, už se zase zpívá, zahajuje bratr Jan Klíma. Opouštíme úzké údolí a přecházíme kolem horských luk se stejnými květinami, které rostly u nás na Vysočině před melioracemi. Vidím růžové válečky rdesna a další známé. Sestupujeme až do roviny. Je zde plno ořešáků, teprve později mi dojde, proč se jejich plodům u nás říká vlašské ořechy. Vidíme vinnou révu, fíkovníky, morušovníky a zahlédneme dokonce i palmy. V jednom dni a za tři hodiny chůze se ocitáme v úplně jiném kraji. Jsme jen 200 metrů nad mořem a velice blízko subtropického pásma. Za horami se už jen ohlížíme.

Nápisy na místních tabulích jsou v italštině a friulštině, většinou je to jen malý rozdíl – například Venzona a Vençon nebo Ospedaletto a Ospedál Piçul. Cítíme v tom stejné základy, jako má naše hospitalizace, tedy pobyt ve špitálu, a v tom druhém pikolu, to je malou flétničku. Všimáme si ještě další zajímavosti ohledně názvů vesnic. Každá má velkými písmeny napsáno své jméno. I když je to malá osada a nemá svou vlastní správu, její jméno září na každého řidiče, turistu i poutníka. Teprve pod tím je malým písmem napsáno, do které obce úředně patří. Tak tomu bude po celé Itálii. I předměstí Říma mají to světoznámé „Roma“ napsáno jen malým písmem pod svým pravým názvem.

Velice pěkné je také značení směru. Pár desítek metrů před křižovatkou stojí návěstí. Je stejné jako u nás, velkými písmeny je na něm napsáno, kam vedou cesty. Je tam vyznačen i tvar křižovatky: směr přímý a odbočky. Když se tvar podobá písmenu ypsilon, řidiči si hůře pamatuje, který směr byl přímo a kam se vlastně odbočovalo. Zde mu opravdu pomohou. Přímo na křižovatce stojí další tabule, mnohem menší. Je ve výši očí řidiče a je na ní vždycky jen dvojí směr: napravo a nalevo. A to

i v případě tvaru do ypsilon, dokonce i v případě odbočení z hlavní cesty. Tím je to každému jasné a s jistotou může pokračovat dál a nemusí se ptát. Nemusí se v duchu ptát ani sebe a netrpělivě čekat na další ukazatel na dalším rozcestí, aby si ověřil, zda se nespletl. Ačkoli jsme neřídili auto, moc se nám to líbilo. Možná příklad k následování. U silnice jsou také cedulky s adresou a telefonem karabiniérů a finanční stráže, pod které tento okresek právě spadá. Vede-li silnice lesem či jiným terénem vhodným k lovu anebo podél řeky, jsou tam vždy tabulky o tom, zda je v tom místě lov, případně rybolov povolen, omezen nebo zakázán.

Při tom všem pozorování docházím k závěru: O co je člověk ochuzen, když tou zemí jen projede. Nemůže si všimnout celkem ničeho. Začíná ve mně zrát rozhodnutí: Jestli se ještě někam vypravím, tak jediné pěšky. Zároveň začíná hlodat i pochybnost, zda necouvnu, ale nechtěl bych.

Počítáme obce, kterými procházíme. Stopadesátou v pořadí je Rivoli, zastavujeme se a fotografujeme se s Julskými Alpami v pozadí. Otec Marek si hladí svůj plnovous a říká: „Rostou pěkně, ale pomalu.“

Tak vznikl dnešní citát.

Docházíme k Majano, jdeme do města. Vidíme velice moderní kostel. Jeho věž připomíná kosmickou raketu před startem. Na náměstí před ním jsou na dvoumetrových stojanech staré zvony. Nenapadne nás hned, že to je také kvůli zemětřesení. Jak zjišťujeme až později, z celého kostela po něm zůstaly celé jen ty zvony. Vstupujeme do nového chrámu Páně, usedáme a zůstáváme na májové pobožnosti. Zpívají se lidové písně, mají krásné a dojemné nápěvy. Starší kněz má katechetickou promluvu o svátosti smíření, mluví pomalu a jasně, přitom se mi zdá, že obsah jeho řeči je hutný a výživný.

Po pobožnosti před něj předstoupíme a prosíme o pomoc. Neodmítá ji, zve na faru, tam mi říká, že zde bydlí sám, naznačuje další možnosti ubytování. Už by tady měl být Dan, který pro ten večer dostal pokyn, aby hledal ubytování v Majano. Kdyby tam nepochodil, měl pokračovat ještě dva kilometry do San Tomaso. Kdyby ani tam nepochodil, měl jet až do San Daniele další čtyři kilometry. Čekáme na Dana, dochází mi, že asi jel dál. Lidem před kostelem vysvětlují, že náš řidič nás měl čekat u fary, že jel kolem a že mu asi nedošlo, že tato moderní stavba je kostel. Prosím, aby mě někdo autem vzal tím směrem. Vydáváme se do Svatého Tomáše, tam však u kostela fara není. Pokračujeme až do Svatého Daniela. Tam je už náš Daniel usazený na faře.

Když mu oznamuji, že jsme v Majano, říká, že tam byl také a že pan farář mu nabízel nějaké peníze a poslal ho pryč. Hned tedy jel dál po určené trase. Vrací se za námi. Je štěstí, že to takhle dopadlo, už bychom se k těm šesti kilometrům asi nedonutili. Čekám, jak se bude majánský pan farář tvářit, až uvidí Dana po druhé, proběhne to však naprosto

klidně. Nějaká paní nabízí k přenocování dům, kde právě nikdo nebydlí a který je určen pro takové účely. Nasedáme do auta a jedeme tam. Dům je pěkný, až na slabší vrstvu prachu na všech rovných plochách. Většina spí v něm, dva v autě.

C

ŠESTNÁCTÝ DEN: STŘEDA 31. KVĚTNA – NAVŠTÍVENÍ PANNY MARIE

Ráno mše sv. za Rádio Proglas. Celý den slunečno, dopoledne příjemně, odpoledne vedro. Ušli jsme 35 km, trvalo nám to 8 hodin. Skončili jsme v klášteře v San Vito al Tagliamento. Celkem máme za sebou 576 km.

Ráno sloužíme mši svatou u stolu v pokoji, připomínáme si, že před čtyřmi a půl roky začalo vysílání Proglasu, obětuujeme ji za všechny, kdo v něm pracují. Po ní nastupujeme do auta, abychom jeli k faře a vrátili klíče. Vtom pan farář přijíždí. Vystupujeme z auta, děkujeme a loučíme se. Jako všude i zde prosíme o požehnání na cestu. Jako všude i zde si všichni při něm klekáme. Jenom zde se setkáváme i s opačnou prosbou.

Pan farář si kleká a říká: „Požehnejte mi a modlete se za mě a za mou farnost. I tady konzumismus velmi ohrožuje víru.“

Nabízí snídani, raději říkáme, že už jsme po ní. Nakonec nám radí dojít až do San Vito, že tam jsou padri, otcové františkáni, ti jsou na poutníky lépe zařízeni. Ptáme se, kterým směrem jít.

Ukazuje na hlavní silnici, která je těsně vedle: „Pokračujte dál.“

Domluvíme si s Danem zastávku na prvním parkovišti a vycházíme. Když se nás pak budou lidé ptát: „A to jste opravdu šli až do Říma celou cestu pěšky?“ napadne mě pokaždé, že nevíme a už nezjistíme, kolik jsme v tom Majanu ujeli autem. Vzhledem k tomu, že jsme však ze státní silnice šli ke kostelu notný kus cesty, bude to asi tím vyrovnané. Navíc jsme na tu silnici vstoupili ještě uvnitř města.

Každý den v květnu jsem zapisoval dobu, kdy jsme vycházeli a docházeli, délku zastávek k jídlu či odpočinku a počítal průměrnou rychlost. Někteří mi vytýkali, že to není poutnické, nýbrž turistické. Posledního máje s tím končím, také pro náročnost takovéto statistiky. Dovolím si však dnešní den uvést dopodrobna. Před osmou hodinou jsme vyšli a po dvaceti minutách jsme se zastavili na parkovišti na snídani. Studené domácí vepřové od mé švagrové ze Slavkovic nám všem chutnalo. Zvolili jsme tuto těžkou stravu proto, že jsme od včerejšího poledne nic nejedli.

Vyšli jsme pak až v 9.15, šlapali do 11.30. Pak byla zastávka na pití a pár vitamínů. Po polední modlitbě jsme se dali do pohybu ve 12.05 a zastavili se ve 13.35 na deset minut na další napití a kalorickou svačinu: perník od Marie Malcové z Velkého Meziříčí a směs sušeného ovoce od Marie Novákové z Přímětic. Pak jsme šli přesně dvě hodiny, do tři čtvrtě na čtyři, a poobědvali, už nevím co. Bylo to šest hodin chůze, ušli

jsme 28 kilometrů. Posledních 7 kilometrů jsme pak ušli za dvě hodiny – od $\frac{3}{4}$ na šest do $\frac{3}{4}$ na osm.

V tom byly i kratičké zastávky na nějaký ten oplatek nebo zdravou výživu se slovy, která se stanou citátem dne: „Vezmi si müsli a na ty kilometry už nemysli.“

Po horách ani památky, všude rovina, kterou protéká řeka Tagliamento. Dál vidíme dvojjazyčné nápisy, dokonce i u naší 158. obce, která se jmenuje italsky Ravis a friulsky úplně stejně. Má tedy jednu tabulku se dvěma stejnými slovy. Obcházíme město Udine velkým obloukem. Okolo silnic je bujná vegetace, jižní stromové, na němž bývají květy i plody zároveň. Je tomu tak i na morušovnících. Trháme moruše, jsou dobré a přijdou vhod. Vidíme také staré olivové stromy. Jsou to vlastně mohutné pařezy. Stále je ořezávají a ony stále vyražejí nové ratolesti. Zahlédli jsme téměř půlmetrovou zelenou ještěrku. Je velký provoz i na menších silnicích, v době siesty trochu utichá, ale ne moc.

Končíme v klášteře františkánů, kteří mají na starosti svatyni Madonna di Rosa, jubilejní místo. Jsme krásně přijati, věnuje se nám sám představený kláštera. Dan tuto poutní svatyni na kraji města přehlédl. Jel pořád dál a dojel až k farnímu kostelu. Tam ukázal list od otce biskupa a italskou prosbu o to místo, kde neprší, možnost umytí a nabrání vody. Pan farář to ukazoval všem lidem kolem sebe a dával najevo, že nechápe, jak někdo může něco takového žádat. Jak nám Dan potom líčil, přímo si z toho dělal smích.

Otec Marek to komentuje: „V Rakousku nám také dlouho trvalo, než jsme objevili rytmus té země a přizpůsobili jsme se mu. I tady to tak budeme muset udělat, zatím se nám to nedaří.“

V klášteře jsme povečeřeli jako praví Italové, bylo hodně zeleniny, samozřejmě víno. Pak jsme vysvětlili, že máme ještě řidiče s doprovodným vozidlem. Z kláštera zavolali na faru a Daniel pak přijel. Tady se také poprvé dozvídáme, jak se italsky řekne řidič auta. Věděli jsme, že mu neříkají podle našeho a francouzského šoféra. Kdosi však připomněl konduktéra, jak se v našem jazyce říkalo dříve průvodčímu. V italštině však slovo conduttore znamená řidiče vlaku, tedy strojvedoucího. Muselo působit komicky, když jsme doposud Italům říkali, že náš strojvedoucí za námi brzy přijede. Tomu, kdo řídí auto, však Italové říkají autista, jako my v podobných případech používáme slovo traktorista, motocyklista a další.

Domlouváme další trasu, přitom vedeme spory i mezi sebou. Nevíme totiž, zda Benátky minout nebo ne, zda jít po pobřeží a kousek se přeplavit, anebo po souši, což se zdá delší. Působí divně, když to řešíme před představeným, který mluví pouze italsky a anglicky. Nakonec nám radí

směr na Ceggia a pak ke spolubratrům na benátském předměstí Marghera. Tím je rozhodnuto.

Prosíme o přístup k počítači a píšu zprávu za druhý týden včetně posledních květnových dní. Všichni bereme svou pout' jako službu, proto jsme se na konci druhého týdne pokusili sestavit poutnický chorobopis a lékopis. Přidávám jej ke zprávě. Kvůli lékařskému tajemství neuvádím ani jména, ani příjmení. (Najdete je v kapitole E.) Do zprávy také píšu citáty z doby, kdy se začalo o pouti uvažovat. (Najdete je v kapitole H.) Zprávu končím modlitbou: Díky Bohu, díky Panně Marii Průvodkyni na cestách a díky andělům strážným, a citátem z Janova evangelia (15,5), který vystihuje nejlépe naši situaci: Beze mne nemůžete dělat nic.

Zprávu jsem psal na počítači až do půl druhé v noci. Kolem desáté přišel otec představený a říká mi, že poutníci spí nahoře, abych se šel podívat. Zaujatý obrazovkou, jako všichni, kteří propadnou počítači, televizi či videu, lehkovážně tvrdím, že to najdu. V noci se pak nahoru do poschodí dostanu snadno. Také vypínače naleznu, rozsvítím a podle chrápání objevím i pokoj, kde všichni spí. Pustím světlo z chodby dovnitř, abych uviděl, která postel je volná. Snažím se to zapamatoval, pak se musím vrátit na druhý konec chodby, abych zhasl vypínač. Nenechám přece svítit celý klášter uprostřed noci! Potmě se vracím, po zvuku nacházím znovu ty dveře. Tam je však temnota naprostá, protože všechny rolety jsou zatažené, a já ztrácím orientaci. Komusi sáhnou na hlavu, ten se probouzí, ostatní také, nastává rozruch. Naštěstí má bratr Miloš červené blikátko, to pomůže a konečně uléháme už v plné sestavě.

SEDMNÁCTÝ DEN: ČTVRTEK 1. ČERVNA – SV. JUSTINA

Mše svatá u františkánů byla obětována za církevní školství v naší diecézi i v naší vlasti. Celý den pěkně. Ušli jsme 38 km, celkem máme 614 km, spíme na faře v Ceggia.

V Itálii je slavnost Nanebevstoupení přeložena na neděli, protože ve čtvrtek je pracovní den a lidé by nemohli jít na mši svatou. V klášteře byla tedy mše svatá ze svátku svatého Justina. Sloužil ji otec františkán s třemi moravskými kněžími a asi šesti spolubratry. Kázal 20 minut. Naši poutníci laici v lavicích se museli kousat do rtů, aby se nesmáli. Ten dobrý otec zvyšoval hlas a při tom se nadzvedával, úžasně hýbal rukama, a když hlas ztišil, celý poklesl a schoulil se. Pracoval i s očima, oni měli dojem, že se dívá jen na ně. Byl to opravdu dramatický zážitek. Když se potom u obětního stolu jeho spolubratr spletl a místo jména svatého Justina řekl „Cypriano“, zašeptal „Giustino“ takovým způsobem, že si toho všimli i naši krajané v lavicích. Od této chvíle víc chápeme, jak u nás ve středověku kázali cizí kněží latinsky a německy a lidé se po jejich promluvách obraceli, přestože tyto jazyky neznali.

Snídani nedostáváme v jídelně, jsme jen v kuchyňce, kde si otcové františkáni dávají jen náprstek kávy a nějakou sušenku. My sníme všechno, co nám dávají, k jejich překvapení i spokojenosti. Prosíme otce představeného o požehnání na cestu a nakonec si žehnáme navzájem.

Celý den bylo pěkně, už jsme v provincii Benátky, končí zdvojené nápisy. Zastavujeme se v novém kostele v Ramuscello. Na jeho uspořádání se odráží východní tradice, vpředu má tři oblouky na způsob ikonostázu, křížová cesta propojuje klasická zastavení s bolestmi dnešní doby. Vidíme na ní obrazy z válek, z koncentračních táborů hitlerovských i sibiřských a z dalších míst, kde lidé trpěli.

Kolem cesty zpívají slaviči, vidíme další věkovité olivovníky. Odpovědne nás dojel Pavel Koch. Před dvěma dny vyjel stopem ze Znojma, přespál u Štýrského Hradce, pak ho vzal nějaký Čech jedoucí až na jih Itálie. Poprosil ho, aby jel trasou, kterou jsme měli jít, vystoupil tam, kde předpokládal, že budeme. Zavolał nám a my jsme se ozvali deset kilometrů dále. Dojel až k nám a pokračuje s námi. Přivezl plný batoh moravských dobrot. Moc se nám to hodilo. Děkujeme!

Těsně před cílem počítáme, kolik kilometrů už máme za sebou a kolik nám ještě zbývá. Vychází nám to na 614 km za námi a 654 km před námi. Zítra tedy bude polovička. Údaje o tom, kolik kilometrů nás ještě čeká, máme od vídeňského turistického spolku. Ten však má trasu do Říma vytyčenou jen po vedlejších cestách. Ještě nevíme, že to bude zhruba o sto kilometrů více než po státních silnicích, po kterých jdeme my. Polovinu už tedy máme za sebou, aniž bychom si to uvědomili.

Ráno jsme prosili otce představeného, aby do Ceggia zavolał. Když uvidíme směrovku, zamíříme tam. Asi po kilometru je před námi kostel. Pan farář něco připravuje. Jdeme za ním a ptáme se, jestli to už je farní kostel v Ceggia, že tam jdeme. Prohlíží si nás a odhaduje, proč se asi ptáme. Pak s viditelnou úlevou říká, že ne, že ještě máme pokračovat. Činíme tak a brzy jsme na místě. Dan už tam všechny listiny ukázal a nyní parkuje před farou.

Přijdeme tam a dozvídáme se od něho, že pan farář šel na nějakou schůzi, ale že máme vše k dispozici. Mezitím se snažíme nějak domluvit, rozdělit na spaní. Farní hospodyně nás pozoruje, není jí jasné, co chceme, a my nejsme schopni jí to vysvětlit.

Nakonec pořád říká: „Non capisco niente.“ (Nechápu z toho nic.)

Tolikrát to opakuje, až se to všichni naučíme, a tento citát pak v budoucnu mnohokrát v originále pronášíme. Nakonec se nějak rozdělíme, část spí na faře, část venku nebo v autě, všichni se mohou pěkně umýt. Otec Marek říká, že jsme ještě neobjevili tep této země. Má pravdu.

OSMNÁCTÝ DEN: PÁTEK 2. ČERVNA – PRVNÍ PÁTEK V MĚSÍCI

Mše svatá za ty, kdo se za nás modlí. Celý den hezky. Ušli jsme 46 km, ve 22.30 jsme konečně na benátském předměstí Marghera, přespíme na fran-tiškánské faře. Máme za sebou 660 km, jsme tedy určitě za polovinou.

Na mši svaté je kolem 60 lidí, farnost má 5000 duší. Po mši svaté je adorace do 11 hodin, my jsme pozváni na snídani, která je víc podobná těm našim a nám vyhovuje. Je poznat, že pater nás chápe, na rozdíl od Rosetty. Vycházíme v devět hodin po krátké modlitbě před Nejsvětějším. Celý den jde Pavel s námi. Miloš potkává policistu, který mu ukazuje růženec a prosí ho, aby se za něho v Římě pomodlil. Procházíme městem St. Dona dei Piave, při ústí řeky Piavy, která za 1. světové války rudla krví našich i italských vojáků. Tenkrát stáli proti sobě jako nepřátelé. Krátce se modlíme u každého pomníčku válečných obětí. Miloš říká, že je velmi rád, že se za ně může na místě modlit. Cítí, že se tím přináší pokoj a smíření. Považuje to za skutečně křesťanské, modlit se i za nepřátele.

O půl třetí poprvé ucítím závan moře. Říkám to nahlas, ale ostatní mi nepřítakávají. Vidíme porosty podobné bambusu kolem silnice. Ochutnávám jejich výhonky, dá se to jíst, ale už jsem jedl lepší věci. Mezi řádky vinic a mezi stromořadími v sadech také vidíme plochy s vyho-leným trávníkem. Ve městech zase vidíme roztodivné rostliny, byliny i dřeviny.

Jeden druhého upozorňujeme, pokud jsme něco poznali: „Tohle je oleandr.“

„Tamhle vidíš záhon levandule.“

Teprve večer si Miloš uvědomí, že dnes je 2. června a že má naroze-niny. Řekne to a dostane malého hobla, už jsme všichni unavení.

Na předměstí Benátek všichni hledáme čtvrt Marghera, kde nás čekají otcové františkáni. Asi jsme nezvolili tu nejkratší trasu, protože o půl deváté jim voláme, kde právě jsme a že za hodinu přijdeme. Berou to na vědomí, nic na to neříkají, takže to tak mělo být. My však přicházíme až za dvě hodiny – o půl jedenácté. Jdeme přes různé nadjezdy, něko-likrát se ptáme na cestu. Zjišťujeme, že se musíme ptát dvakrát, teprve když podruhé dostaneme stejnou odpověď, můžeme se tím směrem dát. Před kostelem je živo, je tam plno mladých lidí, hlučně se mezi sebou baví, motorky jezdí na plný plyn. Během dnešního odpoledne měla být za námi polovina cesty. Vycházelo to kolem 634. kilometru, ale propásli jsme to. Odhadli jsme však, že za sebou máme asi milión kroků bez nehody. Bohu díky!

Citát dne, do třetice Miloš: „Mám strach, jestli otec František vůbec spí. Vždycky když se probudím, vidím ho, jak si maže nohy.““

DEVATENÁCTÝ DEN: SOBOTA 3. ČERVNA – PRVNÍ SOBOTA V MĚSÍCI

Mše svatá na úmysly prvních sobot. Celý den hezky. Ušli jsme 38 km, přespíme venku a v autě u jakési samoty, v blízkosti Chioggia. Máme za sebou 698 km, 574 má být před námi.

Soukromě sloužíme mši svatou v kostele svatého Antonína. Dnes dopoledne v něm budou ještě dvě zádušní a jedna svatební. Od včerejška debatujeme o tom, jestli odbočíme do Benátek. Nakonec se rozhodujeme, že tam nepůjdeme, i když to některým z nás přijde líto. Jsme poutníky do Říma a nebylo by od nás pěkné, využívat dobrodiní, které nám poskytují z tohoto titulu, a třebas jen na pár hodin se změnit na turisty. To je hlavní důvod, který převážil vše ostatní. Může to být také jako sebezápor, protože se celkem nepostíme. Sníme všechno, co nám dají, a ze svých zásob se opravdu cpeme ze strachu, abychom nezeslábli.

Loučíme se s Danem, který odjíždí do vlasti. Sloužil věrně 18 dní jako řidič, kuchař i vyjednávač. Nyní využil příležitosti k vystřídání, která se naskytla, protože Pavel je stejně ochoten jet s autem jako jít s námi pěšky. To druhé by možná raději, ale Dan je opravdu rád, že může odjet. P. Bartoš mu děkuje jménem všech poutníků. Oba řidiči pak jedou na nádraží, Dan dostane lístek do Rakouska, zbytek dojede stopem. Dodatečně se dozvídáme, že až ve vlaku si vzpomněl, že má klíče od auta ještě ve své kapse, a okénkem je podával Pavlovi. Otec Jindřich má sice náhradní, ale byly by to velké starosti. Díky Bohu jsme jich uchránění.

Později se ještě se ukáže, že oba řidiči mají jedno společné. Všiml jsem si toho, protože jsem s oběma vždy domlouval, kde mají zastavit a čekat nás s jídlem. Snažili se nás šetřit, protože s námi cítili. Zastavili většinou hned, jak uviděli poprvé jméno určené obce, i když to byla teprve odbočka k ní. Někdy jsem jim řekl, že to bude vesnice s názvem třeba Santa Agatha, a oni zastavili u první obce, která měla jméno podobné té domluvené. Prostě se jim zdálo, že už je to na nás velký kus, že to bez jídla a přezutí nemůžeme ujít. Řidičům jsem to nikdy nepřipomněl a nikdo jiný si toho vlastně nevšiml. Každou zastávku jsme radostně přivítali, i když se tím pak prodloužila odpolední nebo večerní etapa.

Vycházíme z fary a zapomeneme se zeptat otce Roberta na nejkratší cestu přes město. Musíme se ptát chodců nebo řidičů a to není vždy jednoduché. Jdeme také po ulici, která nese zajímavé jméno – ulice Obětí pracovních úrazů. Před velkou křižovatkou kápneme našťestí na jednoho geometra, ten nám to namaluje a my pak už míříme po státní silnici směrem na jih. Byli jsme varováni, abychom po ní nechodili v pracovní dny, že je tam nebezpečí smrtelných úrazů. Vypadá to, že po ní půjdeme jen dva dny, dnes v sobotu a zítra, kdy na ní není tak velký provoz. Je velké vedro a my jsme rádi, že fouká větřík od moře.

Miloš nám o Benátkách aspoň čte z průvodce po Itálii. Dozvídáme se, jak zakladatelé města využili toho, že na moře si nikdo nedělal vlastnická práva. Proto mohli stavět, i když to bylo mnohem těžší než na pevnině. Všechno však musí mít i duši. Proto se vypravili do Alexandrie pro ostatky svatého Marka, nejbližšího spolupracovníka svatého Petra, který je duší Říma. Pro ostatky jeho bratra Ondřeje do Cařihradu si zřejmě netroufli. V Alexandrii se nejdříve postili a modlili. Pak vzali bez dovolení ostatky a zabalili je do vepřového masa, aby odradili mohamedány od přílišné kontroly. Jejich město tím získalo duchovní střed, jak poznamenal otec Jindřich. Pak se mohlo rozrůstat po všech stránkách a dosáhnout slávy Říma i Cařihradu. Napadá mě přitom, jak biskup krakovský, nynější papež, popisoval přenesení ostatků svatého Vojtěcha do Prahy: „Češi přijeli, modlili se, postili, ukradli a odjeli.“

Byla jistě jiná doba. Dnes se jen můžeme ptát, kdo za to vykonal nebo vykoná pokání. Je známo, že Pavel VI. právě v tomto duchu předal cařihradskému patriarchovi důležitou část ostatků svatého Ondřeje, kterou do Říma přivezli křižáci.

Většina aut jezdí proti nám. Italové se vracejí z pláží do Benátek. V autě vidíme často jen jedno dítě, sem tam dvě, úplně výjimečně více. Ti, kdo mluví o vymírání italského národa, budou mít asi pravdu. Na sever jede také hodně autobusů s naší poznávací značkou. Kromě dobrot, které přivezl Pavel, je to první pozdrav z domova po dlouhé době. Proto na ně máváme ze všech sil. Krajané v autobusech asi těžko chápali, proč šestičlenná parta v kloboucích tak vyvádí.

„Ti Taliáni jsou nějací divní,“ napadlo je možná, protože nikdo z nás nemá státní vlajku.

Nejsme přece ani státní delegace, ani národní mužstvo, ale poutníci z Moravy. Nakonec si lidé z autobusů z okresů Olomouc, Ostrava a Opava dají říci a zamávají nám také. V autobusech se značkami z Ústí nad Labem a z okolí se tváří netečně řidiči i průvodci i všichni ostatní. K večeru je na silnici zácpa, auta jedou krokem. Lidé nás zdraví, ptají se, odkud jsme a kam putujeme. Vyhýbáme se městu Chioggia, přenocujeme na boční cestě, je tam plno komárů, nad námi poletuje veliký netopýr, jakého jsem u nás ještě neviděl. Citát dne od Jindřicha Bartoše: „Ráno je to s únavou horší než večer.“

DVACÁTÝ DEN: 4. ČERVNA – SEDMÁ NEDĚLE VELIKONOČNÍ

Mše svatá až večer za svěřený lid Boží. Celý den hezky. Ušli jsme 29 km, celkem 727 km. V 17.15 jsme došli do františkánského kláštera v Taglio di Po a tam jsme přenocovali.

Vycházíme poměrně brzy ráno, pozorujeme sběrače mušlí na mořském břehu, kteří využívají odlivu. Moře, jak je vidíme po své levici, nás

moc nenadchlo, jsou to spíše špinavé zátoky s hnijící vodou. V novém kostele svaté Anny v obci S. Anna se zastavujeme, pan farář nám ukazuje jubilejní betlém: Pozadí k vánočnímu betlému nechal na místě po celý rok. Do jeskyně dal na místo jeslí znak jubilea. Vpředu umístil Pannu Marii bez Ježíška a svatého Josefa s holí, jak jdou do Betléma k zápisu. Vedle drží archanděl Gabriel text z evangelia o milostivém létě, vzadu přichází svatý Roch, patron poutníků, má hůl a klobouk jako my! Tuto sochu si pro jubilejní rok vypůjčil z vedlejšího starého kostela. Seznamuje nás s lidmi, ti nás vítají a obdivují.

„Bravi, bravissimi!“ zaslechne ještě mnohokrát tento italský výraz, který by se dal přeložit jako: „Jste dobří, jste nejlepší!“

Znovu na nás dýchnou statistické obavy Italů, to když nám místní mladý pár ukazuje malinkatou černošskou holčičku, kterou máma drží v náručí. „Máme ji už měsíc,“ říkají nám a vypadají šťastně. Prohlížíme si také farní věstník k jubileu. Jsou tam fotografie všech kněží, kteří působili v této příměstské farnosti u Chioggia. Něco podobného bylo v plánu pro jubilejní rok i v naší vlasti. Současný pan farář je tam v červeném ornátě s palmou v ruce, jak jde na Květnou neděli v čele průvodu a před ním vedou živého oslíka.

Obědváme u mostu přes řeku Adiži. Ta pramení až u rakouských hranic a zprvu protéká územím, kterému Italové pochopitelně říkají Horní Adiže. Dříve to byla část Rakouska pod jménem Jižní Tyrolsko. Žijí tam Němci, ale když Italové v první světové válce porazili Rakousko-Uhersko, zabrali to pro sebe. Místním se to moc nelíbilo, ani ten nový název ne. Pořád byly snahy o odtržení Jižního Tyrolska od Itálie. A někdy byly spojeny i s terorismem. Pak se v Evropě objevila práva menšin, věc za socialismu naprosto neznámá, i když se o tom pořád mluvilo. Proto se na to u nás doposud málo slyší. Obyvatelé této oblasti dostali určité výjimky. Svůj kraj od té doby nazývají dvojjazyčně a dokonce dvojslovně. V italštině úředně stále Horní Adiže – Alto Adige a ve své mateřštině je to opět, a dnes i úředně, Jižní Tyrolsko – Südtirol. A využívají svého postavení, které opravdu není lehké a jednoduché.

Říkají totiž: „My jsme také italští státní příslušníci, chceme to, co mají ostatní.“

Jindy však připomínají: „My jsme menšina, máme právo na výjimky.“

O půl páté přecházíme řeku Pád, po mostě 1 100 metrů dlouhém, řeka sama je 500 metrů široká. Usazujeme se u františkánů v Taglio di Po, což by se dalo přeložit jako místo, kde Pád rozděluje území na dvě části. Dáváme si věci do sálu, umyjeme se a jdeme do kostela na mši svatou. Poprvé slyšíme slovo Romeo. Toto jméno neoznačuje jen veronského mladíka, který sváděl Julii. Romeo znamená římský, a to především římský poutník. Když nás vidí místní trhovec, ptá se nás, jestli jsme také

Romeo. Pak nám říká za vydatné pomoci všech končetin: „Romeo chodí takhle,“ a dává ruce na bradavky a kluše na místě, „a ne takhle,“ a napodobuje naše svěšené ruce podél těla a pomalou chůzí. Nic na to neříkáme, dnes máme za sebou jen 29 kilometrů, byla přece neděle, ale celkem už jich je 727.

Mši svatou obětuje za svěšený lid Boží, já zvláště za biřmovance ve Velkém Meziříčí, za jejich kmotry a za toho, kdo jim svátost uděluje. Nevíme totiž, jestli se už náš otec biskup uzdravil, anebo ho zastupuje generální vikář, obětavý Jiří Mikulášek. Celá večerní bohoslužba vyznívá jako radostné shromáždění vykoupeného lidu Božího. Kázání není dlouhé, kněz mluví naprosto klidně. Všichni zpívají, vede je kantor, který stojí u ambonu a zpívá sám anebo vede zpěv lidu. Varhany jsou za oltářem, když paní varhanice nehraje, sedne si vedle ministrantů a sleduje posvátný děj. Při mši svaté je sbírka na nemocnici v Guinei Bissau, kde působí jeden z místních františkánů jako misionář.

Po mši svaté probíráme trasu. Podle vídeňského turistického spolku je to odsud do Říma ještě 540 km, podle místního kantora už jen 420 km. On asi jezdí po dálnici, myslili jsme si, když nám to říkal. Budoucnost ukáže, že měl pravdu, spletl se jen o deset kilometrů. Vídeňáci si vybírali samé venkovské silničky a polní cesty. My jsme to kvůli únavě zkracovali, jak se dalo. Šli jsme přímo po tom nejvyšším stupni silnice, po kterém to měli chodci dovoleno. S otci františkány pak večeríme. V náš prospěch se vzdávají zmrzliny, kterou měli nachystanou pro sebe. Kněží spí zase v autě na farním dvoře, ostatní ve farním sále. Večer v deset hodin je ještě 24 stupňů Celsia.

Citát dne od Františka Řezníčka: „Já se s těmi puchýři naučím žít, ale to už budeme v Římě.“ Je třeba uznat, že Františkovi by se ta pout' měla počítat dvakrát, právě kvůli jeho puchýřům. Na některých místech se mu dělají už třetí po sobě.

DVACÁTÝ PRVNÍ DEN: PONDĚLÍ 5. ČERVNA

Mše svatá za naši diecézi. Celý den hezky. Ušli jsme 40 km, celkem jich máme 767. O půl desáté jsme došli do Comacchio do kapucínského kláštera a tam jsme přenocovali.

Ráno v 8 hodin je už 23 stupňů Celsia. Míříme na jih, pořád po státní silnici, ale ne už v tom nebezpečném úseku. Jezdí dost velkých kamionů, ale nám to nevadí. Vzdušný vír, který za sebou dělají, nás pěkně profoukne a osvěží. Kolikrát nám i poutnický klobouk nadzvedne a nažene pod něj čerstvý vzduch. Ještěže jej máme na šňůře, jinak by nám asi uletěl hodně daleko. Vidíme na poli první žací mlátičku při práci (ti, kdo dávají přednost cizím slovům před českými, by řekli: kombajn v akci). V Pádské nížině začínají žně. Pro informaci uvádím ceny u čerpadel: benzin

2125 a 2210 lir za litr, nafta 1670 lir, plyn kolem 1000 lir. Jdeme kolem opatství Pomposa, někteří jsou tak unaveni, že těch pár desítek metrů ani nezabočí. S Milošem se tam stavujeme, vyprosíme si volný vstup a pak obdivujeme, jak on obdivuje toto mistrovské dílo ze 6. století.

K večeru jsme sešli ze státní silnice a po okresní jsme šli mezi poli, na kterých se pěstovaly jahody. Silnice vedla po náspu a pod námi něco projednávali dva italsí rolníci. Jak nás uviděli, ptali se, zda jdeme do Říma a zda jdeme pěšky. Když jsme kladně odpověděli, ptali se, zda jsme kněží, a při tom ukazovali sepjaté ruce. Když jsme opět kladně odpověděli, už neřikali nic, jen si významně ťukali na čelo.

V kapucinském klášteře nás mile přijal staříčkový otec Giovanni. Musel opustit nějaké zasedání farníků, a přesto pro nás dělá všechno, ačkoli mu volali, že přijdou jen tři poutníci. Ukládáme se ke spánku obvyklým způsobem kolem jedenácté hodiny a ještě stačíme pozorovat farníky, kteří se po skončení schůzky chvilku baví před farou. Našinec musí mít dojem, že se za chvilku servou jak malí kluci. Tolik totiž křičí a šermují rukama jeden proti druhému. Pak se však rozcházejí v míru a pokoji a my podobně usínáme, nebýt těch bolestí nohou. Už nebolí kůže (snad jen Františka, ale on si nikdy nestěžuje), už nebolí svalstvo ani šlachy ani úpony. Bolí kosti jako takové, prostě tam někde uvnitř v noze. Začne to, jakmile se člověk dostane do klidu a trvá to dost dlouhou dobu.

DVACÁTÝ DRUHÝ DEN: ÚTERÝ 6. ČERVNA – SVATÉHO NORBERTA

Mše svatá za naše dobrodince. Celý den zataženo a teplo. Ušli jsme 41 km, celkem 808 km. Deset minut před půlnocí jsme došli do Classe za Ravennou a přespalí jsme v autě nebo pod širým nebem.

Při mši svaté káže otec Marek a připomíná čisté úmysly apoštola Pavla. Vždy mu šlo jen o Krista. Znovu oceňujeme, jak nás projíždějící kamióny pořádně ofouknou a provětrají i pod kloboukem. Procházíme jakýmsi národním parkem. Proto nás překvapuje, když vedle silnice vidíme uschlé stromy. Když se podíváme pozorněji, spatříme, že strom se ve výšce zelená vesele dál. Ušchlý je pouze břečťan, který se kolem něho vinul a dusil ho ze všech stran. Jeho dolní kořeny, silné jako lidská noha, byly totiž odborně přeríznuty, aniž by se poškodil kmen.

K obědu nás Pavel odváží mimo silnici, do pěkného prostoru v přírodě. Ukazuje se však, že to je i prostor vojenský, hlídka nám nakonec dovolí pojist, ale pak máme zmizet. Chvilé odpočinku využijí tři poutníci ke koupání v moři, bylo to jedinkrát za celou cestu. Jde se pěkně, těšíme se, že v Ravenně bude den odpočinku na praní i psaní, jiní plánují celodenní prohlídku všech pokladů, které toto město skrývá. Chystáme se, že využijeme kapucinského kláštera, o němž mluvil otec Giovanni a jehož adresu nám dal. Pavel se na ni dostavil se všemi papíry, využil

svých znalostí angličtiny, ale přesto nepochodil. Řečeno po našem, kněží ho odkázali na technického administrátora a ten na turistickou ubytovnu.

O půl deváté se rozhodujeme, že půjdeme dál, až za Ravennu do Classe. Nejsme si moc jisti před tímto městem, které kdysi bylo největším přístavem na východním pobřeží Itálie. Nějaký čas byla dokonce hlavním městem Římské říše, potažmo její západní části. Dnes leží 12 km od mořského břehu, protože řeky stále přinášejí do ústí další naplaveniny. Snažíme se jít nejjednodušší cestou, nezacházet si, jsme rádi, že postupujeme po vnitřním okruhu. Těšíme se, že tam před každou křižovatkou bude napsáno, kam to odbočuje. Čekáme na směrovku na Classe, ale ta pořád není. Pro jistotu se ptáme. Odpověď nás nepotěší! Jsme jinde, než jsme chtěli být. Už dávno jsme tu odbočku přešli. Ptáme se ještě dalších lidí. Opravdu je potřeba se vrátit. Otáčíme se a všímáme si, že z tohoto směru ukazatel je. Už je tma, jde se hůře, ačkoliv je teplo. O půl desáté bylo ještě 27 stupňů.

Deset minut před půlnocí konečně přicházíme k autu, které Pavel zaparkoval před známým svatým Apolinářem. Kněží se jako obvykle ukládají v autě, ostatní venku, stany se nestaví. Ve dvě hodiny v noci je budí bouřka, jáhen se stěhuje za námi, zbytek pod střechu jakési stavby a vše dopadne dobře.

DVACÁTÝ TŘETÍ DEN: STŘEDA 7. ČERVNA

Mše svatá na poděkování. Dopoledne pod mrakem, odpoledne jasno. Ušli jsme 26 km, celkem 834, došli jsme do Martorano a přenocovali jsme na faře.

Když ráno kolegové venku vstanou, na staveništi spustí sbíječky. Mají dojem, že dělníci čekali, až se vyspí. Bratr Jan jde do kostela a zjišťuje, že v osm hodin je mše svatá. Během několika minut jsme připraveni a koncelebrujeme s místním knězem. Při mši svaté tvoříme vůči laikům jasnou početní převahu, protože jsou na ní jen dvě ženy. Potom si v doprovodu kněze zadarmo prohlédneme tuto nádherně zachovanou památku. Jinak se tam vybírá vstupné, přichází sem dva milióny turistů ročně! Jsme pozváni na faru, využijeme i hygienických zařízení.

Při snídani se bavíme o italských diecézích. Zjišťujeme totiž, že každý den jsme v jiné. Jsou malé, říká místní duchovní správce. A to přesto, že většinou byly dvě sousední sloučeny v jednu. Jména obou jsou však zachována, nyní jsme například v diecézi Ravenna–Cervia. V jednom případě však došlo ke zmenšení. Z republiky San Marino vytvořili samostatnou diecézi. Říká se o ní: Když tamnímu biskupovi spadne berla na zem, její konec už leží v jiné diecézi. Italskou biskupskou konferenci tvoří 250 diecézí, svou konferenci má i každá oblast. Emilia Romagna, v níž právě jsme, zahrnuje tři arcibiskupství.

Vycházíme na jih, cesta nás vede kolem obrovského zábavního parku. Je tam vysoké ruské kolo jako ve Vídni. Je tam i vláček, do kterého právě nasedají skupinky dětí. Je totiž doba školních výletů. Kabinky jsou zavěšeny na zvláštní konstrukci. Ta není vidět, celé to vypadá jako vláček. Děti nasednou a mají dojem, že jedou po kolejích. Ty pak najednou mizí a kabinky se řítí už jen po visuté dráze. Děti to nevědí, a když uvidí pod nohama prázdno, začnou ječet. To nejhorší teprve přijde. Vodicí linka se stáčí kolem své osy a děti s kabinkou se octnou na chvíli nohama vzhůru. To už tolik nekřičí, asi se opravdu bojí. Ještě několik smyček a vystupují. Nemůžeme se na to vynadávat.

Opouštíme hlavní silnici, jdeme po méně důležitých, ale lepší to není. Na těch vedlejších jsou užší krajnice a to je pro nás obtížnější. Naopak toho zase více vidíme. V jedné obci mě zaujme strom s velkými plody, podobají se citronu, jsou však větší a mají na sobě dlouhé chlupy. Snažím se zjistit, co to je. Starší žena mi nerozumí. Začínám od podlahy.

Ukazuji na fíkovník a říkám: „Fíky.“

Opakuje to s italským přízvukem. Ukazuji na ten strom a ptám se, co je tohle.

Odpovídá mi: „Nološo.“

Jenomže to nejsou žádné nološe, ta slova v místním nářečí znamenají: To já nevím.

Jdeme už podle poslední mapy. Na jejím spodním okraji už je Řím, do něj to má být mezi 430 a 350 kilometry. Větší číslo je podle Rakušanů, kteří mají spočítanou trasu po vedlejších silničkách. Italové to měří po dálnici. My jdeme po státních silnicích, proto pro nás platí menší počet kilometrů. Zatím si to neuvědomujeme. Proto budeme překvapeni, že se do Říma dostaneme dříve, než jsme původně mysleli. To vůbec nevádí.

Jsme čím dál víc unaveni, zastávek je potřeba využít k jídlu a odpočinku. Proto jsme se už koncem května dohodli, že se budeme modlit růženec a breviář soukromě. Místo toho při jídle vždy předčítám kousek z buly Jana Pavla II. Pak se o tom bavíme a všichni objevujeme, že je poutníkům šitá na míru. A nejen jim! Člověk musí začít opravdu krůček po krůčku, a to v plném slova smyslu, aby dospěl k pochopení tak jemných a složitých věcí, jakým je bezesporu učení o odpustcích. A papež je podává v nových, pozitivních souvislostech, plně opřených o slovo Boží. Bulu jsme už četli asi všichni, možná trochu zběžně, ale teprve zde nám to všechno dochází.

Večer přicházíme do Martorano. Je tam nový kostel Božského srdce, postavený v letech 1965 až 1972. U něho jsou i budovy pro sportovce a malá hospůdka. Zde to jistě nebude semeniště všeho špatného, jak tomu bývá v některých takových špeluňkách. Farnost má 2 300 obyvatel, ve všední den jsou tři mše svaté, poslední je večer v 9 hodin. V neděli

jsou také tři mše svaté dopoledne. Na tu první přijde šedesát věřících, na tu druhou sedmdesát a na třetí kolem tří set. Mladší pan farář nás přijímá, shání pizzu a pití. Říká, že byl v Americe i v Číně a že ví, co člověk na cestách potřebuje. Zve nás na večerní mši svatou, ale jdou tam jen někteří.

Stále debatujeme o tom, jak pečovat o své nohy. Otce Marka už nic nebolí, proto žádné masti nepoužívá. Před každým vyjitím si však ovažuje elastickým obinadlem levé koleno, na kterém se mu ozývá dřívější zranění. Když jej někdy na chvilku nedá, hned je to horší. Proto si dává obvaz poctivě. Když ho pak o přestávkách sundá, je vidět neopálenou kůži.

Otec František, který je kvůli novým a novým puchýřům nucen pořád s nohama něco dělat, mu říká: „Jednou na tebe budou tvé nohy žalovat, že ses o ně špatně staral.“

DVACÁTÝ ČTVRTÝ DEN: ČTVRTEK 8. ČERVNA

Mše svatá za naše hostitele. Celý den hezky. Ušli jsme 36 km, celkem 870, večer jsme došli do města Sarsina a tam jsme přenocovali.

V kostele po mši svaté nás pan farář představí donu Orestovi, který vybudoval celou soustavu farních budov. Kdo nemá rád češtinu, by řekl farní komplex. Staříčkový kněz nyní bydlí ve svém domku a pravidelně chodí do farního kostela vypomáhat. Jeho nástupce nám ukazuje kryptu s památkami na starý kostel, pozve nás na snídani. Je to malá káva a sladký zákusek. Zdá se nám to málo, ale uznáváme, že Italové vědí, proč takto snídají. Kdyby se víc najedli a napili, místo práce by se dopoledne jen potili. My si pak dáváme k svačině vložky a hodně tekutin, abychom vydrželi. Cítíme však únavu hned po jídle, zatímco Italové vypadají po své snídani povzbuzeni. Jako všude, i zde prosíme kněze o požehnání na cestu.

Při loučení se pak ptáme, kudy jít, abychom se vyhnuli městu Cesena, které má devadesát tisíc obyvatel. Pan farář nám napíše jména ulic, jdeme podle nich, ačkoli se nám zprvu zdá, že si zacházíme. Najednou je Cesena za námi, ani nevíme jak. I zde jako v každém městě je už ulice Via Romea, po které chodili poutníci do Říma. To nám velmi usnadňuje orientaci. Na okraji Ceseny také jdeme kolem Sálu království, bohoslužebného místa Svědků Jehovových. Je to velká moderní budova s velkým parkem okolo.

Opouštíme rovinu a dáváme se do hor, do těch posledních. V San Carlo nás dopoledne zastaví paní Marta, majitelka obchodu, a dá nám nápoje a svačinu na cestu. Když jí za odměnu dává jáhen požehnání, nechápe, co to znamená, ani kříž neudělá. Pak nám teprve dochází, proč pořád mluvila o uprchlících. Domnívala se, že jdeme do Říma za prací

a že jsme tak chudí, že si nemůžeme koupit ani jízdenku. Proto nechtěla, abychom darované věci jedli před jejím obchodem. Proto nám nabízela, že nás kus cesty sveze svým autem.

Odpoledne v Montecastello nás zastaví další žena. Jmenuje se Lia a zve nás domů. Nabídne umytí, zákusky, ovoce, nápoje, pak se s námi fotografuje. Říká, že jsme první poutníci v jejím domě. Když máme za sebou dvoustou obec, dovolíme si malou oslavu. Dáme si dvakrát zmrzlinu, třikrát malé pivo. Zbývající šestý poutník, jáhen František, si jen umyje nohy chladnou vodou, která před tou hospůdkou teče z hadice.

Večer dorazíme do Sarsina, dříve to bylo sídlo biskupa, dnes je zde diecéze Cesena – Sarsina, pokud si to dobře pamatuji. Biskupskému chrámu se dosud říká dóm, v 9 hodin večer v něm má pan farář přípravu biřmovanců, kteří mají tuto svátost přijmout na Hod Boží. Proto jsou tam s nimi i jejich rodiče. Zatím s námi vše vyřizuje slečna sakristánka. Když jí dávám naše listiny, podrží mi otec Jindřich na chvíli poutnickou hůl. Pak už se o ni celý večer opírá. Když jeden z nás zapomněl hůl kdesi nad Benátkami, on mu ochotně věnoval tu svou, že prý mu po cestě stejně jen překáží. Pravdu měl i neměl. Hůl skutečně jakoby chvílemi překážela. Když se o ni člověk pořád opírá, mohou z toho bolet i lokty a dlaně. Hůl však znatelně ulehčuje kyčelním kloubům. A navíc člověku začnou otékat ruce, když je má při chůzi pořád dole. Proto je potřeba držet hůl v její vyšší části nebo aspoň mít prsty občas zaklesnuté pod popruhy od batohu. Nejvíce však hůl pomáhá, když se poutník zastaví. Jak známo, při stání je namáháno více svalů než při chůzi. Proto při každé zastávce začne všechno bolet a poutníkovi se těžko stojí na místě. V té chvíli se snad každý opře o svou hůl anebo si sedne.

Konečně přichází pan farář. Hned určí nějaké muže, cosí jim říká a ti nás odvádějí nahoru za náměstí. Jeden z nich nám po cestě všem platí skutečně dobrou zmrzlinu. Jsme ubytováni v poschodí jakési budovy, zřejmě je to farní sál. Kněží spí jako obvykle venku v autě.

Otec Jindřich tam s námi nahlas uvažuje: „V těchto dnech se to zlomilo. To minulé končí, pokání to smývá a nové se začíná tvořit. Je dobře, že jsme tomu těch 40 dnů věnovali, bude to velký duchovní přínos pro nás i pro naše farnosti a církev.“

Vystihl tak to, co napsal Jan Pavel II. v 7. článku buly, kterou vyhlásil jubilejní rok: Pout' je příprava na obnovu srdce a dodává: „Přímo fyzicky to zažívám. Hodně jsem přemýšlel o minulosti. Když se teď v myšlenkách začnu k něčemu z toho vracet, hned se ozve nějaká bolest, abych toho nechal. Pout' se přece dělá kvůli odpustkům a ty slouží k zaházení následků hříchů.“ Celou úvahu uzavírá: „Už se nám to krátí, abychom si toho začali považovat!“

DVACÁTÝ PÁTÝ DEN: PÁTEK 9. ČERVNA

Mše svatá za ty, kdo se za nás modlí, na nás myslí a kdo nás pozdravují nebo nás dávají pozdravovat. Celý den hezky. Ušli jsme 32 km, celkem 902. Večer jsme došli do Verghereto ve výšce 812 metrů nad mořem.

Stoupáme do hor údolím řeky Savio po staré státní silnici. Nad námi nebo někdy také pod námi je nová dálnice, na kterou nemají chodci vstup dovolen. Při vjezdu na ni jsou vždycky ohromné cedule, kde je jasně vyznačen zákaz vstupu pro chodce a zákaz autostopu. Naše stará silnice, a především ta nová dálnice svědčí o mistrovském stavitelském umění italských inženýrů i dělníků! Často vede tunelem, jindy zase kilometry po mostech. V Itálii totiž zjistili, že postavit most není o moc dražší než udělat násep.

Poprvé slyšíme cikády. V obci San Vittore vidíme zachovaný románský kostel. Po jeho prohlídce se ozve pochybnost, zda všechny ty další slohy už jen nekazily tuto prostotu a krásu zároveň. Navíc nám románský prostor s vyvýšeným kněžištěm připadá jako nejvhodnější pro liturgii, která přece jen je posvátným divadlem v tom dobrém slova smyslu. Lidé chtějí vidět kněze a zde nám ten oltář nahoře vůbec nepřipomíná jeviště.

Náš peloton se trhá, ocitám se na konci, dost daleko od ostatních. Kousek od silnice, asi sto metrů, je pěkný kostelíček. Šli tam ti naši, anebo jim bylo líto dělat takovou odbočku? Ani já ji nechci dělat zbytečně. Z kostela vychází skupina dětí s učitelkou a jdou směrem ke mně na silnici. Využívám rukou a ptám se prostou větou: „Bylo tam pět lidí s tímto?“ a ukazují na klobouk. Ujistí mě, že ne. Mohu tedy klidně pokračovat, aniž bych si přidával dvě stovky metrů navíc, což je v naší situaci opravdu dost.

Z protilehlých stran se také ozývá „úp úp“ dudka chocholátého, u nás tak vzácného. Toto volání slouží i jazykovědcům. Je důkazem, že staří Římané vyslovovali písmeno V někdy jako VĚ a někdy jako Ů. Latinský název dudka je totiž Upupa, ale někdy se tam psalo místo toho U právě V. Už po několikáté vidíme v různých obcích ulici pojmenovanou po obětech maďarského povstání z roku 1956.

Místo spánku po obědě píšu propisovací tužkou třetí zprávu.

Bude mít název: „Od Benátek přes Pádkou nížinu do posledních hor neboli konec statistiky a začátek práce s bulou (nikoliv buzolou), ale vážně: Minulost se stává minulou a obnova se blíží.“

Sednu si ke stolku tak, abych měl hlavu a pracovní plochu ve stínu. Na bosé nohy mi začne svítit slunce. Zprvu to pěkně hřeje, ale za chvíli mám pocit pálení. Honem na ně dávám složenou košili. To by ještě scházelo! Ke všem těm otlakům navíc spálenina.

Dopisují při odpočinku v Bagno di Romagna a hned se snažím odeslat faxem. Přístroj to vezme, majitel vezme peníze, ale otec Pavel z Přímětic za chvíli volá, že je to naprosto nečitelné. Náplň v propisovačce byla modrá a přístroj to nerozlišil. Uvidíme, co se dá dělat. Prohlédli jsme si také místní hřbitov. Je vidět, že pohřbívají do jakési zdi a rakve dávají nad sebe. Teprve později pochopíme, že italské hřbitovy jsou vlastně umělé katakomby. V klasické době vsunovali nebožtíky do bočních stěn chodeb v zemi, nyní vytvoří nad povrchem novou stavbu a z boku do ní uloží několik řad rakví nad sebou. Zajímavé je také vylepování parte. Jsou větší než u nás, vylepují se na plakátovací plochy na veřejnosti. Najdeme tam nejen oznámení o úmrtí a pohřbu, ale také připomínky zádušních mší svatých k prvnímu výročí smrti.

Postupujeme stále do výše. Při devítistém kilometru recitujeme Gloria a skromně slavíme. Spolubratři mi namítají, že to může být mnohem více, že pořád uvádím a zapisuji menší čísla. Stát se to mohlo, nedělal jsem to však nikdy schválně. Můžeme mít těch kilometrů víc, ale ne zas o tolik. Bratr Miloš si je však jistý, má přesně o stovku víc, tedy tisíc.

Konečně jsme ve Verghereto. Představujeme se a prosíme o pomoc.

Staříčký Don Bruno jen opakuje: „Casa piccola!“

Máme malý dům. Nakonec nás sice nechá přespát v místnosti nad sakristií, ale už to vypadalo, že budeme odmítnuti.

V té chvíli byl citován bratr Petr Beňadyk, dřívější pastorační asistent na Vranově: „Nějak bylo, nějak bude, ještě nikdy nebylo, aby jaksi nebylo.“

Když nás Don Bruno konečně uložil, usadil jsem se i já s jeho dovolením za jeho psacím strojem (také staříčkým) a začal přepisovat třetí zprávu, aby ji fax vzal. Když jsem za hodinu a půl ještě nebyl hotový, pan farář začal být nervózní.

Nenápadně naznačoval, že je potřeba jít spát a jakoby pro sebe pořád opakoval: „Amen.“

„Amen.“

Nedbal jsem na to, zprávu dokončil a potichu se vytratil. Během psaní mi řekli, že kněží spí v autě za kostelem na konci obce. Tentokrát jsem je našel rychle.

Svatý Pavel má pravdu, když nás vyzývá: „Za vše Bohu děkujte!“

DVACÁTÝ ŠESTÝ DEN: SOBOTA 10. ČERVNA – VIGILIE SESLÁNÍ DUCHA SVATÉHO

Celý den hezky, za poledne přehánka. Ušli jsme 34 km, celkem 936. Večer jsme skončili v Sansepolcro, kde jsme v novém kostele Panny Marie měli mši svatou za svěřený lid Boží a naše dobrodince.

Noc byla klidná, i když nás všechny rušila blízká dálnice s tunelem a mostem. Jak něco vjelo do tunelu, pokaždé to zahučelo. Když vozidla přejížděla most, zase to bouchalo. A bez přestání, ve dne v noci.

Když ráno chce Pavel nakoupit chleba, místní prodavačka před ním shrne polovici bochníků stranou a přísně řekne, že tyto ne. Nechá tam jen jakési placky. Jsme totiž v malé vesničce a chleba se zde bere na objednávku. Jen ty volné placky jsou pro nás. S překvapením si všímáme, že někde mají chleba bez soli. Až později se dozvídáme, že v době sporů a válek byla na papežský stát uvalena daň ze soli. Lidé jí měli málo, a proto se naučili jíst neslaný chléb. Dosud ho používají, ale namáčejí ho do všeho, k čemu ho jí.

Vystupujeme do Valico di Montecoronaro ve výšce 865 metrů nad mořem a pak se ocitáme v oblasti Horní Tibery, která nás dovede až do Říma. Je to už desáté údolí, kterým procházíme, tentokrát směrem dolů. Několikrát přecházíme Tiberu. Zatím je to jen říčka, ale bude to už devátá a poslední velká řeka na naší pouti po Dyji, Dunaji, Muru, Drávě, Tagliamentu, Piavě, Adiži a Pádu. Na vrcholu hor je rozhraní provincií Forlì a Arezzo. Stará státní silnice, po které jdeme, je tam zrušena. Vjezd na ten úsek je povolen pouze lesníkům a vozidlům záchranné služby, protože krajnice směrem ze svahu se místy bortí. Pavel to projel, ačkoli se musel držet těsně při vrchním svahu.

Obdivujeme mosty, bratr Miloš mi víckrát říká: „Vyfoť to a pak to ukazuj v Meziříčí. Ti budou koukat, že jsou ve světě mnohem větší mosty.“

Když sestoupíme do údolí, jsme na silnici lemované piniemi a tato její podoba se už nezmění až do Říma.

Po zkušenostech ze včerejška, kdy byl staříčkový farář kvůli nám nervózní už od rána, se rozhodujeme pro jinou taktiku. Nic nedomlouvat předem, přijít všichni najednou tam, kam nám ten den vyjde cesta. Dnes se večer zastavujeme nad Sansepolcro. Jáhen František je pověřen, aby tomuto městu nejprve zdálky řádně a zbožně požehnal. Pak tam jede Pavel, vybere kostel a počká na nás. Společně pak půjdeme prosit o pomoc. Scházíme se na kraji Sansepolcro u nového kostela Panny Marie. Je tam šedesát sedm roků starý kněz, Don Benito. Když se narodil, zřejmě dostal jméno po tehdejším italském vládcí. To se ještě nevědělo, že tak smutně skončí a že jeho jméno se stane záporným symbolem. Mile nás přijme a vypráví o své farnosti.

I toto město bylo dříve sídlem biskupa, dnes patří do diecéze Arezzo – Sansepolcro. V srpnu se také chystají na pěší pout' do Říma. Před vyjitím, 8. srpna večer, jim přijede požehnat biskup, pout' bude trvat 9 dnů, je to 250 km, z toho asi sto ujdou pěšky a zbytek pojedou vlakem. Zatím je přihlášeno asi 50 lidí, ostatní pojedou vlakem celou cestu. Don Benito

však půjde s pěšími. Teď nám ukazuje farní sál, kde budeme spát. Zatím tam probíhá oslava křtin, ale do deseti hodin skončí.

Sloužíme mši svatou za dobrodince a svěřený lid v podvečer Hodu Božího. Je to pro nás příležitost k oslavě Letnic. S vděčností uvažujeme o tom, že padly hranice, i ty s železnou oponou, s lítostí si uvědomujeme, že přetrvávají hranice jazykové (už od Babylonu), pro nás tak těžké. S radostí si připomínáme, že Duch promlouvá v srdci a že srdce srdci rozumí! Připomínám také jubilejní den obnovy biřmování. Má to být příležitost, aby si každý připomněl tento svůj důležitý den a více vzýval svého biřmovacího patrona.

Cítát dne od Jindřicha Bartoše: „Každý si maže nohy, každý používá svou mast a svůj postup. Tušíme, že to moc nepomáhá, ale nikdo se neodváží s tím přestat, aby to zítra nebylo horší.“

DVACÁTÝ SEDMÝ DEN: NEDĚLE 11. ČERVNA – HOD BOŽÍ SVATODUŠNÍ

Mše svatá za svěřený lid Boží. Celý den poprchává, až večer je hezky. Ušli jsme 36 km, celkem 972, došli jsme do Umbertide u Perugie a přenocovali ve františkánském klášteře. Do Říma je to asi 200 km.

Sloužíme mši svatou s místním panem farářem, obětujeme ji za svěřený lid Boží, já zvláště za děti, které v Meziříčí, Borech a Uhřínově jdou k prvnímu svatému přijímání. Začíná v 8 hodin, je tam 80 hospodyněk a 4 muži a my poutníci. Kázání trvá pět minut, celá mše svatá čtyřicet minut. Málo se zpívá, není tam varhaník. Nepomůže ani zpěv s doprovodem nahraný na magnetofonu, který pan farář ovládá přímo z obětního stolu. Italové mají Palestrinu, Verdiho, ovládli hudební názvosloví, ale nemají na naše zpěváky a zpěvačky (včetně hospodyněk na první nedělní mši svaté). Za hudební stránku bohoslužeb se my za Alpami vůbec nemusíme stydět. A měli bychom si považovat všeho, co máme, především lidového zpěvu. Velice dobré je, že u nás lidé používají kancionál a že v něm mají i zkrácený katechismus.

Po závěrečném požehnání pustí pan farář ještě jednu sloku, teprve pak řekne: „Jděte ve jménu Páně!“

Poklekáme s ním, a když se při odchodu do sakristie otáčíme, kostel je už poloprázdný. Tak rychle to lidi stihnou. Buď tak přesně poslouchají kněze, anebo tolik pospíchají vařit. Obojí se mi nezdá. Mnohem lepší je, když u nás lidé po mši svaté zůstanou ještě chvíli v kostele. Je to nejen pěkný výraz lidové zbožnosti, ale i jasné znamení, že považují dům Boží za srdce farnosti.

Během dne několikrát přší, v letošním suchém roce je to pěkné znamení rosy Ducha svatého. Večer docházíme do Umbertide, je to blízko Perugie, asi těch 200 km od Říma. Poprvé se setkáváme s cizinci barevné pleti. Ochotně nám ukazují cestu ke klášteru. Otec Marek se pro jistotu

ptá ještě jednoho kluka, který se s kamarády prohání po ulici na kole. Prosi ho, aby jel před námi. Mladý Ital trochu váhá, ale pak si dá říci. Jsme na místě, ale v klášteře nikdo není. Marně několikrát zvoníme na všechny zvonky. Na vývěsce pak zjišťujeme, že u sester v jiném klášteře je večer modliteb za povolání. Nějakou dobu čekáme, mezitím se najíme. Pak se kněží usadí v autě a ostatní na lehátkách v podloubí před kostelem.

Kolem je plno mladých kluků s motorkami, přijíždějí a odjíždějí, prostě rušno. Až pozdě večer jeden z nich pak usilovně zvoní na otce františkány.

„Máš to marný,“ říkám si v duchu, když ho pozoruji.

On se však nevzdává. Když se pak v domácím telefonu ozve hlas, říká kluk: „Otče Josefe, máš tady poutníky.“

Otec přijde, vezme nás dovnitř a uloží prakticky ve stejném prostoru, jenomže pod ochranou kláštera a s možností umýt se.

Cítát dne od Jana Peňáze: „Nejsou krátké etapy, není odpočinkový den, i když si to ráno někdo bláhově představoval.“

DVACÁTÝ OSMÝ DEN: PONDĚLÍ 12. ČERVNA

Mše svatá za naši diecézi. Dopoledne hezky, odpoledne prší, večer přímo lijí. Ušli jsme 38 km, celkem 1 010, ve 20.45 končíme v San Martino in Campo na jih od Perugia.

Ráno sloužíme sami mši svatou ve františkánském kostele. Je to krásná budova z malých neomítaných cihel. Jsme v kapli, kde je svato-stánek. Při bohoslužbě se tam klidně prochází koťátko. Každý Boží tvor má právo velebit svého Pána. Tak si to přál a nakonec i vyzpíval svatý František.

Mši svatou obětujeme za našeho otce biskupa, jeho spolupracovníky a diecézi. Vyprošujeme pro něho dary Ducha svatého a všechny jeho plody, uvedené v páté kapitole listu Galaťanům, verš 22 až 23. Podle překladu Neovulgáty jich je devět: láska, radost, pokoj, shovívavost, vlídnost, dobrotu, věrnost, tichost a zdrženlivost. Podle staré Vulgáty je jich dvanáct, tento překlad k nim přidává ještě čistotu, skromnost a trpělivost. Při mši svaté se modlíme také za své kmotřence, kterým jsme byli za kmotry při křtu nebo birmování.

Chceme se vyhnout Perugii, jdeme po postranních silnicích, zdá se, že jsme chytili dobrý směr. Krajina nám připadá důvěrně známá, každý viděl filmy o svatém Františkovi. Nejkrásnější záběry hor s kostelíčky na kopcích a piniemi vedle nich vidíme na vlastní oči. Mnohokrát se nás také ptali, jestli jdeme pěšky do Assisi. Takových poutníků tady asi potkávají hodně.

Při polední zastávce telefonují z vatikánského rozhlasu, že zavolají znovu o půl čtvrté, ať se připravíme na rozhovor. Během oběda je bouře, ve tři hodiny vycházíme, ačkoli ještě prší. Po půl čtvrté odpovídám na otázky, špatně slyším, na co se ptají, ale snažím se. Poslední otázka byla, co bychom poradili těm, kteří by také chtěli jít do Říma pěšky. Odpovídám, že mají trénovat a modlit se a poprosit o modlitbu další lidi. Ostatní poutníci mi říkají, že to tak není, že jsem zapomněl na důležité věci. Vzniká z toho celý dodatek, který pak přidávám k příští zprávě. Uvádím ho už teď:

Opravdu je potřeba trénovat, opravdu je potřeba se modlit (od začátku roku obětuji každou volnou mši svatou za naši pout' a asi ještě dlouhou dobu budu obětovat na poděkování). Je však také potřeba dobré mapy, znalost němčiny a italštiny, hodně mazání na nohy, chodidla a rty. Bude-li poutníků víc než tři, je už nutné i to doprovodné vozidlo, bez něhož a bez šikovného řidiče v něm bychom byli nemožní. To uznáváme všichni bez výjimky. A musíme pochválit Pavla, jak dobře se o nás stará. Šel s námi nejprve jeden a půl dne pěšky, proto přesně ví, co je potřeba nachystat, když přicházíme zmoženi k autu.

Rozhovor se odehrál, když jsme právě byli ve vesnici, která má dost divné jméno – Casa del Diavolo – Dům ďábla. Při rozhovoru jsem schválně neuvedl český překlad názvu této 236. obce, kterou jsme procházeli. O tři čtvrtě na šest jsme v Ponte Valleceppi, na předměstí Perugia. Máme za sebou přesně tisíc kilometrů, aspoň podle mého počítání. Jako každá statistika, je i ta moje přesným součtem nepřesných čísel, ale to nám nevádí. Navíc jsme rádi, že poslední velké město na naší pouti se nám podařilo pěkně obejít a nezabloudit v něm. Jsme však unaveni, a proto na poděkování zpíváme jen první sloku Te Deum a fotíme se.

Po malém občerstvení pokračujeme dál a kolem půl osmé nás přepadne veliký liják. Skoro při každém kroku mi z klobouku padá proud vody, která napršela do prohlubně na jeho střeše. František si v prvních chvílích pochvaluje, jak se mu pěkně jde, že má své nohy jako na polštářích, že kdyby to tak bylo celou cestu, nemusel mít žádné puchýře.

V obci Madonna del Piano uvidíme věžičku, tam bude kostel a naše záchrana. Když přijdeme blíž, vidíme, že je to jakýsi hotel a že musíme pokračovat dál. Od řidičů chceme zjistit, kde je nejbližší fara. Nikdo v tom lijáku nechce zastavit, až jedna mladá řidička, která jede sama. Ujišťuje nás, že v nejbližší obci je kostel, fara i kněz. Zamíříme tam. Obec se jmenuje San Martino in Campo – Svatý Martin na poli. Jdeme ke kostelu.

Na faře nás vítá maminka pana faráře, Dona Gianluky. On není doma, vrátí se až večer. Rozhoduje sama, že nás nechá přespat v sakristii.

Ukazuje na malou místnost vedle a říká: „Tady je záchod a umyvadlo, sprcha tam není.“

My na to: „To nevadí, nám to stačí.“

Ona: „Chápu, už vás to osprchovalo dost.“

Převlékáme se do suchého, snažíme se rozvěsit mokré věci. Objeví se mladá Slovenka a zve nás na pizzu do blízké restaurace. Přišla sem studovat a teď je snad podílníkem právě v tomto podniku, kde pracuje. Kdosi říká, že za námi mají přijít i novináři. Jsme pohoštění a už se objevuje i ta mladá řidička. Píše do místních novin a skvělou angličtinou se nás vyptává. Věnuje se jí Jenda Klíma a pak nám říká, že se nejvíc ptala na všeobecné věci kolem jubilea. Přichází i pan farář, který se právě vrátil domů.

Uvažujeme o čtvrté zprávě, kterou je třeba na závěr čtvrtého týdne poslat. Dnes nemám moc chuti do psaní. Je jasné, že se v ní budu muset zmínit i o těžkostech. Nechtěl jsem to dělat v těch dřívějších zprávách, ale z různých míst se dozvídáme, že lidé mají dojem, že jsme jako na procházce. Přitom se únava zvyšuje, jakmile se jeden zastaví, zastaví se všichni, jakmile si jeden sedne, posadí se všichni, i když je to při Gloria, kdy podle liturgických předpisů mají všichni stát. Někteří z nás mají zmrtvělé prsty. Mají pocit, že to jsou „cizí“ prsty, jako by v botě měli klacek. Někdo má takové prsty tři, někdo všechny.

Právě v těchto dnech mi při jedné zastávce otec Jindřich řekne: „Měl jsi napsat: Když si jeden sedne, všichni si lehnou.“

Naše zprávy totiž nelze brát stejným způsobem jako zprávy televizní nebo rozhlasové. Tam se dozvídáme především to špatné, a ještě to je zveličováno. My nechceme zdůrazňovat to negativní. Naopak: zaznamenáváme všechny věci „*gativní*“, každou darovanou vodu, svačinu i bankovku. Žádný z těchto darů jsme nezamtlčili. Za každý upřímně děkujeme křesťanským Pán Bůh zaplat', i když víme, že Pán Bůh není povinen nám nic platit. Tak tedy: Bohu díky! Marii díky!

DVACÁTÝ DEVÁTÝ: ÚTERÝ 13. ČERVNA – SV. ANTONÍNA

Mše svatá za pomoc Boží pro všechny starosti a bolesti ve farnostech na Znojemsku. Dopoledne zamračeno, odpoledne hezky. Ušli jsme 36 km, celkem 1046, večer končíme v Ponterio u Todí, asi 130 km od Říma.

Po mši svaté jsme pozváni na snídani. V kuchyni pomáhá nějaká paní ukrajinského původu. Je ráda, že s námi může prohodit pár ruských slov. Pan farář mě pak jako nejstaršího vede do dalšího pokoje. Upoutaný na lůžko tam leží jeho staříček předchůdce. Vysvětluje mu, kdo jsme. Latinsky ho prosím o požehnání pro nás všechny. Rád nám je dává.

Začínáme čtvrtý týden, cítíme Řím na dosah ruky. Máme to naplánováno ještě na 5 dní, dá-li Pán Bůh. Ze Svatého Martina na poli chceme

jít po rovině a vyhnout se sousední obci, která se jmenuje Svátý Martin na kopci a přes kterou vede státní silnice. Zapomeneme se zeptat pana faráře, odhadujeme směr sami. Když se ptáme místních, už jsme v kopci a vracet se by bylo ještě delší. Jsou to necelé dva kilometry navíc. V těchto dnech to už znamená dost. Slabou útěchou nám je, že tato delší trasa je na mapě označena jako turistická s možností výhledu.

Po včerejším dešti se však Umbrie halí do mlžného oparu, věrná svému jménu (umbra je latinsky stín). Teprve odpoledne vykoukne sluníčko. Svátý František by však řekl bratr slunce, protože v italštině je největší nebeské těleso mužského rodu. Ostatně ve staré pražštině asi také, jak o tom svědčí Dům u dvou slunců na Malé Straně. Škoda, že název Františkovy písně o bratru slunci nezní česky tak pěkně jako potom v dalších slokách jeho výrazy: sestra Luna nebo sestra voda.

V Marsciano se na chvilku zastavujeme v kostele. Don Giuseppe, který se tam právě modlí breviář, nás hned zve dál, dává nám napít a nabízí kopírku. Procházíme 250. obcí v pořadí, jmenuje se Pian di Porto, fotografují mě u její místní tabule.

Večer přicházíme do Ponterio, kde je na faře Don Fernando se svou sestrou.

Tě se moc nezamlouváme, dokonce se o nás vyjádří velice podezíravě: „Já vím, jak se ty poutě dělají, chvilku se jde pěšky, pak se skočí do auta a dojede se to.“

Don Fernando je v Ponterio už 42 let. Když sem nastoupil, teprve tu vznikalo sídliště. Za svého působení postavil kostel, faru, klubovny a sál pro italský svaz katolických pracujících. K němu patří také bar, odkud nám donesli minerálku. Farní budovy se stále rozšiřují. Věž dostavěli teprve před pěti lety. Teď je na řadě přesun křtitelnice. Kostel má totiž dvě ambony, protože byl stavěn ještě před druhým vatikánským koncillem. Don Fernando se chystá, že na místo té druhé dá křtitelnici.

Bylo zajímavé sledovat vztahy mezi knězem a vedoucím celého zařízení. Pan farář nám nakonec řekl, že jde především o jasná pravidla hry. A bylo to poznat. On je požádal, aby nás pustili do sprch, oni mu to slíbili. Moc však s tím nespíchal, protože chtěli, aby se nejprve osprchovali všichni sportovci. I když jsme potom Dona Fernanda několikrát netrpělivě žádali, aby to urychlil, on už jim do toho nechtěl mluvit. Proto na nás přišla řada až před půlnocí. Vody však bylo pořád dost. Horké i té studené, kterou bychom u nás klidně označili jako vlažnou, tak byla ztepilá.

TŘICÁTÝ DEN: STŘEDA 14. ČERVNA

Mše svatá za arcibiskupa Jana Graubnera, jeho spolupracovníky a celou moravskou provincii. Celý den vedro. Ušli jsme 43 km, celkem 1 089, ve 22.10 končíme v Narni-Scalo, odkud je to do Říma 89 km.

Mši svatou sloužíme za našeho arcibiskupa. Je to na znamení vděčnosti, že podepsal žádost Monsignora Simandla, abychom mohli být na soukromé mši sv. s Janem Pavlem II. Pak jsme pozváni na snídani. Je opět italská: koflíček kávy a nějaké sušenky. Sestra nám dává mléko navíc. Vypijeme litr toho ohřátého, dává nám další litr a vysvětluje, že je nestačila ohřát. Když vypijeme i ten, omlouvá se, že už víc nemá.

Když se loučíme, říká Don Fernando s pocitem vítěze v očích: „Tenhle je řidič, že ano? Poznal jsem to hned, chodí úplně jinak než vy ostatní.“

Prísvedčujeme. Pavel chodí normálně. To my se vlečeme a poklekáme jedině opření oběma rukama.

Podaří se nám vyhnout městu Todi, nemusíme šplhat až do kopce, na kterém stojí. I když jsme snědli a vypili všechno, cítíme, že je potřeba sníst ještě jednou. Domluvíme s Pavlem, aby po čtyřech kilometrech zastavil a připravil vložky. Udělá to poctivě a my spořádáme tuto hutnou stravu také všechnu. Chvilí to však trvá, pak se nám nechce hned jít. Volá však brněnský otec biskup a to nás povzbudí. Pravidelně se každý týden o nás zajímá a prožívá pout' s námi ve společenství modliteb. Před polednem začíná vedro a my musíme vyjít. Jde se těžko, oběd bude až pěkných pár kilometrů odsud. Nenacházíme žádné hezké místo, obědváme pod dálnicí.

Po delším odpočinku pokračujeme. V Sangemini vidíme na ceduli Roma 100. S velkou radostí se před ní všichni několikrát fotografujeme. Nějaký pán nás pozoruje z prvního patra sousedního domku.

„Neodcházejte, něco vám přinesu.“

A přináší větší láhev se zvláštním uzávěrem, do poloviny naplněnou čirou tekutinou. Těšíme se na italskou variantu slivovice.

„To je léčivá voda z místního pramene. Každý týden si tam pro ni chodím.“

Nakonec nám prozradil, na které vnitřnosti je ta voda nejlepší, ale už jsem zapomněl, které to byly. Každému dává pár doušků. Pouze já vyjdu naplano, neboť jsem právě dlouze telefonoval.

Spolubratři pak říkají: „Ty můžeš být klidný, ale my nevíme, co s námi ten vzácný mok udělá.“

Naštěstí se tato obava ukázala jako planá.

Bylo by pěkné nocovat sto kilometrů od Říma, jistě bychom zde něco našli, ale je teprve sedm hodin. Tak hodinku bychom ještě mohli jít. V té vzdálenosti je San Bartolomeo a na mapě je u něho namalovaný kos-

tel. Rozhodujeme se, že tam dojdeme.

Podporuje nás otec Marek, který říká: „Když měla nějaká obec v názvu jméno světce, vždy to dopadlo výborně.“

Jsme tam za hodinu, v pravou chvíli, ještě je světlo. A my můžeme jasně vidět, že u kostela není fara, ale soukromé obydlí nějakého rolníka.

Nedá se nic dělat, bude se pokračovat. Dál je na mapě až Narni, víc jak hodina ostré chůze. Začíná noc. Naštěstí jdeme po osvětlených ulicích. V jedné z těch temnějších vidíme, jak nějaký řidič přijel a do kontejneru hází odpadky. Na to

ty nádoby jsou, má se to tam však dávat svázané v balíku. To jsme pochopili i my naprosto jasně, protože na každé nádobě je to namalováno. On je tam však pod rouškou tmy hází nesvázané. Lidé jsou všude stejní! Jen ty stroje jsou zde v Itálii dokonalejší. Auto, které odpadky odváží, si ten kontejner zvláštním ramenem zdvihne a otočí vzhůru nohama. Proto musí být vše v převázaném balíku. Nesvázané poklady našeho nočního řidiče pak asi budou poletovat po ulici. Ve městech jsme si také všimli křiklavě žlutých bedniček na sloupku, které se podobaly poštovní schránce. Neházely se do nich dopisy. Sloužily k odkládání použitých monočlánků. Tak záleží Italům na životním prostředí.

Konečně zahlédneme věž kostela. Všude je tma. Máme budit kněze? Anebo přespat venku? Začne debata, která je ukončena výzvou k modlitbě. Klekneme si, poslední mezitím docházejí. Vtom projíždí místní kněz – salvatorián. Představujeme se mu, ale pater nechce žádné vysvětlování. Jde pro klíče, otevře zahradní domek s postelemi, ukáže nám další záchody, vodu a sám jde na faru, zhasíná za sebou a zakóduje. Etapa byla delší než obvykle, přesto si pořád držíme průměr 36 kilometrů za den.

TŘICÁTÝ PRVNÍ DEN: ČTVRTEK 15. ČERVNA – SV. VÍTA, ZEMSKÉHO PATRONA ČECH

Mše svatá za primase Čech, kardinála Vlka, a jeho spolupracovníky, za jeho arcidiecézi a čtyři diecéze a za všechny obyvatele Čech. Celý den je hezky, odpoledne bouře. Ušli jsme 32 km, celkem 1 121 km. Večer končíme v Sassaci na předměstí Civita Castellana, 57 km od Říma.

Až ráno zjišťujeme, že jsme na poutním místě Panny Marie na mostě – Madonna del Ponte. Zbytky římského mostu jsou dosud vidět, část slouží dodnes. Je to na předměstí Narni, které také dříve bylo sídlem biskupa. Dnes patří do diecéze vytvořené ze tří dřívějších: Terni, Amelia a Narni. Ta dvě poslední městečka jsou od Terni, hlavního města provincie, vzdálena jen třináct kilometrů. Mše svatá je připravena na sedmou hodinu, těsně před italskou bohoslužbou, která začne o půl osmé. Při mši svaté myslíme i na farnost v severních Čechách, se kterou má Vranov družbu. Dobrému otci salvatoriánovi jsme nechtěně způsobili malou nepříjemnost. Připravil nám na oltáři všechno potřebné ke mši svaté. My jsme použili k sloužení obsah celé konvičky s vínem. Hned po nás šel k oltáři on sám a bez ministranta. Teprve tam zjistil, že je konvička prázdná. Musel se proto vrátit, ještě nás v sakristii potkal, ale neřekl ani slovo, ani se nemračil.

Před kostelem bohatě posnídáme vložky. Pak jdeme dál po Via Flaminia. Kilometrovníky udávají vzdálenosti až ke Kapitolu v samém středu Říma. Vidíme rostliny, které se u nás pěstují v květináčích, jak zde dorůstají do dvoumetrové výšky. K obědu zastavujeme na parkovišti u hřbitova v Otricoli. Siestu tráví kněží v autě, ostatní na hřbitově. Někteří návštěvníci hřbitova jsou tím překvapeni.

Po přeháňce vycházíme. Nad námi se dál honí bouře. Chvíli ji přechkáváme na krytém pódiu před barem v Magliano Sabina. Majitelka moc nadšená není, nám to nevadí. Kupujeme u ní pouze známky na pohlednice, na tom pochopitelně nic nevydělá. Koupili bychom i pohlednice, ale ty její opravdu nemůže poutník odesílat, natož kněz.

Končíme na předměstí Civita Castellana u nového kostela svatého Aloise. Po neděli tam bude pout'. Před kostelem už chystají velké kryté pódiu. Jak nám pan farář vysvětluje, program na něm začne v sobotu a bude trvat až do středy, kdy je svátek svatého Aloise. Teprve v ten den bude slavnostní bohoslužba. V Itálii a dalších zemích prý má starosta obce právo v den svátku patrona obce či města vyhlásit den pracovního klidu, takže všichni, kdo slaví svého svätce, jsou omluveni v práci.

Ani Don Carlo se moc nevyptává, zajímá ho jen, jestli máme svoje spací pytle. Pak otevírá farní sál, kde je kromě běžného vybavení také sprcha a kuchyňka. Všechno se nám moc hodí. Píšu zprávu za čtvrtý týden s názvem: Poslední zpráva pocesná aneb za devaterými horami

a řekami je Řím neboli PEREGRINI MORAVI ANTE PORTAS = Moravští poutníci před branami (ale bez Hannibala). Podotýkám v ní, že papežskou bulu jsme už přečetli a že čteme knihu P. Kodeta o jubileu. Je to bezvadné uvedení pro poutníky před cílem. Zvláště nás oslovuje jeho úvaha o dějinách svatosti a hříšnosti v církvi i v každé rodině. Také pěkně rozebírá důvody hříchu a cesty k nápravě.

Uvádím i citát toho před–předposledního dne naší pouti, který pochází od P. Jindřicha Bartoše: „Mám na malíčku takový puchýř, jaký jsem za celou pout' neměl. Nikdy nejsme za vodou.“

TRICÁTÝ DRUHÝ DEN: PÁTEK 16. ČERVNA

Mše svatá za ty, kdo se za nás modlí. Dopoledne bylo hezky, odpoledne přišla delší bouřka. Ušli jsme 26 km, celkem 1 147 km. Končíme v klášteře theatinů v Morlupo, 31 km od středu Říma – od Kapitolu.

Už druhý den jsme v oblasti Lazio, kde je hlavní město Řím. Zdá se mi, že je zde správa silnic mnohem pilnější než ve vzdálenějších oblastech. Je to celostátní organizace s názvem A.N.A.S. Podél každé silnice zhruba po deseti kilometrech stojí její budova s názvem Casa cantoniera, doslova cestářský dům. Kromě těchto slov je na něm velkými písmeny napsáno číslo silnice a na kterém jejím kilometru dům stojí. Za tím je menšími číslicemi připsáno, který to je metr. Vidíme, že v těchto dnech byly okraje silnic očištěny od porostů. Stroj se však nedostane všude, proto u sloupků se značkami nebo u patníků něco zbylo. I nějaká ta větev ostružiny se nachýlila do cesty. Myslím na ty, kdo by mohli jít po nás, a holí ji srážím, případně i nějaký ten zbylý keř vytrhnu nebo ulomím.

Otec Jindřich mě kvůli tomu prohlašuje za ničitele přírody se slovy: „Svatý František pláče, když to vidí.“

V některém městě už je podél asfaltové silnice, po které jdeme, vidět původní dlažba Flaminiovy cesty. Zachovala se, protože časem se nová silnice posunula o kousek vedle. Jsou to poměrně velké ploché balvany tmavé barvy, na povrchu uhlazené, krásně vyrovnané. Spolubratři připomínají, že Římané při stavbě silnice odkryli povrch do velké hloubky a vyrovnali jej. Pak tam naskládali velké kamenné jehlany a ty zasy-pali jemným štěrkem. Teprve na to kladli ty balvany, které právě vidíme. Uvažujeme krátce, kolik krve, potu a slz to stálo a kolik těchto vzácných tekutin na ty kameny už padlo za ty stovky let, co se po nich jezdilo či chodilo. Je zajímavé, že od římských dob se postup při stavbě jakékoli cesty nezměnil, a ani vlastně změnit nemohl. Na oběd nám Pavel zastaví přímo na těch kamenech.

Když pak držíme siestu, začne bouře. Nám kněžím v autě to nevadí, ostatní poutníci se jen posunou pod střechu do blízkých rozestavěných prostor. Bouře je dlouhá, nikomu se však nechce jít do deště. Poprvé si

dovolíme čekat, až přestane pršet. Máme v plánu jen málo kilometrů, protože chceme dojít do baziliky svatého Petra až v neděli ráno. Kdybychom sebou hodili, došli bychom do Vatikánu už v sobotu večer. Je však nebezpečí, že by to bylo těsně před uzavřením baziliky. Obáváme se, že by tam mohla být fronta a že bychom se dovnitř už nedostali. My chceme nejprve projít svatou branou, a ne žádnými jinými dveřmi. Proto jsme si řekli, že dnes zastavíme ještě před Římem a v sobotu dojdeme jen na jeho okraj. V noci pak půjdeme do Vatikánu.

Pozdě odpoledne konečně přestane pršet. Jdeme do Morlupo, tam po menším váhání a krátkém vracení se najdeme klášter theatinů spojený se školou. Kdysi byli také v Praze na Malé Straně. Kostel, zasvěcený jejich zakladateli, svatému Kajetánu, tam stojí dodnes. Zde mají jeho obraz v každé místnosti. Mladý kněz nás ochotně přijímá, nabízí místnost na přespaní, koupelnu, ale říká, že jídlo nemá. Hostí sice nějaké poutníky ze Slovinska, kteří přijeli autobusem, ale s dalšími strávníky nepočítal. Nakonec nám přinese pár masových knedlíků, které zbyly po vydání večere. I za to děkujeme. Ptáme se ho, co by nám radil k přespaní na kraji Říma. Říká, že tam také mají školu, někde u Via Flaminia. A na mapě ukazuje zhruba do prostoru, kterým máme procházet. To nám stačí.

TŘICÁTÝ TŘETÍ DEN: SOBOTA 17. ČERVNA

Mše svatá za všechny naše dobrodince. Celý den bylo hezky. Ušli jsme 24 km, celkem 1 171 km. Končíme u theatinů na kraji Říma. Do jeho středu to má být ještě sedm kilometrů.

Vycházíme do posledního dopoledne naší pouti. Jdeme kolem samých plotů nebo ohrad, za nimiž jsou skryta sídla. Obědváme před jakousi vilkou a pozorujeme, jak do ní přijíždí majitel s černou barvou pleť. Během odpočinku kolem nás procházejí pěší poutníci. Dva starší muži jdou z Rimini a za deset dní urazili zhruba tři sta kilometrů. Všechny věci si nesou na zádech.

Odpoledne vidíme v dáli Řím. Nad střechami vyniká kupole trochu zakrytá pahorkem se stožáry. Je to už svatý Petr, cíl naší pouti? Asi ne, říkáme si, vždyť jsme ještě daleko. Jak se později ukázalo, mýlili jsme se. Byl to už velechrám svatého Petra. Ale to už postupujeme nejprve podle městského hřbitova, který se úředně jmenuje Hřbitov obce Řím. Kolem něho je Via Flaminia, po které už několik dní kráčíme, lemována obchody s květinami. Je to přímo záplava barev a množství, jaké jsme dosud nikde neviděli. Obchody jsou postupně číslované od jedné do čtyřiceti pěti. Dále vidíme další divoké krámky bez čísel. Pak musíme přejít spleť nájezdů a výjezdů kolem okružní dálnice. Pod mosty zahlédneme nuzné přístřešky bezdomovců. Vidíme také, že po chodnicích vedle těchto silnic nikdo nechodí. Jsou zarostlé různými křovinami.

Pak procházíme dvěma předměstími, Saxa Rubra a Grotta Rossa, která už patří k hlavnímu italskému městu, ale na tabuli mají velkými písmeny hrdě napsané své jméno. Až pod tím je poznámka, psaná malým písmem: část Říma. Tak slavné město, skutečně město měst, a dovolí každé obci, kterou pohltí, aby si nechala svoje poctivé jméno.

Jdeme po kraji rušné silnice, když proti nám zastavuje pán v pěkném autě. Sám poznal, že jsme poutníci. Jde k nám a v ruce drží malý jubilejní kříž. Jeho velký originál daroval Svatému otci. Ukazuje nám fotografie z toho předání a z dalších kostelů, které jeho kříž zdobí. Každému z nás pak dává jednu kopii a brožurku s vysvětlením a svou adresou. Zdá se mi, že jeho paní se netváří moc nadšeně. Marně pátrám, zda je to způsobeno únavou, nebo lítostí nad ztrátou zisku, anebo něčím docela jiným.

Konečně vidíme ceduli s nápisem: ROMA. Padáme na kolena a líbáme zemi, v tom místě pokrytou asfaltem. Fotografujeme se a pak se koukneme na hodinky. Je 17 minut po 17. hodině 17. června. Zase se nám nechtěně podařilo zajímavé číslo. Řím je 270. obcí, kterou procházíme. Poslední bude městská čtvrť – Vatikán, která je samostatným státem a bude dvě stě sedmdesátou první.

Po chvíli spatříme moderní kostel svatého Kajetána, kde o nás už ví. Pater z Morlupa sem nakonec zavolal. Bratr laik nás ubytuje v jedné třídě. Máme za sebou 33 dní a 1 171 kilometrů, před sebou asi sedm. Počítáme ještě průměr na den. Následkem posledních dvou kratších etap se nám snížil na 35 a půl kilometru. Dáváme se do pořádku. Kromě svátečnejšího oblečení a praní k tomu patří i svátost smíření. Dáváme si na ni opravdu čas. Vedeme také dlouhé diskuse, kdy budeme vstávat, abychom byli u svatého Petra včas. Nakonec odhlasujeme druhou hodinu noční. Chceme jít brzy spát, to se stejně nepovede.

TRICÁTÝ ČTVRTÝ DEN: NEDĚLE 18. ČERVNA – NEJSVĚTĚJŠÍ TROJICE

Mše svatá za svěřený lid Boží. Celý den hezky. Do Vatikánu jsme přišli v pět hodin ráno. Ušli jsme asi 7 km, celkem 1 178 km.

Poměrně unaveni vstáváme a ve tři ráno vyrážíme pěšky všichni včetně řidiče do nočního Říma. Potkáváme mladé lidi v plné zábavě. V některých stáncích jsou už prodavači, ale moc nám neporadí. Svatý Petr ve Vatikánské čtvrti je pro ně asi moc daleko. S pomocí plánů naposledy překročíme Tiberu, mineme Andělský hrad a po ulici Smíření přicházíme k cíli. Tato ulice byla vybudována až po podepsání dohod mezi Vatikánem a italskou vládou v roce 1929. Proto nese to krásné jméno. Do té doby náměstí svatého Petra vlastně nemělo žádný hlavní příchod. Až ve 20. století si dovolili tento odvážný a velkorysý zásah, který skutečně prospěl věci. Dnes si už neumíme toto náměstí jinak představit.

Na náměstí Sv. Petra přicházíme v pět hodin. Z Vranova až sem jsme ušli nejméně 1178 kilometrů, protože naše počty byly vždy zaokrouhlovány směrem dolů. Odhaduji, že jsme si nezašli víc než těch osm kilometrů. Náměstí je celé uzavřeno a chodí po něm jeden strážný. Celou dobu to vydrží s mobilním telefonem na uchu. Další policisté dřímají ve svých autech, takže neriskujeme, ačkoli by se zábradlí dala snadno přelézt. Sedáme si na schody těsně před hranicemi vatikánského státu, které jsou totožné s půdorysem náměstí.

Vedle nás leží velká papírová krabice, zřejmě obal od nějaké ledničky. „Pozor, někdo v ní je!“ upozorňuje poutník, který přišel první.

Za chvíli vidíme nádherně ozářený vrch baziliky při východu slunce. Lidé nás nepustili dál, ale Bůh nám ukázal cíl naší cesty v té nejkrásnější kráse. Slunce probouzí i našeho spícího souseda. Víko krabice se zvedá. Spal v ní starší muž sportovní postavy. V nohách měl menší krabici, ve které ležel jeho čtyřnohý přítel. Obě krabice pečlivě složil a schoval pod blízké pódium. Pak odemkl kolo, které stálo opodál. Psa uložil do ohrádky na nosiči a pomalu odjížděl. Při tom si pro sebe cosi pořád říkal. Těžko se odhadovalo, jestli to byla jen ranní samomluva, anebo nějaká kritika, určená nám, kteří jsme ho bedlivě pozorovali, nebo někomu jinému. Opodál ještě pokračuje zповěď jednoho našeho poutníka.

Kolem šesté uvolňují zábradlí a my jsme před bazilikou. V sedm hodin otvírají svatou bránu. Předběhla nás skupina italských poutníků, klidně je pouštíme. Nejprve čteme články o svaté bráně z buly a z komentáře P. Kodeta. O čtvrt na osm na nás přichází řada a my po kolenou vstupujeme svatou branou do velechrámu. Modlíme se krátce u Michelangelovy Panny Marie Bolesné a u svatostánku. Chceme k oltáři sv. Václava s obrazy sv. Cyrila a Metoděje, ale v celém tom křídle je prostor pro zpořádání.

Nakonec nás tam zřízenec pustil jen dva: „Ale jen na minutu,“ říká.

Modlíme se aspoň krátce za naši vlast.

Pak jdeme do sakristie, protože chceme sloužit mši svatou. Jsme přijati a vidíme, jak všichni dávají jasně najevo, že jsou tu pro nás – pro všechny poutníky, zde tedy pro kněze i biskupy. Svatý otec zve křesťany z celého světa na Jubileum do Říma, a na všech jeho spolupracovnících a podřízených je vidět skutečnou pohostinnost. Vnímáme to jako výraznou změnu k lepšímu. Jeden z nás vzpomíná, jak ještě před pár lety bylo velice obtížné sehnat povolení ke sloužení mše svaté jen u nějakého bočního oltáře v bazilice. Uvědomujeme si, že je sice pěkné mluvit o nějakých změnách zdola, ale skutečná změna musí začínat od hlavy. Mši svatou za svěřený lid Boží sloužíme u oltáře sv. Řehoře, jednoho ze sedmi hlavních oltářů baziliky. Vede nás tam malý polský ministrant, také připomínka domova.

V bazilice zůstáváme. Je tam mše svatá pro italské poutníky. Po ní si na podlaze ve středové ose vyhledáme značku katedrály svatého Víta (dnes i sv. Vojtěcha a sv. Václava) v Praze a tam se všichni modlíme za naši vlast, za církev i společnost.

V poledne vycházíme na náměstí a modlíme se Anděl Páně se Svatým otcem. Pak jdeme pěšky ještě asi pět kilometrů do české koleje Nepomucenum. Monsignore Janoušek, správce poutního domu, nám všem nabízí celý pobyt zadarmo. Po cestě potkáváme dlouhatánská procesí tvořená bratrstvy a arcibratrstvy, která jdou přes celé město do Vatikánu na večerní modlitbu se Svatým otcem.

Byly to nešpory se svátostným požehnáním. Zúčastnili se jich tři z nás. Vracejí se plní dojmů, nadšení krásnými zpěvy, ale zklamání tím, že při adoraci kromě Svatého otce nikdo neklečel. Nepoklekl ani při svátostném požehnání. Miloš tam nebyl, celý večer sundával plnovous. Jemu by se to také nelíbilo. Vyprávěl mi, jak na svých cestách po Evropě viděl, že lidé před Nejsvětější svátostí nepokleknou. Divil se tomu a ptal se jich na důvody. Tvrdili mu, že se přece klanějí ve své duši a že to je nejdůležitější. Jako umělec však cítil, že to nestačí, že je potřeba dát svůj postoj viditelně najevo.

TRICÁTÝ PÁTÝ DEN: PONDĚLÍ 19. ČERVNA – SV. JANA NEPOMUCKÉHO NEUMANNA

Jdeme ještě pěšky asi 8 kilometrů dále na jih, ven za hradby města Říma, do baziliky svatého Pavla. Tam už jsou místo zřízců dobrovolníci – mladí i starší lidé ze všech zemí, kteří zadarmo konají pořadatelskou službu.

Mají modré blůzy s nápisem Dobrovolníci a s citátem z Matoušova evangelia o posledním soudu: „Byl jsem na cestách a ujali jste se mne.“

Potkáváme poutníky všech barev, pěkně to připomíná, že svatý Pavel je apoštolem národů. Zase vkleče vstupujeme svatou branou, modlíme se u hrobu a teprve pak procházíme baziliku jako turisté. Pozorujeme kruhovitě obrazy všech papežů, vidíme ještě nejméně 7 volných míst.

Potom jdeme ještě víc na jih, k místu Tre Fontane. Česky to znamená Tři prameny. Podle legendy vytryskly na místech, na kterých se dotkla země Pavlova hlava, když odskočila po setnutí mečem. V kostele skutečně slyšíme, jak dole pod mřížemi v dlažbě voda stále proudí. Jdeme ještě na nedaleké místo soukromého zjevení. Panna Maria tam oslovila římského řidiče, komunistu a interbrigadistu, který se pak obrátil. Je tam spousta lidí a vroucně se modlí, všude jsou děkovné tabulky za vyslyšené prosby.

Pak obracíme své kroky zpět k Nepomucenu, poprvé na sever. Je zajímavé, že po dosažení nejnižnějšího bodu, po ujití 1 191 km, skončilo naše společné putování. Ve spleti dálnic, nadjezdů a objezdů jsme se

totiž nechtěně rozdělili. Většina zamířila ke kostelu Quo vadis, zatímco já s kolegy jsme šli přímo do poutního domu.

TRICÁTÝ ŠESTÝ AŽ TRICÁTÝ OSMÝ DEN: ÚTERÝ 20. ČERVNA AŽ ČTVRTEK 22. ČERVNA

Od úterý do pátku jsme už více méně samostatně navštěvovali posvátná místa. Společně jsme měli jen v úterý ráno mši svatou s kněžími a bohoslovci, kteří v Nepomucenu studují a pracují. Místní spirituál, Ludvík Bradáč, nás poutníky představil jako výkvět brněnské diecéze a hned dodal, že to samozřejmě myslí v tom lepším slova smyslu. Ten den pak mluvíme my kněží a jáhen do vatikánského rozhlasu. Otec Koláček nám dá potom italsky psaný dopis, který podepsal sám ředitel vatikánského rozhlasu. Listina nám má pomoci, abychom se na středeční audienci mohli dostat až do blízkosti Svatého otce. Třeba se nám pak poštěstí podat mu ruku a být s ním vyfotografováni.

Dopis nám skutečně umožní projít mnoha strážemi a kontrolami. U té předposlední však zůstaneme třet.

„Tady budete sedět!“ byla rozhodná slova pořadatele ve fialovém fraku.

Nebylo možné to změnit, a marně jsem se pokoušel propašovat skupinku až do posledního okruhu. Viděli jsme tedy Svatého otce hodně zblízka, ale nesetkali jsme se s ním osobně. Byl to už vlastně druhý pokus o setkání, který nevyšel. Hned při příchodu do Říma jsme se od rektora Nepomucena dozvěděli, že sloužit se Svatým otcem v jeho soukromé kapli už není možné.

O to víc se nám věnoval otec Jiří Kaňa. Zájemce provázel po svatých místech, všechny pak večer zval na zmrzlinu. Díky jemu jsme také měli ve čtvrtek mši svatou nad hrobem svatého Cyrila. Chvilku jsem se zdržel a počítal pamětní desky v jeho blízkosti. Bulhaři dali jako první v roce 1929 mozaikový obraz svatého Cyrila s nápisem bulharským a latinským. Pak tam byla dána latinská deska k výročí smrti svatého Metoděje jménem všech katolických Slovanů v roce 1935. Slováci darovali v roce 1952 oltářní mensu s latinským věnováním. V roce 1975 dali Bulhaři mozaiku oběma bratřím s bulharským a italským nápisem. Za deset let tam dali mramorovou desku Chorvati s nápisem ve své mateřštině, s latinským překladem a několika hlaholskými slovy. K tisícému výročí pokřtění Rusi v roce 1988 tam dali mramorové desky Řekové, Ukrajinci a Slovinci, každou s nápisem ve svém jazyce a v latině. Bez data jsou tam dvě měděné desky od národa ruského a makedonského. Na každé ze všech těchto desek je pěkné věnování jménem celého národa. Jako opravdová popelka se po pravici prvního obrazu krčí neodborně uchycená dřevěná destička s reliéfem obou bratří. Pod ní je na malém kameni

nápis: Svatému Cyrilovi vděční Moravané a pod ním Kostelec u Kyjova. Ještěže to tam není přeloženo, aby naše ubohost nebyla mezinárodní.

Večer jsme se pak zúčastnili oslavy Božího Těla před lateránskou bazilikou. Už od rána tam lidé z Alatri připravovali barevný koberec. Z 15 centů různobarevných přírodních materiálů jej na ploše tisíc metrů čtverečních skládalo 70 vybraných občanů se svými rodinami. Svatý otec po něm nakonec Tělo Kristovo nenesl, protože jako vždy odjížděl ve zvlášť upraveném autě k bazilice Panny Marie Sněžné po hlavní třídě.

Město Alatri leží asi 70 kilometrů jižně od Říma. Léta Páně 1227 se v něm stal zázrak se svatou hostií. Teprve za 35 let se stal v Bolsena podobný zázrak a vedl k zavedení svátku Božího Těla. Eucharistická úcta v Alatri je proto dodnes velmi živá. Projevuje se mimo jiné i tím, že místní lidé připraví pro procesí Božího Těla koberec ze živých květin po všech ulicích. V minulých letech byl dlouhý 1 475 metrů a je zapsán do Guinnessovy knihy rekordů. Jde po něm jen kněz, který nese Nejsvětější svátost. Letos se chystají dosáhnout délky dvou kilometrů. S vděčností vzpomínám na katechetku Marii Markovu a všechny její spolupracovníky a spolupracovnice, kteří sice menší koberec, ale se stejně velkou láskou a obětavostí připravují na Boží Tělo ve Velkém Meziříčí. Nestálo by to za úvahu a rozhodnutí. Ne kvůli nějakým rekordům, ale kvůli našemu Pánu.

TRICÁTÝ DEVÁTÝ DEN: PÁTEK 23. ČERVNA

Naděje umírá poslední. Kolem deváté hodiny ráno volali z Vatikánu, že poutníci mají být dnes v pravé poledne u bronzové brány, vchodu do papežského paláce. Tuto zprávu vyřídil otec rektor Jan Mráz jenom mně a P. Bartošovi. Ostatní odešli zase pod vedením otce Jiřího už v 8 hodin na předem vyjednanou prohlídku vatikánských zahrad. Potom měli navštívit další římské památky, kam se běžně nechodí, a měli tam být celé dopoledne. My dva jsme čekali na patera Kopřivu, který působí v Itálii, abychom se víc dozvěděli o náboženském životě v místních farnostech. Honem jsme do velké tašky posbírali všechny sváteční košile, dlouhé kalhoty, poutnické klobouky a křížky.

Za chvíli jsme už v přítelově autě ujížděli k Vatikánu. Byli jsme tam brzy a on se hned domluvil s gardisty, aby nám pomohli. Ti slíbili, že dají všem svým kolegům zprávu, aby české poutníky při východu ze zahrad hned poslali k té bronzové bráně. Bylo jasné, že kdyby nás i bez povolení za nimi pustili, stejně bychom je nenašli. Vatikánské zahrady zabírají téměř 30 hektarů plochy.

Už od jedenácté hodiny tedy čekáme s věcmi na smluveném místě, oni však nepřišli. Až později jsme zjistili, že odešli právě v té chvíli, kdy jsme se domlouvali s gardisty. Vycházeli však výjimečně tou branou, kde žádný gardista nestál, takže jim nikdo nemohl nic vyřídit.

Čas vyplňuji hovorem s velitelem hlídky. Slouží už sedmý rok, protože úvazek je možno několikrát opakovat. Mnozí Švýcaři zůstávají ve Vatikánu na celý život. Založí rodinu a mají děti. Celkem je v jejich rodinách asi 20 dětí, od malinkatých až po dospívající. O své práci říká, že člověk zde žije v úplně jiném světě.

Když mu pak krátce vyprávím o naší pěší pouti, říká uznale: „To máte pěknou zkušenost, to musel být zážitek.“

Ptám se ještě, zdali jsou občany Švýcarska nebo Vatikánu. Vysvětluje mi, že jejich alpská vlast je neutrální zemí, že žádný její občan nesmí vstoupit do cizí armády. Proto je gardistům po dobu jejich služby propůjčena státní příslušnost vatikánská.

Ve dvanáct hodin mě gardisté u bronzové brány umožnili mluvit telefonicky s papežovým sekretářem. Vysvětluji mu, jak to s námi je, nejprve italsky, později česky, protože on také přešel do své rodné polštiny. Říkám mu, že jsme tu jen dva a že ostatní jsou někde ve vatikánských zahradách. Ptá se, kdy odjždíme. Říkám, že letadlem zítra o půl třetí. Zakončuje výzvou, abychom přišli všichni zítra v jedenáct hodin k bronzové bráně. Nedožvěděli jsme se, co vlastně pro nás bylo v těch dvanáct hodin v pátek 23. června připraveno.

Dnešního dne se už nedá nic dělat, proto jedeme my tři na mariánské poutní místo Římanů, do svatyně Matky Božské lásky – Madonna del Divino Amore, asi 12 kilometrů na jih. Je to také odpustkové místo. Jeho dějiny jsou podobné dějinám našich poutních míst. Jediný rozdíl je v tom, že za druhé světové války byl milostný obraz uchováván v městě Římě. Když hrozilo bombardování města, slíbili před ním Římané, že postaví nový kostel a vedle něho charitní domov. Moderní kostel posvětil Jan Pavel II. teprve loni, dům se právě dokončuje.

V Nepomucenu jsme přišli často do řeči s bohoslovci, kněžími i personálem. Všiml jsem si, že mají jedno společné. Pořád se jen mluvilo o tom, že se budou vracet do Čech, ačkoliv velká většina z nich má trvalé bydliště na Moravě.

Dokonce řekli: „Až v Čechách uzraje víno, přijedeme do Znojma na vinobraní.“

Nic proti mělnické Ludmile a dalším výtečným značkám ze severních Čech, ale mohlo by se trochu přidat v tom zeměpise. Tím nepodporuji nacionalismus, ale jeho zdravý protějšek, vlastenectví, jak si to přeje i Jan Pavel II.

ČTYŘICÁTÝ DEN: SOBOTA 24. ČERVNA – NAROZENÍ SVATÉHO JANA KŘTITELE

Mše svatá na úmysl Svatého otce ráno v Nepomucenu. Už v deset hodin jsme všichni skutečně v gala u bronzové brány. Tam nikdo o ničem neví, ačkoli si včera úředníci kopírovali naše listiny. Jdu do kanceláře, víc než

jednoho tam nechtějí pustit. Po dlouhém jednání, čekání a ujasňování se dozvídám, že o půl dvanácté začíná v aule Pavla VI. audience pro skupiny. Můžeme se k nim přidat.

„A stihneme tu audienci i letadlo, které odlétá o půl třetí?“ ptám se Madame, která mi nakonec vše francouzsky vysvětluje.

„To není jisté, nevím, jak bych vám poradila, jste ve složité situaci,“ odpovídá mi naprosto upřímně.

Odcházíme přesto směrem k audienční síni. Žádný papír však v ruce nemáme.

Cestou ze schodů potkáváme skupinu šesti pěších poutníků z Padovy. Zhruba šest set kilometrů šli dvacet pět dní, s sebou si nesli všechny své věci, žádné potraviny, jen mobilní telefon. Jsou to starší lidé, je mezi nimi i františkánský kněz, šli od kláštera ke klášteru.

Vidíme skupiny, které jdou na audienci. Všude musíme dlouze vysvětlovat, že jsme posláni za nimi. Bez dokladů v ruce to není tak snadné. Jsou problémy s italskou policií, nechtějí nás pustit dál. Bude potřeba dát hole i batohy do úschovny, která je na druhé straně náměstí. Za Italy je ještě švýcarská garda. Vidíme, že od každého chtějí lístek, a ten my už neseženeme. Čas utíká, doba odletu se blíží. Velitel hlídky s námi znovu probírá situaci. Společně docházíme k závěru, že audience bývají dost dlouhé a že z nich není možno předčasně odejít. Je nebezpečí, že by nám letadlo mohlo uletět. A to by nebylo dobré vzhledem k dobrodincům ze Znojma a k ohlášeným nedělním bohoslužbám.

Jdeme tedy do baziliky svatého Petra, naposledy procházíme svatou branou a modlíme se u stejného oltáře, kde byla první mše svatá. Při východu z baziliky poprosím v krámku o sáček, do kterého se balí pohlednice. Vložím do něj dopis, který jsme chtěli předat Svatému otci. Je na něm stručný popis pouti, její úmysly a naše podpisy. Na obálku napíšu latinsky: Papež Jan Pavel II. a vhodím ji do schránky vatikánské pošty. Známkou nedávám, vždyť je to místní styk.

„Moc vysoko jsme se odhadli,“ hodnotím naši ranní představu, že v 11 hodin bude audience jen pro nás a že bude trvat nanejvýš deset minut, včetně společné fotografie, a my se pak v klidu dostaneme na letiště.

„Je dobře, že to takhle dopadlo,“ řekne později otec Jindřich, „moc bychom si o sobě mysleli.“

Upřímně řečeno, my jsme chtěli dojít k hrobům apoštolů. Tohoto cíle naší pouti jsme s pomocí Boží dosáhli. Osobní setkání se Svatým otcem by bylo pěkným závěrem. Všem bychom z něho pak mohli ukazovat fotografie. Nevyšlo to ani na čtvrtý pokus, ačkoli druzí pro nás dělali, co mohli.

Chápeme však, že katolíků je na světě jedna miliarda a nás jen sedm a papež jeden. A je opravdu unavený, protože přes svůj věk dělá pro

Jubileum, co může. Uvědomujeme si také, že jsme jen jedna z mnoha skupinek, které dorazily pěšky do Říma. Už není tak velký rozdíl, jestli se šlape dvacet nebo třicet dní, a ujde šest nebo dvanáct stovek kilometrů.

Těsně před polednem opouštíme Vatikán, nasedáme na metro. Tam zažijeme první pokus o krádež. V kapse, kde mám deníček se všemi zápisy a adresami, ucítím cizí ruku. Honem uhnu a otočím se. Těsně vedle sebe vidím mladou ženu s děckem v náručí. Poblíž stojí další, stejně staré a stejně opálené. Asi to ještě neuměla anebo chtěla odlákat mou pozornost. V každém případě by jí to nepomohlo vůbec nic a pro nás by to byla nenahraditelná škoda.

Ačkoli se tolik mluví o italských zlodějích, byl to jediný případ, který jsme zažili za těch 40 dní. Také se říká, že Itálie je špinavá země a že v ní panuje nepořádek. Na své pouti jsme se zde nesetkali s větší špinou než jinde a vše kolem nás fungovalo dobře. Na své vlastní oči jsem během své pouti do Říma poznal, že Itálie je vyspělá a dobře řízená země. Italů si vážím čím dál víc. Jsou možná hlučnější, jinak si na ně stěžovat nemohu v ničem.

Pak ještě vlakem na letiště. Jsme tam přesně hodinu před plánovaným odletem, jak to má být. Od svatého Petra sem to byla hodina a půl. Odbavení se vleče. Ve tři hodiny se konečně odlepujeme od země a za 80 minut letu jsme v Praze. Počítám kilometry a zjišťuji, že za necelé 3 minuty zdoláváme ve vzduchu vzdálenost, která nám pěšky trvala jeden den. S řidičem v autě jede nazpět Jan Klíma, po cestě se modlí růženec. Trasu jednoho dne přejedou během pěti desátků – za necelou půlhodinku. V Ruzyni se rozloučíme a dvěma auty jedeme zpátky na rodnou jižní Moravu. Čtyřicet dní pouti končí v pokoji, Bohu díky!

D jako Duchovní zkušenost z pouti neboli Dva kněží mluví na kněžské pouti v Kostelním Vydří v sobotu 15. července 2000

D

(Jindřich Bartoš a Jan Peňáz)

0. Představení přítomných: Jindřich Bartoš, Jan Klíma (který přišel do Vydří pěšky a po cestě ještě domýšlel celou římskou pouť), František Řezníček a Jan Peňáz
1. V jubilejním roce je potřeba něco udělat, ne jenom mluvit na to téma. Třeba jít na pouť.

Když otec Marek Dunda poprvé řekl slova: „Pěší pouť do Říma,“ zasmáli jsme se tomu.

Později jsem si uvědomil, že to není tak nereálné. Cesta od nás do Říma trvá přibližně 40 dnů. Toto číslo se objevuje v Písmu svatém častěji. V číselné symbolice Bible se tím myslí určitá doba, delší než měsíc. Ve Starém zákoně je to lhůta nutná k očištění země po potopě. Dále to je doba, kterou pobýval Mojžíš na Sinaji při předávání Zákona, doba putování Eliáše v síle Božího chleba na Boží horu, kde se měl obnovit. Čtyřicet let putoval Izrael po poušti, aby se stal novým lidem, a stejný počet dnů bylo potřeba k očišťování matky.

Čtyřicet dní se Ježíš postil a čtyřicet dní se zjevoval po svém zmrtvýchvstání učedníkům, aby získali zkušenost. Člověk vydrží asi 40 dní bez jídla. Čtyřicítka je krajní mez. Je to asi naplnění nějaké přirozené míry. Po 40 dnech stálé chůze by asi musel být nějaký den odpočinku. Čtyřicetidenní půst před Velikonocemi k obnovení ducha je osvědčená praxe církve. Obecně se neujaly různé pokusy o jeho zkracování či prodlužování.

Mojžíš byl 40 let v Egyptě, pak 40 let pásł na stepi stáda svého tchána Jitra, midjánského kněze. Těch 40 let na stepi bylo naplněno každodenním stereotypem. Mojžíš pracoval do úmoru s přesvědčením, že tady marní svoje nejlepší léta a nevyužívá svoje dary, vědomosti a zkušenosti. Dopadl tak proto, že chtěl vzít záchranu Izraele do svých rukou, když zabil Egyptěana. Teď za to pyká. Přece však touží po něčem jiném. Denně se dívá na obzor a uvažuje, co je tam dál.

Po 40 letech stereotypu a dlouhého odhodlávání se nakonec odhodlal. Jednou udělal to, co dosud nikdy neudělal. Přestal se bát, vstal dříve nebo možná ani nešel spát, riskoval nejistotu a nebezpečí. Vyhnal stáda až ZA step. Překonal se. A tam uviděl hořící keř. Bůh na něho tady čekal. Dlouho čekal, až se Mojžíš odhodlá a opustí svůj stereotyp. Udělal to, když mu bylo už dvakrát 40 let, a život pro něho teprve začal. Všechno se to zúročilo. Už se mu asi nechtělo, ale právě to Bůh potřeboval. Mojžíš se měl ujmout osvobození Izraele ne z vlastní iniciativy, ale protože je k tomu od Boha poslán. Proto těch třetích čtyřicet let stále mluvil s Bohem, jeho životní síla nezmizela a oči nezeslábly a rozum se nezakalil, dokud nesplnil, co měl splnit.

Pout' také může znamenat jednou jít až ZA to obvyklé. ZA hranici toho, co se společensky nebo konvenčně považuje za normální. ZA hranici toho, co je běžně možné, aby člověk překonal sebe sama, aby se mu otevřely nové obzory a získal nové zkušenosti s Bohem. Nesmí se však vrátit. A těch čtyřicet dnů musí být souvislých. Proto by nestačilo našlapat to po částech, to by nebyla pout', ale pouhá turistika. Na závěr připomínám, že sobota 24. června, kdy jsme letěli z Říma do Prahy a vrátili se domů, byl čtyřicátý den naší pouti. *JB*

2. Důvody poutě: Na prvním místě je to pokání. Cítíme, že je potřeba uzavřít totalitní režimy 20. století. Málo se na to myslí. Prostě jsme vstoupili do nové doby a s tím, že minulost nebyla uzavřena, si vlastně nikdo nedělá starosti. *JB*

Málo pokání se koná za všechny ty viny minulosti, za všechny ty křivdy a bolesti způsobené tolika lidem i u nás, často od svých vlastních spoluobčanů. Netýká se to jen obětí válek, bombardování a všech možných táborů. Kdo dnes vzpomene na ty nespravedlivě vězněné, mučené, totálně nasazené, odsunuté Němce, vystěhované sedláky, vyhazované ze zaměstnání a jinak pronásledované.

P. Jiří Hájek hned v prvních měsících svobody dal postavit symbolický pomníček v Jáchymově, aby tam bylo místo, u kterého by se dalo nejen vzpomínat, ale i modlit se, a nejen modlit se, ale i vzpomínat. Dal bych něco takového na svůj kostel. Kdo mi to povolí? A kdo něco pěkného stihne udělat ještě v tomto jubilejním roce?

Pak jsem si vzpomněl na jednoho poutníka, otce rodiny, který se také jmenoval Jiří. Když jsme se vraceli, šel s námi posledních 5 kilometrů pěšky. V ruce nesl poměrně velký kámen.

„Co to máte?“ ptali se ho.

„Nesu to manželce na skalku, abych jí udělal radost.“

Protože je františkánský terciář a synovec kněze, myslím, že to spíš byl od něho projev kajcnosti. My jsme šli stovky kilometrů nalehko, on pár kilometrů s kamenem, aby měl účast na pouti, která je vždy pokáním.

Před kostelem u nás ve Velkém Meziříčí je volné místo, které je v majetku farnosti. Tam by se mohl postavit dřevěný kříž. Na to nemusí být žádné povolení. Dřevěnou rozhlednu si můžete vybudovat, kde chcete, pokud je pozemek váš anebo jeho majitel s tím souhlasí. K tomuto kříži by lidé nosili kameny. Jakýkoliv kámen, s jednou podmínkou: museli by ho přinést, nikoli přivézt. Třeba jen oblázek. To by bylo znamení pokání a zároveň malá pout'.

Obětím válek se staví pomníky z kovů a betonu. Tento dřevěný kříž, okolo něhož budou pouze přírodní kameny a žádný beton, bude znamením pokání. Pokání za hříchy, na které neradi vzpomínáme. Na kříži na místě, kde bývá tělo Kristovo, bude po skupinách seznam obětí zla v našem století, všech těch nespravedlivě vězněných, mučených, totálně nasazených, odsunutých, vystěhovaných a jinak pronásledovaných. Všechny, kdo takto měli podíl na Kristově utrpení a v nichž jeho oběť pokračovala.

Všichni potřebujeme vidět nějaké znamení pokání a mít možnost se symbolicky připojit, protože ty neodčiněné viny nás tíží jako balvan. A platí to jak pro člověka samotného, tak pro rodiny, farnosti, okresy i národ. Aspoň těch pár kamínků přinesených na pokání pomůže snad tento balvan odvalit.

JP

3. Podmínky: Pout' lze uskutečnit jen v církvi: možnosti 40 dní volna máme jen my, ale máme na to svým způsobem právo, neboť děláme pokání za farnost, z níž si to většina nemůže dovolit. Jen v církvi je možné využít síť klášterů, far a ochotu křesťanů přijmout Krista v potřebném člověku. Současná doba je bezpečnější než ve středověku. Poutník se nemusí obávat přepadení, ani shánět peníze na různé poplatky, či dokonce výkupné. Je také volnější než za totality a každý, i poutník, si může jít, kam chce.

JB

4. Spoluúčast farností: Lidé nám řekli, že dokud se nevrátíme, nebudou pít kávu, jíst zmrzlinu. Měli vlastně druhé postní období, také na 40 dní. Sestry v jedné komunitě těchto 40 dní prožívaly přísněji než dobu postní. Farníci se za nás modlili a také nám svěřovali úmysly svých modliteb. Ty jsme nesli napsané s sebou. Lidé na okraji církve nám aspoň telefonovali. Tím vším se podíleli na jubilejním roce.
5. Poutník je znamení a jako takový je respektován. Po Itálii jsme šli prakticky jen po státních silnicích. Tisíce aut se řítily kolem nás stokilometrovou rychlostí. Když to poutník vidí, má chuť se ptát: „Lidi, kam se to ženete?“ Pěšák jasně vidí, že oni si nemohou vychutnat krásu krajiny, ani si pořádně všimnout, kudy vlastně jedou. Není však možné je zastavit, musíme je nechat jet tam, kam chtějí.

Všichni však cítíme, že oni nechávají nás. Dají nám přednost, pokynou, usmějí se. V Rakousku na nás netroubil nikdo. Ani cyklisté na

nás nezvonili, když jsme zabírali celou šíři jejich stezky. Počkali, až si jich všimneme a sami uhneme. V Itálii zase řidiči troubili pořád, ale na pozdrav. Prostě respektují každého, kdo jde stejným směrem; ale za svým cílem a po svých.

Také poutník je respektuje, protože jít na pout' znamená být skromný a nevyvyšovat se, ale sloužit. Třeba tím, že jsme jako znamení ..., a to pro každého, vždyť člověk ... „rád popisuje svůj život jako cestu. Od narození až po smrt prožívá každý vlastní situaci putujícího člověka – HOMO VIATOR.“ (Jan Pavel II., Bula k jubilejnímu roku, čl. 7)

6. Účel poutě podle buly k svatému roku: Smazat to minulé, neboť pout' je příprava na obnovu srdce.

Dvacátý čtvrtý den pouti jsem si řekl: „V těchto dnech se to zlomilo. To minulé končí, pokání to smývá a nové se začíná tvořit. Přímou fyzicky to zažívám. Hodně jsem přemýšlel o minulosti. Když se teď v myšlenkách začnu k něčemu z toho vracet, hned se ozve nějaká bolest, abych toho nechal. Pout' se přece dělá kvůli odpustkům a ty slouží k zaházení následků hříchů.“

Dalším účelem je srovnat dopady hříchů v rodinách, ve farnostech i společenstvích, v církvi i v národě, jak o tom píše P. Kodet v knize o Velkém jubileu. *JB*

7. Poutě se dělají kvůli odpustkům. Podmínky k jejich získání je třeba vzít poctivě, a tedy začít prvním bodem. Tím je pout' do Říma. Tu je dobré vzít také v prvotním slova smyslu, to znamená pěšky.

V březnu 1988 říkal Dr. Zvěřina vtipně, když utěšoval lidi, kterým zavřeli Hradčanskou stanici metra, aby museli po svých do kopce k svatému Vítu: „Pout' je přece od slova putovati.“ *JP*

8. Složitost odpustků potřebuje prosté úkony. Skutečně začít od podlahy, tedy od země, krok za krokem doslova a do písmene. Není potřeba žádné velké filozofování. *JP*

9. „Poutník je nesen Bohem,“ řekla mi meziříčská paní hraběnka z vlastní zkušenosti.

Je ze Španělska, jako mladá dívka šla 300 km do Compostely. Ušla to, ačkoli nebyla trénovaná a starší bratr jí předpovídal, že nedojde. V noci před vyjitím strachem nespala, když vycházeli, nepršelo, ale přímo lilo celý den. A s pomocí Boží došla! Sama zažila, že ji Bůh nesl.

Osvícenci ve Francii se vysmívali legendě o svaté Koletě, která putovala do Říma a doma zapomněla klobouk. Andělé jej však celou cestu nad ní nesli, takže došla bez úhony. Dávali to jako příklad hrubé neznalosti přírodních zákonů. Poznali jsme během své cesty, že tato legenda má reálný základ: je možné doputovat do Říma bez klobouku a nedostat úpal.

My jsme sice klobouky měli, dokonce požehnané od našeho otce biskupa. Ještě jednou mu za to děkuji, i za požehnání na cestu, za průvodní list a hlavně za uvolnění na těch 40 dní. Bůh nás opravdu nesl. Dal nám zakusit vše, ale v únosné míře. Díky jemu nás nepotkala žádná nemoc, nebyl úraz ani nehoda, nesetkali jsme se se špatnými lidmi. *JP*

10. V Římě jsme měli naprosto jasný pocit, že všichni nás přijímají v duchu: Jsme tu pro vás. P. Dunda to vyjádřil slovy: „Jsme přece ve středu naší církve.“

A bylo to tak v sakristii u svatého Petra i v ostatních bazilikách. Všude bylo pro poutníky vše připraveno, u bazilik byly toalety na lepší úrovni než na letišti, šatny a úschovny všude zadarmo. *JB*

E jako Elenchi (italsky seznamy) zkušeností, které jsme získali při naší pouti

JAK SE PŘIPRAVIT:

Je potřeba mít podrobné mapy pro celou trasu, dobrý slovník pro každý jazyk, základní modlitby v řeči té země. Je dobré mít přiměřené jazykové znalosti, a hlavně mít jasno, proč vůbec na pout' jít!

ZKUŠENOSTI ZDRAVOTNÍ – CO NÁS POTKALO A JAK JSME TO LÉČILI:

Někomu se osvědčilo puchýře přelepovat, jiní zase tvrdili, že nejlepší bylo je propichovat. Odřené hrany bříšek na malíčcích obou nohou – zahojily se po mazání alpovou masáží. Puchýře zaviněné těsnou obuví – volnou obuv. Kuří oka – zalepovat náplastí.

Otoky obou nártů – po dvou dnech pominuly díky mazání mastí z kaštanů. Bylo nutné rozstříhnout gumičky u ponožek.

Bolesti chodidel vystřelující nahoru, způsobené prudkým chlazením nohou o přestávkách – být opatrný na chlad.

Bolesti holenních kostí – mazat a trpět, po pár dnech se to trochu zlepšilo.

Mravenčení v prstech, necitlivost prstů, „klacky“ v botě – vše trvá déle, čekat, až pomine samo.

Opruzení – větrat, zasypávat, buničinu nebo aspoň složený toaletní papír mezi hýždě.

Oteké ruce na konci etapy – pomůže hůl nebo aspoň držet ruce nahoře na batohu.

Do lékárničky si vzít náplasti s polštářkem i bez něho, jehlu, desinfekci, alpu a masážní krémy, jelení lůj, masti i tablety na bolest (Ibuprofen), šumivý aspirin a vitaminy, endiaron, zásyp na opruzeniny, kapky do očí, trochu alkoholu.

ZKUŠENOSTI S VÝBAVOU – OBLEČENÍ A OBUTÍ:

Osvědčily se klobouky se šňůrou, volné kalhoty, trička s krátkým rukávem i takzvaná termotrička, ponožky bez gumiček, teplý svetr, bermudy, pláštěnky bez rukávů. Boty je nejlepší mít dvoje nebo troje, ne klasické, ale sportovní, s odměkčenou podrážkou, dále sportovní opánky a pohodlné pantofle na odpočinek.

DALŠÍ VYBAVENÍ:

Lehké hole, ne delší, než je výška člověka, příruční batoh, blikající světélko na noc, kapesní svítilna, teplý spacák, který má otvírání i od nohou, aby se mohly v noci chladit. Mobilní telefon, nafukovací matračky. Dát se ostříhat nakrátko. Peníze na benzin, známky a pohledy, v Itálii také na drahý chleba, zeleninu a víno do vody místo šuměnek. Drobné upomínkové předměty, které bychom dávali na památku, znak naší jubilejní pouti, který bychom mohli nést, možná i malá vlajčka, poutnické kříže na krk.

ZKUŠENOSTI S PUTOVÁNÍM:

Nám se osvědčilo doprovodné vozidlo. Osvědčily se také polední přestávky s možností odpočinku. Je třeba si dopřát nejméně hodinu klidu k spánku po jídle. Když potřebujeme informaci od řidiče, musí na něho mávat jen jeden a s mapou v ruce, v noci i se světélkem na paži. Je dobré vycházet co nejdříve. Na cestu po silnicích se může vydat maximálně šest lidí, když se předpokládá ubytování naslepo s jedním autem. Pořád sebou nosit POP, to znamená: pláštěnku, oteplení (například svetr nebo teplou košili) a pití. Dbát na KVIST, to znamená: kalorie, vitaminy, stín a tekutiny. Nechodit v mokrých botách, hned si je vyměnit. Předem natrénovat po silnici několik denních etap po 35 km v botách, ve kterých se půjde.

ZKUŠENOSTI S JÍDLEM A PITÍM:

Chleba vydržel jen dvanáct dní, perníky byly měkké i po těch pěti týdnech.

Osvědčilo se: Cibule jako zdroj vitaminů (dá se přidávat ke všemu), vločky, sušené ovoce, perníky a trvanlivé pečivo. Nádobí z umělé hmoty, ostrý nůž, větší hrnec na vaření, skládací stolek a sedačky. Lahve z umělé hmoty na nabrání pitné vody do zásoby.

F jako Forum otce Marka neboli Finální hodnocení pouti

E

F

(Jan Klíma, Jindřich Bartoš a Miloš Sláma)

Všichni poutníci byli v Římě vyzváni, aby odpověděli na otázky, které jim byly ústně položeny. Zněly přibližně takto:

Šel bys znovu do Říma pěšky?

Kdy a jak by ses připravil, vybavil?

Jaké byly největší krize po cestě a jaké nejhezčí okamžiky?

Jak hodnotíš čtení buly „Incarnationis mysterium“ od papeže Jana Pavla II. a čtení knihy od P. Vojtěcha Kodeta – Velké Jubilem?

Co říkáš na citát paní hraběnky z Velkého Meziříčí: „Člověk je na pouti nesen Bohem.“?

Co bys ještě dodal?

ODPOVÍDÁ JAN KLÍMA:

Pěší pouť do Říma trvá okolo 35 dnů a je jasné, že nelze podcenit přípravu trasy, vybavení (dobré boty, ošacení, proviant, mazání) ani jazykovou dovednost. Především je však nutné osvojit si identitu poutníka, to znamená najít motivaci k takové namáhavé cestě a pochopit smysl takové oběti či svědectví. Jinak člověk těžko překonává různá úskalí a těžší období během této cesty. U mne to byly puchýře, rozedřené malíčky, pálení chodidel, namožené svaly. Musí se také počítat s určitou samotou, neboť za chvíli se člověk vypovídá a promyslí své záležitosti v životě a pak má ještě spoustu času. I přes rušný provoz kolem jde poutník docela sám.

Duševní potíže se u mne objevily za Benátkami, to je osmnáctý den chůze, kdy jsme byli zhruba v polovině cesty. Vybavilo se mi, kolik námahy a sil máme za sebou, a uvědomil jsem si, že nás čeká ještě jednou tolik. Více jsem sklouzl k počítání dní a kilometrů, což mi bralo pokoj a sílu. Později jsem se opět dostal do rytmu a vše bylo dobré.

Poutník vnímá jinak realitu okolo sebe, má více času hodnotit přírodu, krásu krajiny a také odlišný způsob života a další věci. Krásných chvil bylo na cestě mnoho: každé upřímné povídání, které často končilo podáním ruky s *„cizími lidmi“* a povzbuzením v našem putování. Lidé s auty i na motorkách zastavovali a rádi se vyptávali, žádali nás o modlitbu, a když za chvíli potkali dalšího z nás, někdy se upřímně žehnali. Když jsme někde nebyli přijati, na další stanici jsme často dostali vše vynahrazeno.

Ze všechna milá a krásná setkání bych vyjmenoval nečekané přijetí před branami města Říma, na rušné vozovce, dva kilometry před cedulí města. U krajnice nás zastavil nějaký pán v mercedesu. Bylo zřejmé, že v nás podle klobouků, holí a křížků rozpoznal poutníky jubilea. Rozdal nám velice hezké křížky, velké umělecké hodnoty, které sám zhotovil. Sám byl nadšen, že se setkal s poutníky z takové dálky, a odjížděl povzbuzen.

Čtení buly a knihy Velké jubileum s Vojtěchem Kodetem a samozřejmě různé druhy modlitby nás vedly trochu po trošce k pochopení našeho putování. Bylo třeba nechat to vše prokvasit a vyžrát a stále si ujasňovat smysl a cíl naší cesty. Mně osobně navíc vyhovovala kombinace s liturgickým čtením jednotlivého dne. Potom cesta ubývá jinak a člověk je připravován vnímat Boží věci kolem sebe i za pochodu. Na zpáteční cestě autem mi připadal denní úsek chůze nepředstavitelně dlouhý. Uvědomoval jsem si jen kilometry, ale už ne to, co jsem při tom spatřil a co mi ten den dal Pán. Při chůzi jsme se zastavovali u božích muk, kostelů a jiných úkazů v přírodě. Upozorňovali jsme jeden druhého, abychom je nepřehlédli. Bez zbytečných obav z reakce okolí jsme se modlili a za všechnu tu krásu Bohu děkovali.

Výrok paní hraběnky považuji za pravdivý. Poutník si však stále musí být vědom své identity a skutečně ji žít.

Dodatek: Po celé cestě, zvláště pak v Itálii, byli lidé námi osloveni. Ptali se, co jsme zač a kam až to jdeme. Nejen na ulici, ale také v kostelích s námi o tom mluvili. Silně jsem to vnímal v klášteře františkánů v San Vito, kde se nám věnoval sám otec guardián.

Po dlouhém putování jsme tak rušné město, jako je Řím, viděli jinak. Snažili jsme se dále si uchovat atmosféru modlitby a pouti. Nebylo to jednoduché při tak velkém počtu turistů, kteří procházejí tato významná místa církve. Podařilo se nám to i díky dobrovolníkům, kteří slouží u každého jubilejního kostela. Bylo patrné, že Řím byl a je centrem velkých událostí a světců v dějinách církve. Vnímali jsme místa velkých rozhodnutí a svědectví víry, ať už v chrámu svatého Petra či svatého Pavla za hradbami, v katakombách či v místnůstce, kde žil a zemřel svatý Ignác z Loyoly.

V době našeho pobytu v Římě zrovna probíhal eucharistický kongres, určitý vrchol jubilejního roku. Měl jsem možnost účastnit se některých přednášek i slavnostní mše na svátek Božího Těla Páně před lateránskou bazilikou se Svatým otcem Janem Pavlem II. a s minimálně sto biskupy a kardinály a se zasvěcenými i prostými věřícími z celého světa.

Po celé cestě jsme zažívali katolicitu církve v přijetí od neznámých lidí, ve sdílení radosti z víry a v zakoušení velkorysosti. V Římě to bylo určitým způsobem potvrzeno.

Zda bych šel příště na podobnou pout' znovu? Ano, a připravil bych se po této zkušenosti lépe. A k našim čitelným znakům poutníka, jako byl klobouk, hůl a křížek, bych letos ještě přibalil znak jubilea a snad i vlaječku naší republiky. Navíc nějakou pozornost poutníka pro lidi, se kterými jsme se na cestě více poznali.

NEJSILNĚJŠÍ ZÁŽITEK (JINDŘICH BARTOŠ)

Můj nejsilnější zážitek byl ve chvíli, kdy jsem dokončil balení a naložil svých pět švestek do doprovodného auta a vyjel ze Znojma směrem na Vranov. Vždycky se nerad balím, když mám jet na delší cestu z domu. Vyčítám sám sobě, že jsem si zas něco dojednal, a v duchu si přeji, aby někdo zavolal, že se to ruší. Tentokrát to bylo přesně naopak. Byl jsem si jist, že jednou dělám to, co mám dělat, že jsem dal na jedno správné vnuknutí. Na silnici od Znojma jsem si připadal jako pták, který vylétl, je úplně volný a má před sebou nový neznámý obzor, na který se těší. Báł jsem se třeba jen ohlédnout zpátky na město, aby mě něco nezadrželo, nebo abych si nevzpomněl na něco, kvůli čemu bych se měl vrátit. Většinou se těžko loučím, ale tentokrát jsem zažil něco, co dosud ne. Bylo mi jasné, že musím s radostí něco opustit, aby mi to mohlo být darováno v úplně jiné podobě. Snad to byl pocit úplné svobody pro Boha, v jakém by se asi dobře odcházelo i z tohoto světa. Snad k tomu pomohlo i to, že jsem podle společné domluvy dal před poutí do pořádku osobní zavěť a hmotné věci, za které jsem zodpovědný. Určitě k tomu pomohlo i vědomí, že tolik lidí se na moji pout' spoléhá. Nikdy mě ani nenapadlo, že bych ji měl vzdát. Obával jsem se později, že kdyby k tomu z nějakého objektivního důvodu muselo dojít, byla by to pro mě ta nejtěžší životní zkouška. Myslím, že něco z tohoto pocitu přetrvalo nejen během celé pouti, ale že to zůstává trvale.

NE JÁ, NE MY, ALE BŮH SE OSLAVIL. (MILOŠ SLÁMA)

Ano, Bůh Otec i Syn i Duch svatý se oslavil naší pěší poutí z Vranova nad Dyjí, pro mne již ze Žďáru nad Sázavou, do věčného města Říma ve dnech 13. 5. až 25. 6. 2000.

Rád bych těmito několika řádky stručně zrekapituloval to, co mě osobně nejvíce oslovilo během pouti dlouhé zhruba tisíc tři sta kilometrů.

Obrovský pocit radosti a štěstí se mě dotýkal ihned po odchodu ze Žďáru nad Sázavou, tedy bezprostředně na počátku pouti. Na této cestě mě dostihl ještě otec Jansa ze Žďáru a přímo na silnici mi dal své kněžské požehnání. Jistotu, že do Říma dojdou, jsem neměl, ale jistotu, že jsem učinil správné rozhodnutí a na cestu se vydal, tu jsem měl. To byl hlavní pramen radosti, že Bůh je se mnou. Další velké radosti byly ze setkání s lidmi během cesty. Zejména s těmi, kteří mě žádali o modlitbu u hrobu sv. Petra, za ně samotné či za jejich blízké. Za všechny uvedu tři taková setkání. Všechna se odehrála v Itálii.

Setkání první: Z parkoviště před policií na mě mává italský karabiniér a ptá se, zda jsem poutník a zda jdu do Říma a odkud. Ač neumím italsky, hned jsem mu rozuměl. Během mé odpovědi vytáhl z kapsy růženec, sepal ruce a žádal, abych se za něho v Římě modlil. Řekl, že on se bude modlit za nás poutníky. Podal mi ruku, představil se, já jemu též, navzájem jsme si to slíbili a řekli si „Arrivederci“ (Na shledanou).

Setkání druhé: V Římě v bazilice sv. Pavla za hradbami. Žena, Italka mezi čtyřiceti a padesáti roky, se mě ptala, zda jsem poutník a odkud. Poté mě prosila o modlitby za svou dceru. Asi za dvě hodiny jsem tutéž ženu potkal v jiném kostele. Hned mě poznala, objala a řekla jméno své dcery: Klára.

Setkání třetí: V poslední den našeho pobytu v Římě jsme čekali před Portone di Bronzo (bronzové dveře vedoucí k audienčním sálům Svatého otce ve Vatikánu) na audienci, ke které žel v poslední chvíli nedošlo. Byl jsem usebrán v modlitbě. Seděl jsem opřen o svou poutnickou hůl, oči zavřené. Jedině neznatelně se otáčející prstýnek růžence svědčil o tom, že nespím. Dotkla se mě postarší žena, Italka, a laskavým pohledem, a bez ostychu a s upřímností mě požádala, abych se za ni modlil. Sotva jsem se stačil vzpamatovat z toho oslovení, pokračovala tato žena v chůzi směrem do oněch bronzových dveří. Švýcarská garda ji bez větších problémů pustila dál. V tu chvíli jsem si byl jist, že šla a byla přijata u papeže, kde nám již nebylo dáno stanout. Upřímně jsem se za ni modlil a přál jí tuto velikou milost, které se jí dostalo.

Veliké radosti jsem pociťoval i při setkání s mimořádnými uměleckými díly, jako byla např. nečekaná kratička zastávka v bývalém klášteře Abbazio di Pomposa ze šestého století s geniálně vymalovanými freskami z té doby a s uchovaným liturgickým prostorem v byzantském slohu. Ostatně takto řešený liturgický prostor – „vyvýšený“ presbytář, vše v jedné ose, prostý, oproštěný od všech zbytečných uměleckých děl, na mne udělal, v porovnání s jinými prostory v jiných kostelích z různých epoch, velký dojem. Podobnou radost jsem pocítil i v bazilice sv. Apo-

lináře v Ravenně před obdivuhodnými mozaikami také ze čtvrtého až šestého století, v bazilice sv. Klimenta v Římě a v mnohých jiných. Opakem mé radosti z takovýchto uměleckých děl bylo zklamání z mnohých moderních kostelů, kde více dominovala snaha „umělců“ zviditelnit sebe sama svými díly, než v pokoře zviditelnit tajemství a podstatu sakrálních staveb. Nemyslím, že by současným „umělcům“ chyběla ona řemeslná dovednost (i když ...), ale spíše pokora a hlubší prožívání toho, o čem jejich díla mají vypovídat.

Velikou radostí pro mne bylo každé ráno, když jsme rozešli své nohy, zjištění, že můžeme všichni pokračovat v chůzi ve zdraví dál ke svému cíli. Pastvou pro oko mi byla též krajina kolem, zejména v kraji Umbrie kolem Perugia.

Celá tato pout' byla pro každého z nás velikou milostí. Pro mne osobně o to větší, že jsem mohl být spolupoutníkem pěti „pomazaných hlav“ – tří kněží, jednoho jáhna a jednoho dostudovaného teologa, čekajícího na kněžské vysvěcení. Vždy jsem měl a mám v úctě klérus. Úcta však pro mne neznamená být servilní, a tak dovedu někdy být i dosti kritický vůči některým „klerikům“. Jako pro jediného laika v tomto našem týmu bylo pro mne mnoho vyřčených i nevyřčených věcí zcela neznámých, nebo jen málo známých. Týkalo se to záležitostí teologických i těch z našeho běžného každodenního života. Byli jsme tým šesti lidí (nepočítám-li řidiče doprovodného vozu), kteří trávili společně skoro dvacet čtyři hodin denně po dobu téměř čtyřiceti dnů. I nyní mi mnoho věcí ze života „pomazaných hlav“ zůstalo tajemstvím. Přesto jsem si naprosto jist, že každá pomazaná hlava má své nesmazatelné znamení, které ji činí mimořádnou, ať chce či nechce. A to v tom nejlepším slova smyslu! Nebylo pro mne jednoduché sžít se s tím během poutě. Má úcta ke kněžstvu však tímto ještě stoupla.

MÁ NEJVĚTŠÍ KRIZE BĚHEM POUTI?

Ta fyzická se dostavila mezi desátým až patnáctým dnem chůze, tedy mezi tři sta padesáti až pět set padesáti kilometry. Byla způsobena bolestí oteklých nohou. Když už se chodidla nevešla do bot, šel jsem v sandálech, které jsem naštěstí měl. Tyto bolesti daly zapomenout na předešlé problémy a trápení s puchýři. Postupně však vše ustupovalo. Psychická krize se dostavila až v cíli, ač byla očekávána mnohem dříve.

K svým velkým zážitkům bych rád ještě připojil celou zpáteční cestu. Už to, že nám „někdo“ ze Znojma zaplatil a poslal letenky z Říma do Prahy, bylo obdivuhodné. Původně jsem měl v úmyslu se ještě v Itálii krátce zdržet a vracet se po vlastní ose stopem nebo pěšky. Čím více jsme se blížili k cíli, tím více jsem byl rozhodnut zážitky z této poutě již dále nerozměňovat turistikou po Itálii. Rád jsem tedy přijal možnost letět letadlem, a to nejen proto, že to byl můj první let. Bylo to velmi mysteriózní. Jít 1300 km pěšky, být relativně v jiném prostoru i čase a zpět tutéž cestu absolvovat výdobytkem dvacátého století – letadlem. Tři minuty letu zpět znamenaly celý jeden den našeho pěšího trmácení tam. Vrcholem této cesty pro mne však bylo, když jsem vystoupil z auta, které pro nás přijelo na letiště v Praze, a šel z dálnice od Měřína do Žďáru opět pěšky. Přehnal se bouře a po ní vysvitlo slunce. Na obloze se ukázala krásná veliká duha. Bůh byl se mnou a dal mi poznat neskonale velikou radost. Tato duha byla viditelná, ale obdobnou, leč neviditelnou duhu jsem v sobě cítil po své generální zpovědi jednomu z našich otců v noci před vstupem do Svaté brány v bazilice svatého Petra.

Zklamáním pro mě bylo, když během zpáteční cesty do Žďáru mi na mé pozdravy lidem jdoucím nebo jedoucím kolem mne, již neodpovídaly usměvavé tváře jako v Itálii, ale zamlklí a do sebe zahledění čeští občané.

Není snadné odpovědět na otázku, jaký počet lidí je ideální pro takovou pout'. Svě plody nese i to, být zcela sám, ale i to, jít ve větším počtu jako nás šest. Osobně bych nyní volil počet dva, maximálně čtyři lidi.

Když mě před odchodem do Říma mnoho lidí zrazovalo, že není možné to ujít, nebo si ťukalo na čelo, občas jsem jistě rozpaky měl. Nyní však zcela zodpovědně pravím, že to možné je. Kdybychom podle slov z evangelia svatého Lukáše (17,6) měli víru, dokázali bychom mnohem více, než jen ujít pár set kilometrů. Ano, jistá fyzická dispozice je k takové cestě nutná. Též zdravý rozum. Zejména však motivace a ona víra.

Zda bych takovou pout' absolvoval znova? Pokud bych měl motivaci a důvod, pak bez váhání odpovídám: „Ano, rád, i mnohem dál.“ Je mnoho jiných míst, která motivují křesťana, aby je navštívil: Jeruzalém, Compostela ve Španělsku nebo místa, kde působil svatý Pavel.

Jako výtvarník jsem s sebou nesl svá miniaturní „fidelátka“ na případnou kresbu, jak to dělávám občas na jiných cestách. Tentokrát jsem neudělal ani čárku. Nebyl čas, nebyla síla, nebyla chuť. Přesto se ve mně vytvářel obraz, jehož podoba je zatím v jiných dimenzích, než je oko diváka zvyklé přijímat.

Nelituji jediného kroku a jediného dne této pěší poutě do Říma.

V Polníčce dne 27. června 2000

Miloš Sláma

G jako Glosy neboli poznámky na okraj

(Marek Dunda)

Mám-li přiznat, kdy jsem míval během cesty největší radost, pak to byly jistě chvíle, kdy jsme zahlédli naše doprovodné vozidlo a věděli, že nás čeká několikahodinová přestávka.

I když nás někteří strašili, že cesta bude ubíjející a jednotvárná, aspoň z mého pohledu to nebylo tak strašné. Stále bylo nad čím přemýšlet, co obdivovat, o čem diskutovat. Několik hodin jsme měli například o zábavu postaráno tím, že otec Jan učil našeho jáhna Františka zdravít kolemjdoucí italsky. Bylo to něco nezapomenutelného, když pak otec Jan, který měl už v nohách několik set kilometrů, v další „lekci“ hrál malou holčičku, která prosí našeho jáhna, aby jí požehnal. Lidé v Itálii jsou totiž zbožnější a zjistili jsme, že o požehnání stojí.

H jako Historické citáty

Marek Dunda v prosinci 1999: „V jubilejním roce by se mělo udělat něco zvláštního, nejen o něm mluvit. Což takhle jít pěšky do Říma?“

Jindřich Bartoš: „Když jsem si na Nový rok večer okopíroval z map trasu ze Znojma do Říma a slepil to k sobě, zjistil jsem, že by to bylo asi 30 dní a že to tedy není nereálné.“

Týž 15. 1. 2000 na návrh, že půjdeme pěšky jen do Mariazell: „V jubilejním roce pěšky jediné do Říma.“

Otec biskup 18. 1. 2000, když byl žádán o souhlas k uvolnění tří kněží: „Hned bych šel s vámi.“

Pak dodal: „Moc z toho radost nemám. Budu totiž muset pustit i další, když přijdou se stejnou žádostí.“

Marie Malcová 16. 1. 2000 ve Velkém Meziříčí na faře: „Moc V(v)ám přeji, aby se V(v)ám to podařilo.“

Jindřich Bartoš 25. 1. 2000 ve Střibře na výzvu, abychom více trénovali: „Nějak tam dolezeme.“

Marek Dunda 29. 2. 2000 ve Spáleném Dvoře u Budišova po 49 km tréninku: „Velké sousto jsme si vzali.“

Marek Dunda a Jan Peňáz tamtéž: „Ale budeme tam muset dojít. Už to o nás víc moc lidí.“

František Řezníček někdy v lednu 2000: „Když přede mnou otec Marek mluvil o pěší pouti do Říma, řekl jsem klidně, že bych taky šel. Myslel jsem, že to je jen iluze. Když jsem se pak dozvěděl, že půjde i P. Bartoš, tak mi zatrnulo. Poznal jsem, že jde do tuhého.“

Jindřich Bartoš v květnu 2000, kdy už jsem měl natrénováno přes tisíc kilometrů: „Lépe padnout na cestě, než se zničit při tréninku.“

P. Josef Hořák, řeckokatolický kněz, který má na starosti naše okresy, ve Velkém Meziříčí 14. 5. 2000: „Na všechny přijdou krize, ale naštěstí ne na všechny najednou, na každého to přijde jindy.“

CH jako Charakteristiky jednotlivých poutníků

(Marek Dunda – kromě té své)

JAN PEŇÁZ

49 roků, děkan ve Velkém Meziříčí u sv. Mikuláše. Už před poutí měl nachozeno více než 1 000 kilometrů, různé krize si prožil už předem. Na pout' se připravoval asi nejsvědomitěji, počínaje tréninkem a konče odbornými mazáními nohou. Po několika dnech se ukázalo, že právě on je nejvhodnějším samovolným vůdcem poutní skupiny. Znalost různých jazyků, zvláště francouzštiny, mu pomohla, aby se snadno domluvil s těmi, s nimiž bylo třeba jednat. Stanovoval trasy, domlouval noclehy, vedl cestovní deník, poskytoval informace médiím, která se s námi spojovala přes náš mobil atd.

Zvlášť v Rakousku nám často jmenoval ptáky, kteří zrovna zpívali. Svými širokými znalostmi, a to nejen v teologii, byl velkým obohacením celé skupiny. Často se stavěl do role pomocného silničáře, vytrhával vysoký plevel kolem silnice a svou holí osekával haluze, které vyčnívaly přes krajnici. Občas musel čelit i našim podezřením, že nám záměrně hlásí méně kilometrů, než kolik skutečně jdeme. Když nám hlásíval, že máme v nohách 35 km, většinou se nám podle našich informačních

zdrojů a výpočtů zdálo, že už máme za sebou ve skutečnosti o 5 až 10 km víc. Ale i toto dělal pro naše dobro, a tak jsme mu za to zpětně vděční ...

Obdivoval jsem na něm poutní disciplínu, vytrvalost a houževnatost, se kterou mířil k dalším kilometrům. Jeho zásluhou jsme měli poutnické klobouky a myslím, že právě on navrhl, abychom měli poutnické hole a kříže.

JINDŘICH BARTOŠ

45 roků, děkan znojemský a vranovský u sv. Mikuláše ve Znojmě. Jeho zásluhou jsme měli doprovodné vozidlo, které zapůjčil od dobrodinců. On také před poutí dohlédl na nákup potravin. Během cesty se často ujímal vedení krátkých modliteb u křížů a kapliček. Přesto, že měl natrénováno asi nejméně z celé skupiny, byl pro nás velkým příkladem, jak silou vůle a vírou v Boží pomoc překonával bolesti spojené s poutí. Často chodíval sám s růžencem v ruce, jindy vedl rozhovory s některým z nás. Obohacoval nás svými duchovními postřehy. V Itálii dokonce odložil svou poutnickou hůl a do Říma došel bez ní.

CH

FRANTIŠEK ŘEZNIČEK

47 let, jáhen ve Vranově nad Dyjí. S přípravou si velké starosti nedělal. Cestu považoval za něco obyčejného. Znovu se mu potvrdilo to, co sice ani nikdy nevyslovil, ale co mu vždy fungovalo, totiž že se najde dost těch, kteří mu pomohou. Základní výbavu doplnil teprve po cestě – něco půjčili či darovali spolupoutníci, něco našel u cesty (třeba rukavice). Většinu volného času věnoval svým nohám, stále je mazal, propichoval a operoval puchýře.

Pro skupinu byl velkým přínosem, zvláště proto, že vnášel a obhajoval nečekané názory a tím naše myšlenky odpoutával od našich bolestí. Nechtěně tak navozoval potřebný rozruch a cesta tím i snadněji utíkala. Obdivoval jsem, že dokázal jít celou cestu v černé římské košili s kolářkem, mně bylo velké horko i v obyčejném světlém triku. Obvykle chodil na konci skupiny. Jak jsme náhodně zjistili, někteří lidé ho považovali za našeho šéfa (snad podle kříže a důstojného výrazu i za biskupa), který je na vycházce se skupinkou rozverně mládeže, která už mu trochu utíká.

Často jsme byli pobaveni svéráznými diskusemi, které vedl s o. Janem Peňázem. Každý měl rozdílné názory na to, co si s sebou vzít do batůžku v době pouti. Otec Jan mu jednou řekl citát, který jsme si pak často připomínali a který vyvolával náš úsměv, ale který otec Jan nechtěl nikdy zveřejnit: „Františku, pamatuj si, že jestli to s tebou myslí někdo dobře, pak je to tvůj tatínek, maminka a já.“

JAN KLÍMA

34 let, pastorační asistent ve Vranově nad Dyjí. Pro pout' do Říma se rozhodl jako poslední. Aniž by s touto poutí víc předem počítal, měl už sám předem něco natrénováno v rámci poutí ve svatém roce. Z celé skupiny měl největší znalosti italštiny a hodně často je i využíval. S těmi, kteří toho byli schopni, rád konverzoval i anglicky. Cestu prošel relativně nejsnadněji s poměrně nejmenšími komplikacemi – alespoň nám se to tak zdálo.

MILOŠ SLÁMA

35 let (oslavil, když jsme procházeli kolem Benátek), malíř. Jediný člen pěší pouti, kterého lze označit jako ne-teologa. Byl pro nás velkým obohacením nejen pro opravdovost víry, ale i svým vztahem k umění, se kterým jsme se často setkávali zvláště v Itálii. V nohách měl už dobrých 100 km navíc, protože vyšel už ve Žďáru nad Sázavou a my jsme se k němu de facto jen připojili. Tím jsme na něm mohli pozorovat už předem, co nás čeká za 3 dny. Zvláště když jsme viděli, s jakými potížemi kulhal etapu ze Sankt Pölten, dostával jsem trochu obavy. Naštěstí jsme nemuseli projít všichni vším.

MAREK DUNDA

31 let, kněz z Vranova nad Dyjí. Původce této pouti, neúnavný optimista, který si nepřestával pískat ani v nejtěžších chvílích. I přes únavu se snažil využít každé chvíle k rozhovorům s druhými. Přímo hýřil různými dobrými nápady. To on navrhl zapisovat zajímavé citáty, dělat statistiku anebo hodnocení po každém týdnu. On je původcem celkového hodnocení na závěr pouti. Ačkoliv to na sobě nikdy nedal znát, užil si dost bolestí. Spolu s Františkem Rezníčkem patřil mezi ty, kterým by se kvůli tomu pout' měla počítat dvakrát. Na pout' šel s plánem, že při ní probereme důkladně evangelium svatého Marka a promyslíme si pastorační plán pro budoucnost. Ukázalo se však, že nám na to nezbyval čas ani síla.

I jako Internet neboli Informace podávané mobilem P. Zahradníčkovi, který je přepisoval a dával na webové stránky FATYMu Přímětice-Bítov a Vranov n. D.

VÝTAH TĚCH NEJZAJÍMAVĚJŠÍCH ZPRÁV:

17.–19. 5. 2000 Po poutnících se země slehla ... Nepodařilo se s nimi navázat kontakt (odesláno několik textových zpráv, ale bez odpovědi), a ani žádná další zpráva od nich nepřišla. Pokud jste je někde viděli, podejte prosím zprávu poutnímu monitorovacímu středisku ve Znojme-Příměticích ...

19. 5. 2000 Ve 22.31 se podařilo mobilním telefonem navázat asi na 10 sekund jednostranné spojení s poutníky. To jest po vytočení čísla a vyzváněcím tónu bylo na chvíli slyšet hlas otce děkana Jana Peňáze a další hlas. Co přesně povídají, nebylo úplně s jistotou rozeznat. Nejspíše šlo o nějaké technické poznámky týkající se obsluhy telefonu (co zmáčknout a zda je to tak správně). Je tedy možno učinit alespoň tento závěr o průběhu pouti: otec děkan Jan ještě žije! Vše ostatní zůstává zatím zahaleno tajemstvím, protože žádný další pokus o spojení se nezdařil.

21. 5. 2000 V 15.30 se konečně podařilo navázat kontakt s poutníky. Právě se nacházeli poblíž vrcholu Seebergu ve výšce 1240 m nad mořem kousek od Mariazell, ke kterému směřují.

Jak jen to bude možné, přineseme další stručné aktuální zprávy o tom, zda poutníci skutečně cíle dosáhli a jak probíhá jejich návrat (případně repatriace).

17. 6. 2000 V 17.17 poutníci vešli do města Říma. Ráno v 5 hodin se chystají dorazit do Vatikánu.

J jako Jan Klíma mluví s novinářem neboli Jak o pouti píše Mladá fronta dnes

Čtyřiatřicetiletý Klíma je pastoračním asistentem, což znamená, že vystudoval teologickou fakultu, ale dosud nebyl vysvěcen.

„Znojemského děkana Jindřicha Bartoše a vranovského faráře Marka Dundu napadla myšlenka na pout' do Říma počátkem roku. Zájemců bylo víc, většinou si ale z pracovních důvodů nemohli dovolit šestitýdenní dovolenou,“ říká o počátku neobvyklé myšlenky Klíma.

Jeho samotného nejvíce oslovila dlouhá pěší pout' poté, co se loni zúčastnil několika kratších do Hlubokých Mašůvek u Znojma.

„To, že jdou lidé společně kus cesty, stejně jako skutečným životem, má po duchovní stránce hodně do sebe. Člověk se při chůzi vnitřně uvolní a je lépe schopen hovořit o hlubších tématech života,“ soudí Klíma.

Na samotné pouti je budou provázet tři hlavní myšlenky.

„Pout' chápeme jako poděkování Bohu za dar politické a náboženské svobody. Chceme také činit pokání za sebe, církev, národ, ale i lidi z našeho kraje. Za třetí věříme, že v centru církve, a navíc v jubilejním roce, je účinnější prosit než jindy,“ říká poutník.

Cestu z Vranova přes Rakousko, Alpy a Itálii půjdou poutníci zhruba po pětaticetikilometrových etapách. Společně s nimi pojede doprovodné vozidlo se zásobami.

„V autě se budou moci tři z nás vyspat, ostatní budou nocovat venku. Nebude to snadné. V uplynulých měsících jsme proto všechno pořádně probrali a také ušli nějaké kilometry. Já jsem od začátku roku našlapal asi čtyři sta kilometrů. Člověku při tom pěkně ztverdnu chodidla,“ popisuje Klíma.

(Hlavní body článku Poutníci půjdou do Říma, MfD z 16. 5. 2000, str. 1 a 2)

K jako Klíma Jan podává zprávu neboli Duchovní postřehy z pouti

Putování je jednou ze základních charakteristik křesťanského způsobu života. Člověk bydlící (zabydlený) na stálém místě má stálou tendenci se zajišťovat do budoucna a spoléhat se jen na své lidské síly a prostředky. Postupně se mu vytrácí nápaditost a omezuje představivost. Ztrácí chuť spoluvytvářet něco s ostatními. Jeho duchovní život stagnuje a většinu své energie vyčerpává obhajováním nabytého.

Člověk putující stále využívá všech svých sil a prostředků s rozmyslem, aby došel k cíli. Stále si je vědom, že na cestě je mnoho věcí, které nemůže ovlivnit svou silou a dovedností. To ho vede k hledání jistoty ve stále se měnícím světě plném nových překvapení. Největší jistotu nachází v prozřetelnosti Boží a jeho péči o každého, i toho nejvíce odstrašeného jedince.

Člověk putující ví, že na cestě k jasnému cíli (duchovní zralosti) ho čekají nová setkání, nová překvapení. Postupně je mu skrze důvěru dovoleno nahlížet do rozmanitosti až hravosti Božích cest.

Po cestě mě udivoval otec Jan Peňáz, když ještě při denně namáhavé dávce kilometrů stačil ulamovat větve čnicí do cesty a mnohdy zabraňující řidičům vidět důležitá viditelná znamení, dopravní značky, které jim usnadňují plynulou jízdu. Došlo mi přitom, že zde jde o důležitou součást křesťanského života, a zvláště pak služebného kněžství. Usnadňovat druhým cestu, zvýrazňovat znamení, značky na cestě, aby druzí snáze rozpoznali, jak je Bůh vede jejich vlastním životem.

Tou samotnou a nejvlastnější cestou je pro každého člověka sám Ježíš. Proto my za nikoho nemůžeme ujít kus cesty. Můžeme jen s ním kus cesty jít a učit ho rozpoznávat Boží znamení. Vlastní duchovní život je určován osobním setkáváním s Ježíšem, které je zdrojem hnacích impulsů a radosti. Ty nás motivují a podněcují žít z Lásky a pro Lásku jako Ježíš. Toto jsme si uvědomovali jako poutníci mezi sebou. A bylo nám jasné, že nemůžeme pořád spolu mluvit a že nejdůležitější a nejdelší úsek cesty musíme projít s Bohem sami.

Poutník může více vnímat Boží znamení na cestě v přírodě, především rostliny a zvířata. Největším Božím znamením však je každé setkání s lidmi. Kromě toho je třeba rozpoznávat ještě hlubší Boží znamení v událostech okolo nás.

I když je poutník tělesně unaven a vysílen, neopomíná zastávku u božích muk, křížků nebo soch svatých. Na životní cestě je člověk také

unaven starostmi a často pak sejde z cesty, protože přehlédl Boží znamení. Ta nám mohou zaostřit pohled na to podstatné a zároveň mohou i občerstvit a osvobodit od spoléhání se jen na vlastní omezené síly.

Při setkáních s druhými lidmi, byť byla velice krásná a příjemná, jindy zase trpěná a komplikovaná, poutníkovi jasně dochází, že musí jít dál. To ho nesmírně osvobozuje na jedné straně od zbytečných pŮtek a rozmíšek a na druhé straně od bláhové rozmařilosti. Nejdůležitější je náš vztah k Bohu, ostatní vztahy nás jen k němu orientují.

Z tohoto vyplývá, že poutník si ať vědomě či nevědomě odnáší jeden základní rys do svého života, a to: je důležité stále jít a nezadrhnout se, nezavrtávat se sám do sebe, do svých problémů, ale umět je odevzdat Pánu. Jít pomalým krokem ke Studánce (A. Exupéry – Malý princ). Jít ke „*Studni*“, i kdyby se ostatní okolo valili velkou rychlostí sem a tam. Křesťanský život je boholidská skutečnost a velké změny v našem životě (směrem k většímu opravdovému štěstí – životu v plnosti) jsou vždy záležitostí Boží. Z naší strany je důležité jít věrně a pomalu ke Studni s nevyčerpatelným pramenem života.

K

L

L jako Lingvistické neboli jazykové potíže

(Marek Dunda)

Jistá paní nás pozvala, že nám něco nabídne. Když jsme se usadili před domem, kde měla její dcera obchod, zeptala se italsky: „Co vám mohu nabídnout?“ Bratr Jan nám její otázku překládal a ona mezi tím odběhla.

Donesla každému pití a bratr Jan jí pak vítězoslavně říká společnou dohodnutou odpověď na její otázku: „Co nám dáte.“

Nastala trapná chvílka ticha, zapomněla, že má čekat naši odpověď, a pochopila to jako novou otázku, kdy se ptáme, co ještě od ní dostaneme. Odběhla a každému donesla svačinu. Po této zkušenosti jsme se naučili několik frází, aby se něco podobného nemuselo opakovat a my mohli pohotově zareagovat. Například: Jsme vděční za všechno. Jsem spokojen. Mluvte, prosím, pomaleji. Mám velký hlad.

M jako Marek Dunda vypráví o svých krizích a uvádí hlavní myšlenku

Od začátku naší pouti na mě silně zapůsobilo, kolik lidí se zájmem sleduje vše, co prožíváme. Často nás povzbuzovaly jejich vzkazy a telefonáty. V prvních dnech pro mě bylo nejtěžší to, že se mi chtělo dost spát. Puchýře jsem měl pouze dva, ale zato se průběžně obnovovaly. Řešil jsem to jako ostatní propíchnutím, později proříznutím – tím byla menší šance, že se puchýř obnoví.

Mnohem víc mě polekalo asi desátý den koleno, ve kterém se mi začala obnovovat voda, tak jako po zranění před deseti lety. Věděl jsem, že jestli se koleno naplní vodou, bude to znamenat konec mé pouti. Od té doby jsem až do Říma levé koleno důsledně zatahoval elastickým obinadlem. Bylo poznat, že není v pořádku, ale jít se dalo a to bylo hlavní. Mrzelo mě však, že díky té troše vody v koleně už nemohu běhat. Běháním jsem totiž „řešil“ velkou bolest v chodidlech a považoval jsem to za svůj objev, i když ostatní nevyužívali jeho výhody (zřejmě v době, kdy jsem to objevil – asi osmý den – už bylo běhání nad jejich možností).

Svoje jsem si „užil“ i s chodidly samotnými. Po prvních desítkách kilometrů už páčila a bolela tak, že jsem při každé zastávce nohy vyzul a chladil. Rakouské podmínky ještě nebyly nejvhodnější pro chlazení v trávě či chladné zemi. Druhý týden už jsem měl v chodidlech revma. Nejprve jsem netušil, co to může tak strašně bolet, po několika dnech, kdy žádné rady ani osvědčené masti nezabíraly, byla stanovena asi správná diagnóza. Během těch čtrnácti dnů, kdy jsem měl v nohách revma, jsem už nohy nechladil. Zato jsem víc ocenil poutnickou hůl, bez které bych si cestu dál nedokázal představit. V Mariazell jsem poprvé pocítil v prstech u nohou „mravence“. Ti pak přerostli v takzvaný „klacek“, to je pocit, kdy člověk marně vyklepává boty a po obutí znovu cítí mezi prsty kámen nebo klacík, který trvale překáží. Teď po návratu se mi prsty dávají do pořádku jen velmi pomalu, čtyři z nich jsou ještě dnes (5. 7. 2000) téměř mrtvé. Podobné potíže s klacky měli i další poutníci. Jen jáhen František se klackům smál, říkal mi, že to ani nestojí za řeč. O den později měl klacek taky – a to už názor změnil.

Různé krize přicházely na každého z nás, ale velká výhoda byla, že na každého přicházela krize jindy. A to nám pomáhalo ji snadněji překonat. Zažil jsem si svoje, ale když jsem uviděl, co prožívají ostatní, bylo to moje revma, koleno i klacky přece jen něčím, co se dalo snést takřikajíc ještě lehce. To například pohled na otce Jindřicha, který nejenže přestal

úplně zpívat, ale bojoval po několik dnů skoro o každý krok s velkou bolestí holenních kostí zřejmě se zánětem šlach nad kotníkem, byl mnohem horší. Obdivoval jsem, jak se zjevně velkou bolestí pokračuje dál s nepodloženou, ale nakonec správnou nadějí, že se vše překoná. Vzájemně jsme si ze sebe dělali legraci, že každý trpí také podle toho, kolik potřebuje jeho farnost – podle stupně její hříšnosti.

Pokud by na tomto měřítku něco bylo, pak suverénně nejhříšnější je Znojmo a obec Onšov, kterou má na starost jáhen otec František. Nejlépe pak by zřejmě obstálo Velké Meziříčí, i když ani otci Janovi se všechny potíže nevyhnuly. Jáhen František prošel všemožnými potížemi, ale snad nejvíce ho trápily puchýře, které měl výstavní. Na obou chodidlech, stále se obnovovaly, průměr měly minimálně pět centimetrů a šly až do masa. Otec František, Ó EF, jak jsme mu důvěrně přezdívali, při každé zastávce mazal nohy. Jednou, když jsem naříkal na revma, nabídl mi k všeobecnému pobavení svou masť, kterou používal na nohy a nosil ji stále u sebe. Dostal ji prý od jedné paní. Na nové krabičce bylo napsáno MAKE UP.

Největší krize na mě přišla dvacátého sedmého dne, a to zcela nečekaně a naštěstí jen krátce. Byl to zrovna Boží hod Svatodušní. Ráno jsme měli mši svatou s farností v Sansepolcro. Pak jsme vyrazili. Unaven jsem byl již od prvních dnů, ale ten den na mě přišla taková zvláštní mimořádná nechuť, že jsem se divil, jak je vůbec něco takového možné. Býval bych si sedl nebo lehl a vůbec bych se nedivil, kdybych všechno vzdal. Vlekl jsem se vzadu s velkým odstupem. Když se člověku nechce, je to horší, než když nemůže. Naštěstí to trvalo jen několik hodin. Druhým jsem o tom řekl až zpětně, takže tato má největší krize nepodlomila poutnickou morálku ani neovlivnila každodenní tempo. Někteří prý něco podobného prožívali i delší dobu a ne jen jednou jako já.

Poslední večer, když jsme procházeli Rakouskem, už mě bolely nohy tolik, že byl těžký každý krok. Tehdy jsem si vzpomněl, že kdosi spočítal, že během cesty do Říma uděláme dva miliony kroků. Vzpomněl jsem si též na děti, které nechtějí jíst, a kterým se dávají jednotlivá sousta a říká se jim k tomu: za maminku, za tatínka. A tak jsem takto začal přemýšlet nad každým krokem a v duchu si říkal: za Pepu Fojtíka, za Standu Grunta, za pana Kochola, za pana Watzingera ... A pak jsem v duchu bral jednu vesnici od druhé, dům od domu, tak jak znám ty, kdo zde žijí, buď osobně nebo od vidění. Za každého aspoň jeden krok. Hned se šlo jinak. Častěji jsem pak takto myslel na ty, jménem kterých a za které jsem tuto pout' konal.

Silně na mne zapůsobily portréty v chrámě u svatého Apolináře v Ravenně. Byli tam zobrazeni biskupové ravenští. Mnoho z nich bylo zobrazeno se svatozáří, to znamená, že jsou uctíváni jako svatí. Bylo jich

určitě víc, než kolik znám našich českých světců. Svatost je možná, jde jen o to, dát Bohu prostor.

Myslím, že pout' do Říma, zvlášť pěší, změnil život. Řadu věcí vidím jinak. Byl čas vše promyslet, promodlit a podívat se na vše z jiné perspektivy. Byl bych rád, kdyby mi zůstala po pouti větší víra a konkrétní vnímavost pro to, čím mohu být užitečný druhým.

Během pouti jsem se častěji soukromě modlil nedělní kompletář (poslední modlitbu před spaním). Měl jsem na to víc času než obvykle, a přestože ho znám už z paměti, nově mě oslovila sjednocující myšlenka celé této modlitby: důvěra v Boha – on to se mnou myslí dobře, mohu být klidný. Myslím, že právě toto mi zůstává jako největší obdarování z celé pouti. Mohu ve všem a za všech okolností zcela důvěřovat Bohu. Co mi nedává, to nepotřebuji, co mi bere, to mi nebude chybět, a v tom, co na mě sesílá, mne nenechá samotného. Má mě rád, a když já mám rád jeho, pak je vyhráno. Od chvíle, kdy jsem si to znovu uvědomil, zažívám velký pokoj a často vnímám, že Bůh neobvykle zasahuje do života mého i jiných.

N jako Nomen – omen, česky: Název vyjadřuje i vlastnost, též Náhoda.

NÁZVY FUNKCÍ, JAK SE POSTUPNĚ USTÁLILY V NAŠÍ POUTNÍ PARTĚ:

Pořadatel a rozezpívávač: Jindřich Bartoš

Popoháněč a rozpískávač: Marek Dunda

Popisovatel a rozčilovač, že se píše málo kilometrů do deníku: Jan Peňáz

Poponášeč a rozdávatel (kalorií, müsli atd.): Jan Klíma

Poskytovatel první pomoci a rozpoznávač (uměleckých slohů a technik): Miloš Sláma

Požadovatel (požehnání od kněží na cestu) a rozmodlovač: František Řezníček

Popojížděč s autem a rozdávatel jídla: Pavel Koch, dříve Dan.

Náhoda, Boží záměr či Boží žert? (Marek Dunda)

Pěší pouti se zúčastnili dva děkani brněnské diecéze. Shodou okolností má každý z nich na starosti kostel svatého Mikuláše (nevím o dalších tak významných chrámech zasvěcených tomuto světcí v naší diecézi). Aby toho ještě nebylo málo, u každého z nich jsem rok sloužil. Oba se spolu kamarádí už roky a oběma z nich v červnu 1999 v rozmezí několika dnů zemřela maminka, která jim pomáhala na faře.

O jako Obsah knihy neboli O čem se kde píše viz str. 5 (začátek)

P jako Pokračování z Vranova neboli **Pořád na sever**

(Jan Peňáz)

V neděli 25. června brzy ráno s Františkem vycházíme z Vranova. Čeká nás 45 kilometrů do Valče k rodičům P. Marka Dundy, kde přespíme. Trasa je to dlouhá, dost unavující, aspoň však víme, kam přijdeme, že nás tam čekají a že se s nimi česky domluvíme. V pondělí máme před sebou posledních 33 kilometrů. Pan Jiří Zeman nám šel naproti až do Valče, takže vycházíme tři. Anděl Páně v Číměři se s námi už modlí další čtyři, a mají tak podíl na našem putování. V kostele v Budišově je už poutníků celkem sedmnáct. Další čekají u chaty mezi Rohy a Oslavičkou, odkud je vidět celé Meziříčsko a kopce až za Novým Městem, mým rodným městem, ačkoli pocházím ze Slavkovic. Modlíme se za rodný kraj a celou vlast a žehnáme jim.

Pak to vezmeme zkratkou do Oslavice, kus cesty vede také přes vysoké kopřivy mezi pařezy, v terénu, jakým jsme na celé pouti nešli. Oslavičtí nádherně opravili kříž na jižním svahu nad obcí. Při vstupu do farnosti je požehnání tohoto kříže, znamení Ježíše Krista. K jeho 2000. narozeninám, které letos má, jsme mu chtěli dát svou pouť jako dárek. Otec Marek vysvětluje význam kříže. Na závěr dodávám, že ulice k němu vedoucí by se měla jmenovat Římská, protože tudy se vracejí poutníci z Říma, tímto směrem budou třeba někdy odcházet a loučit se s rodnou farností. Další zastavení je u oslavické školy a u kapličky.

U misijního kříže nad Čechovými sady je modlitba za město, které před námi leží jako na dlani. To už nás jdou desítky a všichni jsou rádi, že se aspoň částečně účastní naší pouti. Poděkování u sochy sv. Jana, mého křestního patrona, na ostrůvku a už jdeme ke kostelu. S vděčností poklekáme a líbáme zem. U fary nás vítají děti v krojích, dávají nám perníkové srdce od paní Kališové s nápisem: Ať vám Pán Bůh oplatí všechny vaše oběti za nás hříšné ovečky přes hory a kopečky. Mladí zpívají píseň o tisíci mil, za nimiž je starý velký věčný Řím. U svatého Mikuláše sloužíme mši svatou na poděkování. Po šesti týdnech opět doma.

V úterý dojdeme do Měřína, po mši svaté odpočíváme a odpoledne končíme v Pavlínově u Řezníčků. S Františkem pak ještě jdeme 28. 6. pěšky k hrobu mých rodičů v Jamách. V Obyčtově se k nám přidávají Jan Klíma a Miloš Sláma a nejbližší příbuzní. V jamském kostele, kde jsem měl před 22 lety primici, děkuji za návrat a za život a prosím za zemřelé

rodiče a ostatní příbuzné. Byla to silná chvíle, když jsem si uvědomil, že jsem vlastně došel po svých od hrobů apoštolů až k hrobu rodičů, kterým vděčím za život i za ty nohy. Pro dojetí se ani nemohu modlit nahlas a nechci, aby to na mně druzí poznali.

Na první červencovou sobotu pak do Netína dojdou s holí, která mě provázela po celou pout' a na které jsem dělal každý den zářez. Tam ji nechávám v kostele na znamení vděčnosti Panně Marii Průvodkyni na cestách, jejíž obraz k nám donesli před 1100 lety soluňští bratři. Svátý Metoděj tenkrát ušel víc jak šest tisíc kilometrů. I za těch letošních třináct set však říkám upřímně Bohu díky.

R jako Rozdíl mezi italským a českým věřícím neboli Radost z odpuštění

(Jiří Kaňa, moravský kněz studující v Itálii)

Ital v sobě nic dlouho nenosí. Když má problém, zajde před svatostánek, přijde ke zpovědi – vše tam nechá, nic neodkládá. Když pak odchází, uvěřil Bohu, že on to přijímá, že odpouští, že to nese s ním, že má zájem, aby to dobře dopadlo. Už odchází klidný, protože on Bohu důvěřuje. Český katolík se problémem sám šíří, i když se modlí, moc na to nespo-léhá, zpověď odkládá, pak z toho vyrůstají duševní poruchy ... A přitom Bůh chce a může stejně pomoci Italovi i Čechovi. Jen kdybychom mu více důvěřovali.

S jako Silniční úvaha neboli Seznamy mrtvých u silnice

(Jan Peňáz)

Silnice a dálnice, tyto životně důležité tepny pro každý stát jsou pro poutníka stálou připomínkou smrti. Zvláště v Itálii všude vidí pomníčky

obětím dopravních nehod, většinou bez náboženských symbolů. Často jsou u nich okrasné keře a stromy, často kytice, aspoň umělá, okolí je vždy udržované i po desítkách let od smrtelné události. Někde je místo hvězdičky u data narození ALFA a místo křížku u data úmrtí OMEGA. Je tam také uvedeno bydliště té oběti. Často bylo na opačném konci Itálie, přesto byl pomníček udržován.

Při pěším putování vidíme na krajnicích zabítá zvířátka i ptactvo. V Rakousku na cyklistických stezkách bylo hodně krtků, pak ježků, kolem Benátek německé myši, podél moře větší kožešinová zvířata s plovacími blánami, asi ondatry, pak zase ježci, také hadi, ptactva nepočítaně.

Na krajnici byly také vyházené lahve od nápojů. V Rakousku byly vždycky prázdné, v Itálii vyhazovali lahve s polovinou obsahu, někdy dokonce jen málo upité, jak si všiml otec Marek Dunda, který každou takovou lahev svou holí odmrštil do příkopu.

T jako Totožnost poutníka neboli **T**akto jsme si představovali sami sebe

Poutník a ostatní cestující lid jsou si podobní v mnoha věcech, liší se však v tom, že poutník má úmysl, cíl a pokoru.

Podle P. Krátkého: „Nečekal jsem nic a byl jsem příjemně překvapen.“

Jinak jsou lidé pořád nešťastní, že nemají to, co si myslí, že by měli mít. Poutník si nedělá nárok na moc věcí, a proto mu všechno působí radost.

Poutník nemá co ztratit, může jenom získat. Poutník jde za Pánem a vidí, jak on se o něj stará. Poutník zjišťuje, jak málo stačí k tomu, aby mohl jít dál. Zjišťuje však také, že velice málo stačí k tomu, aby nemohl jít dál. Na pouti je člověk zranitelný po stránce tělesné a stejně tak po všech dalších stránkách. Přesto se přesvědčuje, že člověk vydrží hodně, víc, než si myslí. Když doma někomu otečou nohy, týden s tím leží. A tady se zvedne a ujde čtyřicet kilometrů.

Vadilo nám také, když nás lidé považovali za někoho jiného. Tak třeba někteří protijedoucí začali nad hlavou mávat rukama, jako by točili lasem. Mohli jsme si za to sami tím, že jsme měli klobouky kovbojského typu. Také se nás dotklo, když nás považovali za bezdomovce

anebo něco jim blízkého, ačkoli jsme asi nijak jinak nevoněli. Prostě člověk je rád ve své kůži a nelíbí se mu, když je jeho totožnost zpochybňována.

U jako Uvítací píseň poutníků DO a Z Říma ve Velkém Meziříčí 26. 6. 2000

(Milada Burianová)

V nohách máme málo mil,
před sebou však velký cíl,
město měst, sám velký, věčný, svatý Řím.
S požehnáním biskupa,
vyrážíme do světa,
kde nás čeká třiatřicet těžkých dnů.

R: Těch tisíc mil, těch tisíc mil,
před námi je smělý cíl,
město měst,
sám starý, velký, věčný Řím.

Šlapali jsme v prachu cest,
tisíc dvě stě dlouhých verst,
Ó Matko Páně jsme vždy zpívali.
Prosili jsme s pokorou,
by nám dal Pán pomoc svou
a ochladil naše velké puchýře.

R: Těch tisíc mil, těch tisíc mil,
už jich zbývá trochu méně,
přiblížil se starý, velký, věčný Řím.

Na cestách jsme prožili
nejednu krušnou chvíli,
kdy už nohy nechtěly jít vůbec dál.
Den za dnem však utíkal
a cíl se přibližoval
a pak přišel kilometr poslední.

R: Těch tisíc mil, těch tisíc mil,
ted' nám zbývá jen pár chvil
a je náš ten starý, velký, věčný Řím.

Díky za to Bože náš,
že jsi byl také při nás,
nesl jsi nás na svých pevných ramenou.
V nohách máme tisíc mil,
došli jsme, kde byl náš cíl,
město měst, sám starý, velký, věčný Řím.

R: (:Těch tisíc mil, těch tisíc mil,
jubilejní rok to byl,
dva tisíce, putování do Říma.:)

V jako Vatikánský rozhlas hlásí neboli Výtah z vysílání 12. a 20. 6. 2000

12. 6. 2000

O. Josef Kolářek: Dnes odpoledne se nám podařilo putující skupinu díky mobilnímu telefonu zastihnout již v blízkosti Perugia, odkud vám přinášíme tento zajímavý rozhovor.

(O PŮL ČTVRTÉ S TEREZOU OLIVOVOU HOVOŘÍ JAN PEŇÁZ.)

J.P. Jsme ve vesničce Casa del Diavolo, deset kilometrů na sever od Perugia, je po dešti, zpívají tady krásně kosové a nám šesti se šlape. Už máme 990 kilometrů. Těšíme se, že poblíž Perugia bude ted' tisícovka. Je nás šest z brněnské diecéze, tři kněží, jáhen a dva laici ... A tak s Boží pomocí a pod ochranou Panny Marie máme už za sebou těch 990 kilometrů. Celkem to jde. A děkujeme všem, kteří se za nás modlí ...

T.O. Za co nebo za koho svou pouť obětujete?

J.P. (Opakuje úmysly jednotlivých dní.) A chceme ještě přispět podle papeže Jana Pavla II. něčím dobrým k tomu přelomu těch tisíciletí, kdy se vlastně zakládá na nové století a nové tisíciletí, tak aby tam s Boží pomocí se něco dobrého prosadilo.

T.O. Třeba některý z našich posluchačů se rozhodl vás následovat, jít ve vašich stopách. Co byste mu doporučil?

U

V

J.P. Aby se modlil, aby se za něho modlili a aby trénoval.

T.O. A vy jste trénovali hodně?

J.P. Někteří trénovali a jsou tomu rádi. Ti, kteří netrénovali, jsou také rádi.

20. 6. 2000 (NATÁČENÍ DOPOLEDNE VE STUDIU, VEČER VYSÍLÁNO)

Otázky dává: Josef Koláček z Tovaryšstva Ježíšova, odpovídají: Jindřich Bartoš, Marek Dunda, Jan Peňáz, František Řezníček

J.K. Otče Jindřichu, rád jsem se chlubil, jaká poutnice byla má babička, která jeden rok chodila od Brna pěšky do Mariazell a druhý do Vamberku. Týden tam a týden zpět. Dlouho jsem to považoval za vrchol poutnické vytrvalosti. Ale před vámi na trase Vranov nad Dyjí – Řím klobouk dolů. Co vám dalo sílu překonat všechny námitky proti tak smělému nápadu.

J.B. Začal bych asi úplně od začátku. Když jsme se s otcem Markem připravovali na vánoční kázání a mluvili také o významu svatého roku, někdo z nás přitom řekl, že by bylo potřeba, abychom také my nejenom kázali, ale jednou ve svatém roce udělali také něco víc praktického. (...) Šlo nám o to, abychom skutečně ve svatém roce udělali něco víc jako znamení pokání, aby se také náš kněžský život stal znamením pokání. Vzpomněli jsme si také na Mojžíše, který, jak říká Starý zákon, 40 let stereotypně vyháněl ovce svého tchána Jitra na poušť, na step. A jednou po 40 letech vyhnal ty ovce až za step. Jednou udělal něco víc než kdykoli jindy. A když se odhodlal udělat jednou něco víc, tak tam na něj čekal Bůh v hořícím keři. Těch 40 dní je snad také trochu symbolických, protože ta cesta přibližně necelých 40 dnů potřebuje. Setkal jsem se častěji s námitkou, že by stačilo obcházet po částech Znojmo, a taky bychom ty kilometry mohli natočit. To by ale nebyla pout', to by byl jenom turistický výkon. Aby to byla skutečná pout', tak víme, že je potřeba vyjít, všechno opustit a na tu cestu se připravit, vlastně připravit se na to, jako kdybychom se třeba neměli vrátit. Jako kdyby se člověk připravoval na odchod z tohoto světa.

J.K. Otče Jene, jistě jste kázal o poutích dříve, jak budete o nich kázat teď?

J.P. (...) Jsme už tady v Římě a teď mohu prakticky ukázat, že pout' je něco víc než jenom poutě na náměstí, kde se sejde plno kolotočů a je z toho velký rámus, že pout' má svůj význam, především když se jde na ta známá poutní místa, a že má svůj význam i putování k malým kapličkám, které jsem se vždycky snažil obnovit a zavést.

J.K. Otče Jindřichu, co vám dávalo překonávat chvíle malomyslnosti? Jistě vás během cesty mnohokrát napadlo: Proč já zoufalec šlapu a šlapu bez konce?

J.B. Skutečně přišly někdy také obtížné chvíle. Ten první týden se to zdálo skoro jako krásná vycházka. Samozřejmě, že nás také napadlo: proč, proč jít pořád dál, vstát a jít. Měli jsme před sebou cíl té pouti a ten nám pořád dával sílu dojít až tam, kam jsme si předsevzali. Samozřejmě každý den jsme se modlili, každý den jsme měli mši svatou, buď to v kostele ve farnosti, kterou jsme procházeli, nebo i sami. Spoléhali jsme se také na mnoho modliteb těch, kteří nás doprovázeli z našich farností. Věřím, že tato podpora byla také tou nejdůležitější věcí, která nám stále dávala sílu jít dál a dojít až sem.

J.K. Šlo vás sice jenom šest, ale jak víme, doprovázeli vás i vaši farníci, jakým způsobem?

J.P. Mnozí lidé nám slíbili: Dokud se nevrátíte, tak nebudeme pít kávu a nebudeme si kupovat zmrzlinu. Paní Pýchová mi říkala, že vždycky první desátek růžence přede mši svatou bude za nás. A těsně před odjezdem mi řekla, že to bude ten desátek poslední, protože při něm je v kostele víc lidí. Posílali jsme pravidelně zprávy do vlasti a tam je na faře v Příměticích zpracovávali a dávali k dispozici. Byl o ně veliký zájem. Lidi si je půjčovali a ve Znojmě si je dokonce odnášeli z vývěsky domů bez dovolení. (...) A během cesty nám hodně lidí volalo na náš mobil, aby aspoň tímto způsobem se naši pouti zúčastnili. Když jsme byli už jenom pár desítek kilometrů od Říma, volal nám jeden dobrodinec ze Znojma, že nám zaplatí cestu nazpátek letadlem z Říma do Vídně.

J.K. Otče Marku, které z desítek příhod se vám nejvíc vryly do paměti?

M.D. Po celou dobu naší pouti jsme poznávali mimořádnou Boží blízkost. Často jsme si připomněli slova paní hraběnky z Velkého Meziříčí, která říkala při vzpomínce na svou pěší pout' do Compostely, že při takové příležitosti je člověk Pánem Bohem nesen. (Vypráví o Schönberg a Narni.) Podobných setkání s lidmi i s Boží pomocí bylo mnoho.

J.P. Na závěr děkuji otci biskupovi Vojtěchovi za dovolení pro tuto pout', že nás uvolnil, za požehnání poutnických křížů na Vranově 15. května, odkud jsme vycházeli, a za jeho telefonní pozdravy. Děkuji také za ostatní telefonní pozdravy. Děkujeme všem kněžím a jáhnům, kteří nás ve farnostech po těch pět týdnů zastupovali, a všem, kteří se za nás modlili, takže jsme i díky jejich podpoře mohli za těch 33 dní a jednu noc těch 1170 km s pomocí Boží a pod ochranou Panny Marie ujít.

M.D. Dodal bych jenom, že to není zase nic tak mimořádného, takováhle pout', protože náš znojemský světec, svatý Klement Hofbauer šel do Říma pěšky i zpátky jedenáctkrát.

Y jako vynechat neboli žádné takové slovo jsem nenašel

Z jako Závěrečný pocit při promítání a při jubilejní hymně v Kostelním Vydří neboli Znovu bych šel

Tak jsem to opravdu v obou těchto chvílích jasně pocítil.

Jan Peňáz

Bohu díky.
Marii Průvodkyni na cestách díky.
Andělům strážným díky.
Svatému Petru a Pavlu díky.
Svatému Janu Nepomuckému díky.

Na závěr děkuji otci biskupovi Vojtěchovi za dovolení pro tuto pout', že nás uvolnil, za požehnání poutnických křížů na Vranově 15. května, odkud jsme vycházeli, a za jeho telefonní pozdravy. Děkuji také za ostatní telefonní pozdravy. Děkujeme všem kněžím a jáhnům, kteří nás ve farnostech po těch pět týdnů zastupovali, a všem, kteří se za nás modlili, takže jsme i díky jejich podpoře mohli za těch 33 dní a jednu noc těch 1170 km s pomocí Boží a pod ochranou Panny Marie ujít.

V

Y

Z

Tuto knihu pro vás připravil tiskový apoštolát A.M.I.M.S.

Smyslem A.M.I.M.S. (Apostolatus Mariae Immaculatae Matris Spei – česky: Apoštolát P. Marie Neposkvrněné – Matky Naděje) je tisk kvalitních, srozumitelných a velmi levných brožurek či knih nejen pro ty, kteří si je sami přečtou, ale především pro ty, kteří je budou dále šířit – rozdávat, půjčovat, nabízet za dobrovolný příspěvek ve farnostech...

Otec Marek Dunda dává takovýto návod k jejich používání:

„Knih si objednat alespoň deset od každého titulu. Sám si nejdříve knihu přečíst (to je možné i bez toho, že byste si knihu objednali – kompletní texty většiny brožurek a knih z A.M.I.M.S. najdete na internetu na www.fatym.com a www.amims.net).

Potom byste měli uvážít, koho z vašich známých, přátel, sousedů, příbuzných (zejména těch, kteří jsou nevěřící či víře odcizení, kteří již dlouho neudělali nic pro své náboženské vzdělání, kteří jsou nemocní, osamělí) by kniha mohla oslovit, zaujmout, komu by byla prospěšná. Knihy pak rozdávat, půjčovat, nabízet za příspěvek na tisk...”

Značná část produkce A.M.I.M.S. jsou publikace srozumitelné i nevěřícím.

Rádi také pošleme krabici brožurek a knih těm, kteří je budou (po dohodě se svým panem farářem) dále šířit ve farnosti za dobrovolný (doporučený) příspěvek na jejich tisk.

A.M.I.M.S. již pro vás připravil

Doporučený příspěvek na tisk, uvedený v závorce, může mírně kolísat dle ceny materiálu, způsobu šíření a inflačních vlivů. Provedení je *brožura* – s výjimkou prvních dvanácti knih (většinou z řady **A.M.I.M.S. M.**) s lepenou vazbou a plnobarevnou obálkou. Knihy se snažíme průběžně dotiskovat:

Peňáz a kol.: Poutí do Říma od A do Z (25) **A.M.I.M.S. M**

Krausová: Eskulapova hůl, lampa a kříž (40) **A.M.I.M.S. M.**

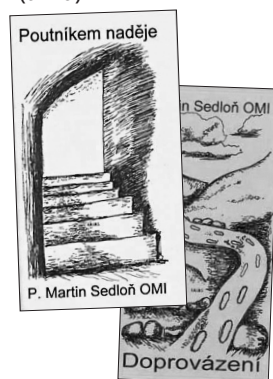
Krausová: Manželství – cesta ke svatosti (40) **A.M.I.M.S. M.**

Krausová: Příběhy moudrosti (20) **A.M.I.M.S. M.**

Luscoň: Do akce jde Titus! (25) **A.M.I.M.S. M.**

Joseph Fadelle: Cena, kterou zaplatíš (30) **A.M.I.M.S. M.**

Alfons M. de Liguori: Návod na dobrý život (20) **A.M.I.M.S. M.**
 sestra Cecílie: Utěk sestry Cecílie (20) **A.M.I.M.S. M.**
 Dunda: Krokodýl aneb můžeš růst (15) **A.M.I.M.S. M.**
 Doubrava, Dunda: Mozaika duchovní moudrosti (20) **A.M.I.M.S. M.**
 Dunda, Zahradníček (ed.): Ze života pro život (20) **A.M.I.M.S. M.**
 Dunda, Zahradníček (ed.): Dotyky nebe a země (30) **A.M.I.M.S. M.**
 Zahradníček: Dějiny, jak je možná neznáte (30) **A.M.I.M.S. M.**
 Polc: Jan Hus v představách šesti staletí a ve skutečnosti (30)
 Woods: Jak katolická církev budovala západní civilizaci (180)
 Brtník: Příprava na 1. sv. přijímání (12)
 Castiglione: Svatý zázraků a lásky (Fr. z Pauly) (15)
 Dunda: „... a nezapomeň na modlitbu“ (7)
 Dunda: Stalo se (15)
 Dunda: No proto aneb Stalo se III (15)
 Dunda: Můžeš růst (15)
 Dunda: Soužití nebo soužení (10)
 Dunda (ed.): Tak kázal Vianney (15)
 Dunda (ed.): Jak kázal Vianney o sv. zpovědi (15)
 Dunda (ed.): I tak kázal Vianney (15)
 Dunda (ed.): Promluvy sv. J. M. Vianneye (15)
 Dunda (ed.): Z myšlenek sv. J. M. Vianneye (10)
 Dunda: Řekli svatí a to platí I. a II. díl (á 20)
 Dunda: Sedm kajících žalmů (5)
 Dunda: To promodlím (5)
 Dunda a kol.: Hesla pro skvělý život (20)
 Galizzi: Počátky Církve (15)
 Havelka: Rozmlouvej s Bohem (5)
 Jan Zlatoústý: Kázání sv. Jana Zlatoústého I. a II. díl (á 20)
 Janšta: Prázdniny bez tabletu I. a II. díl (á 20)
 Kabeláč: Základy křesťanské víry (5)
 Kaňa, Fukalovi: Manželství od Boha... (15)
 Kavalec: Chvalatické povídky (2)
 Kotek: S Ježíšem v jeho utrpení (Šuránek) (10)
Peňáz: Pojd' na pouť - volné pokračování
publikace Pouť do Říma od A do Z (17)
 Peňáz: Rozjímavý biblický růženec (5)
 Sedloň: Doprovázení (reflexe k duch. vedení) (10)
 Sedloň: Poutníkem naděje (10)
 Simajchl: Desatero božích přikázání (10)
 Simajchl: Dospívání (15)
 Simajchl: Jak hovořit o víře (3)

Simajchl: Jak se zpovídat (7)
 Simajchl: Kázání z 1. až 7. košíku (á 20)
 Simajchl: Láska pod lupou (15)
 Simajchl: Liturgie (20)
 Simajchl: Manželství v záběhu (10)
 Simajchl: Naše role při nedělní bohoslužbě (15)
 Simajchl: Patnáct pravidel pro lektory (10)
 Simajchl: Povídky o křtu (10)
 Simajchl: Rodiče a školáci (15)
 Simajchl: Sebevýchova k manželství (3)
 Simajchl: Stáří (10)
 Soukop: Velký náčelník dává zák. kurz víry (15)
 Zajíček: Příběh proroka Jonáše (comics) (10)
 Zerhau: Krása a statečnost – leg. o sv. Markétě (10)
 Zerhau: Pověsti a příběhy z Podyjí (15)
 Zerhau: Vyřídte sijónské dceři (7)
 A já jsem s vámi i za železnou oponou (15)
 Comicsy pro zábavu i k zamyšlení (15)
 Kreslené příběhy 1, 2, 3, 4, 5, 6 (á 3)
 Křížové cesty pro soukr. i lid. pobožnosti (3)
 Květy Nejsvětější svátosti (15)
 Matka ustavičné pomoci (0)

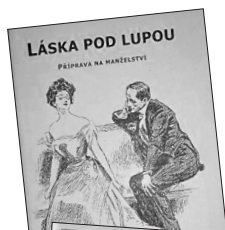
Více knih na www.amims.net.

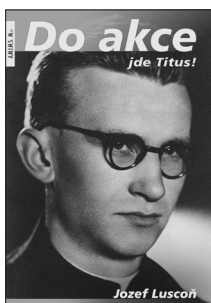
Tituly je možno objednat pouze za příspěvek na tisk a poštovné na adrese:

A.M.I.M.S.
 Řk. farní úřad
 671 03 Vranov nad Dyjí 20
 tel: 515 296 384
 e-mail: apostolat@fatym.com

Objednávky na internetu: www.fatym.com a www.amims.net.

Jde nám o maximální šíření textů našich knih. Proto u většiny z nich je možné si přečíst kompletní text knihy on-line na našich webových stránkách www.fatym.com a www.amims.net.

Do akce jde Titus!

Jozef Luscoň

Čtivé vyprávění o salesiánovi blahoslaveném Titovi Zemanovi, který v roce 1950 převedl přes hraniční řeku Moravu dvě skupiny bohoslovců a kněží. Třetí výprava skončila zatčením ... (128 stran, 25 Kč)

Dějiny, jak je možná neznáte

P. Pavel Zahradníček

Dějiny jsou opředeny mnoha mýty. Kniha analyzuje populární formou 10 z nich, které se týkají křesťanství. Často je dokonce možné doložit, kdy a kdo je vytvořil ... Řada těchto mýtů se u nás ve 20. století dostala i do učebnic. Jsou opakovány, lidé jim věří... Kniha nabízí fakta, díky kterým si každý může udělat svůj názor. (128 stran, doporučený příspěvek 30 Kč)

Cena, kterou zaplatíš

Joseph Fadelle

Autor (původním jménem Mohamed al-Saíd al-Músaví) se měl stát hlavou šíitského rodinného klanu. Místo toho se rozhodl opustit islám a přijmout křest. Následovalo zděšení a hněv rodiny, vězení, mučení, útěk z Iráku ... Svůj příběh napsal ve Francii, kde se nyní i s manželkou a dětmi skrývá před fatvou – islámským rozsudkem smrti. (160 stran, 30 Kč)

Milujte se!

Časopis je určen nejen pro mladé.

Je zaměřen na prohloubení náboženského vzdělání a povzbuzení k náročnému životu založenému na křesťanských ctnostech. Objednávky: redakce@milujte.se; on-line zdarma na www.milujte.se. (čtvrtletník, 64 stran, doporučený příspěvek: 20 Kč)

Časopis Milujte se!

Ke stejným účelům jako knihy A.M.I.M.S. můžeme doporučit i časopis **Milujte se!**. Vychází čtyřikrát ročně, doporučený příspěvek na tisk a poštovné jednoho výtisku s 64 barevnými stranami je jen 20 Kč. Jde o časopis nejen pro mladé. Současně se jedná i o časopis pro novou evangelizaci.

I časopis **Milujte se!** si můžete přečíst na internetu v kompletní verzi na www.milujte.se.

Objednávky časopisu Milujte se! je možno posílat i na adresu A.M.I.M.S. – redakce časopisu Milujte se! a tiskový apoštolát A.M.I.M.S. navzájem velmi těsně spolupracují.

Televize TV-MIS.cz

Mimo to doporučujeme také internetovou křesťanskou televizi **www.TV-MIS.cz**, kterou rovněž A.M.I.M.S. provozuje.

Má čtyři programy: MIS 1 zábava, MIS 2 vzdělání (především duchovní), MIS 3 dokumenty a publicistika a MIS 4 lokální.

Mimo to nabízí velmi rozsáhlou AUDIOSEKCI, dále písničkový on-line přehrávač JukeBox na adrese <http://jukebox.tv-mis.cz>, přehrávač duchovních přednášek, promluv, seminářů a audioknih TémaBox na internetové adrese <http://temabox.tv-mis.cz>.

Zajímavá je třeba i virtuální pout' do Svaté země a na Sinaj na internetové adrese <http://svata-zeme.tv-mis.cz> – „*nasedněte*“ prostřednictvím internetu do letadla a prohlédněte si místa, kde se odehrály biblické události, vnímejte atmosféru, poslechněte si kompletní výklady průvodců, zúčastněte se bohoslužeb...

Veškerý program TV-MIS.cz je dostupný současně – z databáze nabízených pořadů si vyberete, co a kdy chcete vidět nebo slyšet. Zkratka TV-MIS může znamenat i *televize – multimediální internetová samoobsluha*’ ...

Obsah TV-MIS.cz a i mezinárodní TV-MIS.com je nabízen zdarma. Provoz televize je financován z darů diváků a posluchačů.

Podpořte, prosím, novou ediční řadu **A.M.I.M.S. M.**

Touto knihou pokračuje vydávání publikací nové ediční řady **A.M.I.M.S. M.** – to je knih pro misijní použití, které již nemají *„brožurkový“* vzhled jako dosavadní publikace A.M.I.M.S., ale které si přes svou běžnou *„knižní“* formu zachovávají charakteristické vlastnosti publikací z A.M.I.M.S., mimo jiné i cenu. Jsou totiž šířeny jen za příspěvek na tisk a jeho doporučená výše není vyšší než u našich dosavadních brožurek s obdobným počtem stran. Je to možné proto, že jsou tištěny naráz ve vysokém nákladu a nikoli postupně podle potřeby dotiskovány, jako to děláme u brožurek.

To s sebou nese zvýšené nároky na jednorázové zafinancování velkého nákladu. Díky tomu však je možno nabídnout plnohodnotné knihy pro duchovní vzdělání a misijní použití za příspěvek na tisk tak nízký, že se to některým může zdát až neuvěřitelné...

Vydání prvních knih z řady **A.M.I.M.S. M.** bylo možné díky těm, kteří na naše brožurky v minulosti přispívali vyšší částkou, než je ta doporučená. Zbytek prostředků, které ještě chyběly, poskytl jeden kněz a několik dalších dárců.

Naší představou je, že zajímavých vzdělávacích knih pro misijní využití dostupných za minimální příspěvek na tisk by měla být k dispozici celá řada. Na vydání dalších knih z řady **A.M.I.M.S. M.** se teprve snažíme získat prostředky. Další podobná kniha (máme jich v plánu více) vyjde, až na to budeme mít. Proto prosíme o pomoc při získávání sponzorů pro tento účel. Děkujeme i za jakoukoliv další hmotnou či duchovní podporu. Na obdržené hmotné dary můžeme na požádání vystavit potvrzení o daru dle §15 odst. 1 zákona č. 586/1992 Sb. S upřímným Pán Bůh zaplať

P. Pavel Zahradníček, koordinátor A.M.I.M.S.

*Kontakty, bankovní spojení a další informace
najdete na www.amims.net.*

A jako Archeologie neboli slovo o začátcích (Marek Dunda) – **B** jako Biskupské požehnání na cestu neboli pouť u Matky naděje (Ing. Martina Jandlová) – **C** jako Cestovní deník neboli Co jsme viděli a co mě při tom napadlo (Jan Peňáz) – **D** jako Duchovní zkušenost z pouti neboli Dvojice kněží při kněžské pouti – **E** jako Elenchi (italsky seznamy) zkušeností, které jsme získali při naší pouti – **F** jako Forum otce Marka neboli Finální hodnocení pouti (Jan Klíma, Jindřich Bartoš a Miloš Sláma) – **G** jako Glosy neboli poznámky na okraj (Marek Dunda) – **H** jako Historické citáty – **CH** jako Charakteristiky jednotlivých poutníků (Marek Dunda kromě té své) – **I** jako Internet neboli Informace podávané mobilem P. Zahradníčkovi, který je přepisoval a dával na webové stránky FATYMu Přímětice-Bítov a Vranov n. D. – **J** jako Jan Klíma mluví s novinářem neboli Jak o pouti psala Mladá fronta dnes – **K** jako Klíma Jan podává zprávu neboli Duchovní postřehy z pouti – **L** jako Linguistické neboli jazykové potíže (Marek Dunda) – **M** jako Marek Dunda vypráví o svých krizích a uvádí hlavní myšlenku pouti – **N** jako Nomen – omen, česky Název vyjadřuje i vlastnost, též Náhoda (Marek Dunda) – **O** jako Obsah knihy neboli O čem se kde píše – **P** jako Pokračování z Vranova neboli Pořád na sever (Jan Peňáz) – **R** jako Rozdíl mezi italským a českým věřícím neboli Radost z odpuštění (Jiří Kaňa) – **S** jako Silniční úvaha neboli Seznamy obětí dopravy (Jan Peňáz) – **T** jako Totožnost poutníka neboli Takto jsme si představovali sami sebe – **U** jako Uvítací píseň ve Velkém Meziříčí (Milada Burianová) – **V** jako Vatikánský rozhlas hlásí neboli Výtah z vysílání 12. a 20. 6. 2000 – **Y** vynechat neboli nic takového jsem nenašel – **Z** jako Závěrečný pocit při promítání a při jubilejní hymně v Kostelním Vydří neboli Znovu bych šel.

Knihu můžete objednat v požadovaném množství
jen za příspěvek na tisk a poštovné
na www.amims.net a www.fatym.com.